

LS 0119 – LS 0120 – LS 0121
Carl Hendrickson

Lennart Setterdahl: Jag sitter tillsammans med Carl Hendrick Hendrickson i Jamestown, New York. Han var född 1889 den 1 november i Forserum, i Sverige och kom 1914, i april månad, till Ellis Island, New York.

Idag är det den 9 september 1985.

Lennart Setterdahl: Om vi nu börjar; - Carl. Vi skall börja längst bort i tiden, när Du var en liten pojk och växte upp.

Carl Hendrick Hendrickson: Jaha. Jaha.

L: Vad försörjde sig Din pappa och mamma på i Forserum?

Carl Hendrick: Far var ute och var en sån 'därn' respredikant - om Ni vet vad det var.

L: Ja.

Carl Hendrick: 'Respredikant. Men så arbeta han på Forserums Bobinfabrik emellanåt och reste på söndag där ut och predikade. Så; jag kommer ifrån religiös familj, och har alltid 'kömmit.

L: Vad var Hans religion? Var han? .. -

Carl Hendrick: Han var missionsvän, missionsvän ja.

L: Han hade alltså brutit med Statskyrkan.

Carl Hendrick: Han hade brutit ut med Statskyrkan - men - han var bekant med Statskyrkan också, men han var missionsvän. Fria Missionskyrkan i Forserum.

L: Så han värvade nya medlemmar för Missionskyrkan.

Carl Hendrick: Ja Sure. Han. Ja.

L: Ni hade ett missionshus då i Forserum?

Carl Hendrick: Vi hade missionshus och idag så är det en allianskyrka istället för missionskyrka, i Forserum.

L: Hade Din pappa gått i någon skola för det?

Carl Hendrick: Han hade aldrig gått i skola.

L: Självlärd.

Carl Hendrick: Nej. Utan det just var -

L: Lärt sig själv.

Carl Hendrick: Lärt sig själv.

L: Läste bibeln.

Carl Hendrick: Läste bibeln och predikade och 'hållde många begravningar.

L: Jaså han fick göra Det!

Carl Hendrick: Jajamen. Det hade han full 'rätte till, men pastorn fick väl ta emot dem när 'di 'köm fram på 'körgårn.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Och statsprästen höll väl talet. Men 'di hade alltid en - ett möte hemma i hemmet, eller ute på gården om det var på 'sömmarn.

L: Så han läste ut liket då.

Carl Hendrick: Och då läste han ut liket där och så var han en rätt så god sångare, så då 'sjungde han ett par sånger också. Och det kommer jag ihåg så som litet barn.

L: Och Du var med på sådana tilldragelser?

Carl Hendrick: Jag var med vid såna! Jahaha!!

L: Det går långt tillbaka i tiden det.

Carl Hendrick: Det går 'tebaka sen 19-, kan jag säga, -5 och -4. Ja.

L: Men sedan försörjde han sig på annat arbete sa Du, vid Forserums

Carl Hendrick: Bobinfabrik. Forserum Bobinfabrik. Det var den ende fabriken . Det var den ende fabriken där fanns i Forserum på den tiden.

L: Och de tillverkade?

Carl Hendrick: 'Di tillverka trådrullar egentligen, to spinna tråd på. En bobinfabrik. Han ägarn hette Örström och hans headquarter var i - i - i Värmland. I - Ja - Var var det i Värmland? Vad var det platsen hette? (?)borg i Värmland! Det var huvudkvarteret för Den fabriken.

L: Hur gammal var Du när Du fick börja att hjälpa till?

Carl Hendrick: Jag var nio år när jag började arbeta på Forserums Bobinfabrik och min avlöning var 4 öre i timmen! Fick arbeta tio timmar på dagen! 4 öre i timman!

L: Så Du tog hem 40 öre då.

Carl Hendrick: Ja.

L: För En dags arbete.

Carl Hendrick: En dag på tio timmar.

L: Fick Du behålla någonting av Det själv, eller?

Carl Hendrick: Jag fick 'la ge det till mina föräldrar, men jag brukade och få ungefärligen 10 eller 20 cent på veckans avlöning.

L: Jaha. för veckan ja.

Carl Hendrick: På Veckans avlöning, jaa. Och det gick jag ju och köpte en sorts 'körv, som 'di kallar för Knackekörv!' och så för 2 cent karameller och det delade jag med mina 'söskon, så då hade vi riktig picknick den kvällen!

L: Hur många syskon var ni?

Carl Hendrick: Vi var tretton syskon. Min mamma dog när jag var fyra år gammal. Men sedan gifte far min 'öm sig med en kusin till min mamma. Så - Första giftet var vi åtta och andra giftet var fem, så det blir tretton tillsammans.

L: Jaa. Och Du var ifrån första giftet.

Carl Hendrick: Och jag var från första giftet och Jag är den ende utav första giftet nu som lever!

L: Hur kunde de försörja en så stor familj, alltså Det måste ju ha varit -

Carl Hendrick: Det har jag undrat på många gånger hur 'di kan försörja en sån familj! Men jag säger det var knappt. 'Di fick försöka allt 'di 'kunne. Men jag vet att vi hade 'et rätt så bra. För på hösten så gick vi ut och plockade 'möcke' lingon - och plockade mer - och hade köpt en Gris! 'Di fick inte ha gris! Ni vet vad en gris är?

L: Ja.

Carl Hendrick: Ja. Det köpte far en. Jag vet inte, köpte den för 5 och 6 kronor och han brukar betala 50 öre i veckan för den där grisen. Och så - på hösten. Di fick bara ha den vid vissa tillfälle där i samhället, så på hösten slaktade 'di den och så saltade 'di ner den! Det 'geck rätt så bra!

L: De flesta arbetarna hade en gris då?

Carl Hendrick: 'Di flesta arbetarna hade en gris och födde opp.

L: Bakom huset.

Carl Hendrick: Bakom huset ja. På vintern.

L: Och den åt avskräde och sådant?

Carl Hendrick: Ja från 'boret och vad 'di 'kunne få 'te'en.

L: Den saltade de ner.

Carl Hendrick: Den saltade de ner. Så - på Ett vis så hade vi 'ett bättre på den 'ti'n än vad vi har 'et nu, för nu får vi springa till storen!!

L: Så Du kommer ihåg det när de slaktade?

Carl Hendrick: Jag kommer ihåg det så väl som det hade hänt igår!

L: Gjorde pappa det eller var det någon annan?

Carl Hendrick: No det var en som kom och slakta och han hette Gustav Basare!

L: Gustav basare! Arbetade Han på fabriken också?

Carl Hendrick: Ja. Han arbetade på fabriken också. Men - då gick 'di alltid hem tidigt på 'möran, för 'di hade en timma för frukost. Arbetet började klockan sex på 'möranen, men så hade 'di frukostrast emellan nio och tio. Och sen arbetade 'di 'ifrå klockan två. Så hade 'di en timma 'te och sen arbetade 'di 'ifrå tre och till sex på kvällen. Det var deras arbetstid.

L: Men då hade de en timme för frukost då.

Carl Hendrick: Jaa ja. Och då slaktade 'di grisen.

L: Så; Basare hade lite extraknäck då.

Carl Hendrick: Absolut, för han chartrade 50 öre för och få slakta en gris.

L: Och då hjälpte någon av er till.

Carl Hendrick: Alla fick hjälpa te då på Den tiden ja.

L: koka vatten -

Carl Hendrick: Ja koka vatten, och -

L: Skålla med, kanske.

Carl Hendrick: Ja ja. Och jag längtade efter, för mamma brukade och baka palt - 'öm någon vet? Å Ja! Ja!! Det var blod och mjöl 'tesammans

L: Och krösemos.

Carl Hendrick: ja och krösamos. Och det smakade riktigt bra.

L: Trots att ni var så många då så hade ni högtider i alla fall.

Carl Hendrick: Vi hade högtider vid alla tider. Ja ja.

L: Och Du köpte knackekorv då, sade Du.

Carl Hendrick: Ja ser Du ja - och bjöd på, på alla mina 'söskon då på kvälln. Det blev inte stor bit på dom var men vi hade picknick. Jaa. Och hade ett par skor på fötterna, det visste vi inte om vad det var. För på våren så fick vi börja gå barfota. Sen fick vi även gå där, 'te snön nästan började 'kömma på hösten.

L: Sen hade ni träbottnar, eller vad hade ni på er?

Carl Hendrick: Ja på vintern, men på sommaren fick vi gå barfota där.

L: Så ni hade inga skor alls?

Carl Hendrick: No!

L: Ja men - när ni gick till kyrkan, då hade ni väl skor på er? Eller gick ni inte till kyrkan?

Carl Hendrick: Jag kan inte minnas. Vi gick 'te söndagsskola.

L: Men Du kommer inte ihåg om ni hade skor på er då?

Carl Hendrick: Jag kan inte komma ihåg det, men jag tror nästan vi hade skor på. Jag 'sulle inte vilja säga Ja eller Nej till den saken. No no.

L: Men ni klarade er.

Carl Hendrick: Vi klarade det och vi har 'kömmit så bra opp - allesammans. Dom här har det största glasindustriet i hela Sverige.

L: Det är släktingar till Dig?

Carl Hendrick: Det är släkting, det är systerdotter. Ja. 'Di skrev ett kontrakt här med Unated State för 6 miljoner för ett par veckor sedan. 'Di var här då. Och nu kommer 'di tillbaka igen; i maj - eller juni - ja - 22:e.

L: Det gick bra att stanna i Sverige.

Carl Hendrick: Jaa.

L: Du började arbeta när Du var nio i bobinfabriken.

Carl Hendrick: Jaa, jaha.

L: Men Du började skolan när Du var sju år?

Carl Hendrick: Jaa. Och sedan så, vi var så fattiga. Min pappa, han var så mycket bekant med pastorn. Och prästen i den Lutherska eller i Statskyrkan, han hade mycket och säga 'te om den tiden.

L: Det var kyrkoherden det?

Carl Hendrick: Det var en kyrkoherde. Han hette Öholm. Öholm.

L: Var inte han arg på pappa Din då för att han började predika?

Carl Hendrick: No no 'di var goda vänner. 'di gick till fattighuset och predikade tillsammans på söndagseftermiddag. En väldigt snäll och religiös stadspräst. Så han var Mycket god vän med min far. Så - så 'di var ute och talade med 'di fattiga och 'hållde möte för dom på söndagseftermiddagar. Och då så gav han mig plikt ifrå skolan, så jag 'kunne arbeta och hjälpa till. Så jag förlorade på min education! Det var därför jag aldrig kunnat nåt! Jaa.

L: Så Du fick hjälpa till och försörja er.

Carl Hendrick: Jag fick hjälpa 'te också.

L: Var Du en av de äldre i familjen?

Carl Hendrick: Jag var den tredje i familjen.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Jag var en tvilling men min bror, han dog när han var elva månader gammal. Ja. Ja.

L: Så Du var en i toppen, så Du fick börja och stödja familjen.

Carl Hendrick: Och stödja familjen. Men sedan så lämnade jag Forserum när jag var 18 år gammal och gick till Jönköping.

L: Jaha men vi väntar med det. Vad fick Du för skolutbildning? Du gick väl en tre fyra dagar i veckan, eller hur mycket blev det?

Carl Hendrick: Vi gick två terminer på året, om jag kommer ihåg 'et rätt. Och nästan halva terminen i båda fick jag fritt. Och det tog ju 'å för mycket på min kunskap - och aldrig har jag vart så lätt och lära nåt, så jag vet inte att jag 'kunne nåt!

L: Men Du förstod ingenting då av orsaken heller.

Carl Hendrick: No no.

L: Din pappa, han tyckte att det blev bra.

Carl Hendrick: Ja - sure - och prästen - han var så - ja. No. Så - Det gick.

L: Kommer Du ihåg någonting ifrå skolan, någonting som Du hade lätt för?

Carl Hendrick: Jag kommer inte ihåg mer än En ting. Vi hade sångövning och vi 'sulle sjunga då. 'Di 'sulle ge oss betyg efter rösten. Och då sa 'skoleläraren: "Kalle", sa han, "Du sjungde utmärkt bra, men jag har aldrig hört att 'di sjungde ""Du gamla, Du friska"" på Kväsaremelodien!!

L: Jaså Du intresserade Dig i nationalsången!

Carl Hendrick: När jag hade vart i Amerika i 40 år! så kom jag in på en järnvägsresa i Sverige och där mötte jag min gamle 'skolelärare och han påminde mig 'öm et!

L: Han kom ihåg det.

Carl Hendrick: Han 'köm ihåg det! "Är det Du? - Carl Henriksson"? sa han Och vi stod på perrongen, ni vet, emellan kasarna där. "Minns Du" sa han "när Du sjungde"? sa han. "Ja det minns jag" sa jag. "Jag har aldrig 'hatt någon sångröst förr, och inte har jag någon nu"! "Jag 'komde ihåg det så väl", sa han. "Kommer Du ihåg", sa jag 'te'n, "vad Du sa att jag sjungde på Kväsaremelodin"?

L: Så Du menar att: det är det enda Du kommer ihåg från skolan?

Carl Hendrick: Det är det enda egentligen jag kommer ihåg ifrån skolan.

L: Du kommer inte ihåg att det var roligt att räkna, eller att skriva, eller i kristendomskunskapen?

Carl Hendrick: Nej. Det enda det var, att när vi hade bibelhistoria; då sa prästen: "Det borde 'la Du veta som är prästason; eller predikikar - predikson" eller nåt sånt där liknande, sa han. Och jag visste ju inget 'öm Det i alla fall! Men det sa han på skoj, förstås. Det är det enda jag 'känner ihåg.

L: Men Du klarade Dig i skolan?

Carl Hendrick: Jag klarade mig.

L: Du fick flyttning också?

Carl Hendrick: Yes.

L: Från klass till klass.

Carl Hendrick: From klass 'te klass. Jag var inte behind någon gång.

L: Nä. Hur många år gick Du i folkskolan?

Carl Hendrick: Väl jag kan icke säga Hur många. Det var visst två år; i småskola, 'di kallar och sen 'käm jag upp till högskolan och det var två år det också. Och då fick vi 'mova 'öpp 'te 'körkan där - det var lite längre och gå då, sedan. Men det är det enda jag kommer ihåg.

L: Och sedan gick Du då och läste för prästen.

Carl Hendrick: Läste för prästen ja.

L: För kyrkoherden?

Carl Hendrick: Samme kyrkoherde.

L: Ö? ?.

Carl Hendrick: 'Öholm'.

L: Öholm. Jaha.

Carl Hendrick: Ja.

L: Så Du gick och läste för honom då.

Carl Hendrick: Och han var väldigt snäll. För han sa - på hans slutexamen: "Nu 'pöjkar" sa han "ska jag tala 'öm för er" sa han. "öm jag säger 'i' skall läsa Den och Den psalmen eller den versen - 'öm 'i' inte Kan den, så ta en 'söm ni kan", sa han. "Jag ska nog klara ut det"! För det var andra som gjorde som nåt helt annat och han bara sa: "Amen! Det var rätt" sa prästen. Men han hade sagt att vi 'kunne 'göra't. Han var så Hjärtans snäll den prästen. När vi 'käm 'te 'körka på 'möranen - och det hade vart snö och regn - och våra strumpor var våta, så hade han oss 'te och 'å' dom och han hängde dem framme vid kolkaminen och 'törkade 'döm för oss. Det var inte många präster som gjorde det.

L: Jaså han var ovanligt vidsynt så att säga.

Carl Hendrick: Han var ovanlig, han var. Ja. Och det var riktigt synd. För sedan fick han Farväl ifrån Forserum och gick till Järnsås heter platsen, för där blev han kyrkoherde. Större. Hade hand 'öm mycket mer!

L: Och han var komminister i Forserum!

Carl Hendrick: Ja, han var komminister i Forserum, ja. Så kom min far, hade varit ute och predikat 'nånstans' och då var det ju hästskjuts alltid. Och då såg han att prästen gick nere ibland skogen där. "Stanna", säger han 'te kusken. - Mor min har pratat 'öm det. - "Jag vill tala med Öholm". Så han 'käm 'öpp 'te 'gärsgårn och då sa han: "Oskar" - sa han - "jag vill ingen förtjänst ha här" sa han, "men jag vill det 'sa' gå noll noll noll", gå ihop sig för 'en. Och då sa min far: "det var nåt 'künstigt med 'öhölm" sa han. Jag kan inte förstå 'en riktigt. Och på några veckor så hade han hängt sig själv vid en klospress. Förkortat sitt liv! Men 'di säger att han hade vart i Amerika. Hur sant det här är, det vet jag inte, men jag känner igen 'hansa dotter -

'hoheter Märta. And; hon hade gift sig med en luthersk präst här i landet och när han 'köm dit och fick se hur uselt 'di hade, 'prästera här, för 'di hade småaktigt förr, - då låg 'hon på ett 'gölv - ett 'köksgölv - och skurade och sa: "Det har aldrig hänt Märta i Sverige". Och sedan - sedan blev han lite 'künstig. Så om Det rubbade hans sinne, det vet jag inte, men det var 'nöt liknande.

L: Det var ett tragiskt slut på hans liv.

Carl Hendrick: ja ja ja. Och jag undrar inte på 'et. För jag har visitat många olika lutherska kyrkor här och förr i världen så hade 'di 'et fattigt och eländigt. Frälsningsarmén hade 'et fattigt men 'di lutheraner hade nästan fattigare än vad vi hade. Ja.

L: Komminister Öholm - eller - kyrkoherde Öholm här.

Carl Hendrick: Ja.

L: Det var väl rätt ovanligt att han tolererade missionsvänner då. Var det inte det på den tiden?

Carl Hendrick: Ja det var det, för 'di brukar alltid arbeta emot varandra.

L: Ja.

Carl Hendrick: Men 'di var så 'goa vänner som 'di kunne 'va och han gick 'te 'missionskörka och 'di gick till lutherska 'körkan.

L: Tror Du att han blev tolererad utav andra lutherska präster för att göra så?

Carl Hendrick: Det kan jag inte säga, för jag var för liten 'te och förstå det dära. Ja. Men jag vet 'di var goda vänner med min far. För han 'köm hem, efter vi hade haft våran middag på söndan så 'köm han. "Ska vi gå 'te Kullebo nu", för fattiggården hette Kullebo.

L: Så då hade de sällskap.

Carl Hendrick: Då hade 'di sällskap dit och där sjungde 'di och bad tillsammans för 'di fattige där. För jag brukade gå med som en liten 'pöjk.

L: Så det var verkligt broderskap.

Carl Hendrick: Det var broderskap. Det är den vägen det skulle vara. För - det är väl en väldigt dum idé, när Du tänker på det - att människor, som ska 'va Guds barn och arbeta för detsamma, vad 'sa' 'di kivas för på vägen? 'Biblen säger *"Kivens inte på vägen". Det är min idé. Jag har tyckt lika mycket 'öm kyrkorna som jag gör Frälsningsarmen. 'Di har så 'möcke goda 'körkor som kan 'va så goda och många goda frälsningsarménskärer - men let us work together.

L: Han levde som han predikade då.

Carl Hendrick: Han levde som han predikade ja. Och han gick och besökte 'di fattige jämt och såg hur det var. 'Kunne han hjälpa dom, så gjorde han. Ja. Men det var den enastående prästen som jag kände igen som var sådan.

L: Var Du med pappa på fattiggården?

Carl Hendrick: Jag var med pappa på 'fattiggåren.

L: Vilka var det som fanns på dessa hem? De flesta bodde väl kvar hemma på ett undantag, gjorde de inte det?

Carl Hendrick: Jaa, det gjorde 'di. Men där hade 'di gamla som inte 'kunne

L: Inte hade någon.

Carl Hendrick: Inte hade någon och inte 'kunne ta care av sig själva, som 'di säger. Men; 'di meste som var där, så var det oförsörjda barn! Ja. Som satt där. Och jag kan se. Jag kan se platsen, än idag. En gammal 'trä-'bor' - just precis som 'di spika 'öpp 'et i skogarna! och; inga matten på 'gölvvet och Där satt 'di. Och när 'di 'köm och kasta 'te dem lite mjölk och det. Så - det var nåt svårt i Sverige när det gällde fattigdom. Ja.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Ja.

L: Så Din pappa, och Komminister Öholm, de var en ljuspunkt i deras liv då.

Carl Hendrick: Jaha. Det var en ljuspunkt i deras liv och 'di försökte att det 'sulle bli better och better, så 'möcke' 'di 'kunne där. Ja.

L: Men var det inte svårt för dem som hade ett så bedrövt liv.

Carl Hendrick: Ja.

L: Allt de hade att vänta till det bättre det var ju en frälsning efter döden, så att säga.

Carl Hendrick: Jaa det var allt 'di hade. 'Di såg ingen framtid för detta.

L: Det var inte lönt.

Carl Hendrick: Nä - det var inte lönande.

L: De som kom in på fattiggården, det var slutet på livet.

Carl Hendrick: Det var slutet på livet ja. Och det var ett dåligt liv. Ja. Men tänk vad Sverige har 'et bra nu!

L: Ja! Men; det var annorlunda på den tiden när Du växte upp.

Carl Hendrick: Ja ja. Jag ska säga Dig. Jag var så förvånad när jag kom hem från min första resa 'bak till Sverige efter 40 år, så jag trodde mig inte själv. Men sen har jag vart där tre fyra gånger sedan.

L: Du har sett utvecklingen.

Carl Hendrick: Ja ja. Ja. Nu är det ju så bra så.

L: Så Du arbetade för 40 öre om dan när Du var nio år gammal på bobinfabriken.

Carl Hendrick: Ja.

L: Och sedan efter konfirmationen, vad fick Du för arbete då? Fortsatte Du?

Carl Hendrick: No. Efter konfirmationen så sluta jag på bobinfabriken för 'di hade öppnat en 'törvmösse! om Du vet vad det är.

L: Torv!

Carl Hendrick: Ja.

L: Det känner jag väl till.

Carl Hendrick: Det kallades för Smålands 'Törvindustri - or something liknande. Så då började jag där och var jag där ett par år. Men sedan gick jag 'te Jönköping.

L: Du höll på där ett par år.

Carl Hendrick: Ett par år ja.

L: På somrarna då.

Carl Hendrick: På sommaren ja. Vi 'hållde på där på vintern också, för 'di köpte skogar och sågade 'br'är' och lumber också.

L: Du gjorde hårt arbete då egentligen!

Carl Hendrick: Oh yes! Det var inte frågan om att man var en kid! Bara jag 'köm där så fick jag bära planker precis som 'di andre!

L: Det togs ingen hänsyn?

Carl Hendrick: Det togs ingen hänsyn på Den tiden.

L: Kunde Du inte bära, så: Ut med Dig!

Carl Hendrick: Ja - så: - fick Du go ahead.

L: Det var inte det att Du kunde få ett lite lättare arbete?

Carl Hendrick: No no. Och det hade 'di egentligen inget där, för det var hårt arbete alltihop där!!. (Men Carl Hendrick får sig trots det många goda skratt under det att han berättar för intervjuaren). När jag ligger och tänker på mitt liv, så är det underligt att jag är 96 år gammal!

L: Men Du måste ha varit stark då redan från början.

Carl Hendrick: Ja. För jag var med. Det hårdaste arbete jag 'ha'tt, här i landet - för jag var med när 'di byggde subvägen på Broadway i New York. Jag arbetade på 14:e gatan där när 'di byggde subvägen och **det** var hårt arbete.

L: Det var det. Ja, men; då var Du i alla fall äldre.

Carl Hendrick: Då var jag ju 26 år gammal och 25; så då var jag ju tvungen 'te och.

L: Sedan flyttade Du till Jönköping sa Du.

Carl Hendrick: Sen 'flötta jag 'te Jönköping. Jaha.

L: Vad fick Du för arbete där?

Carl Hendrick: First, när jag 'köm 'te Jönköping, då arbeta jag på Jönköpings Tändsticksfabrik. Ja. And; då var mina föräldrar, 'di var 'goa vänner med Han - vad var det han hette nu - - tändstickskungen - - Krüger! Och hans partner. För det var en 'utå våra familjer! Så - jag var där nog något år.

L: Det var ett lättare arbete det?

Carl Hendrick: Det var lättare arbete. Det var bara och stå vid maskinerna. Sedan så hade jag en bror i Jönköping som var; brandsoldat, som 'di säger på svenska. Han köpte en gammal häst och den ville han att jag 'sulle börja köra och bli åkare, så jag blev åkaredräng i Jönköping istället sedan. Jaha! Och var där till jag lämnade för detta landet. Det sista arbetet jag hade i Jönköping, det var på Lantbrukarnas Mejeri på Odengatan i Jönköping.

L: Och då var Du körare där.

Carl Hendrick: Då var jag körare där. Körde ut mjölken där.

L: Det var väl ett bra arbete!

Carl Hendrick: Det var ett mycket bra arbete. Jag hade bra betalt. Jag hade 24 dollar i 'vecka och på Den tiden var det en hög avlöning i Jönköping. Ja ja.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Ja. Ja.

L: Men innan vi lämnar för Amerika här, så ska vi gå tillbaka lite grand och prata om Dina uppväxtår där.

Carl Hendrick: Ja.

L: Vem var det i Din omgivning som ansågs vara en vettig person? Var det prästen? eller Vem var högst på orten där.

Carl Hendrick: Väl den högste, som man såg mest 'öpp, jag menar som man

L: Som pappa hade sagt att Du skulle se upp till?

Carl Hendrick: Ja, som man 'åktade, som en ledare, så var det ju prästen.

L: Det var prästen.

Carl Hendrick: Ja ja. Och sedan var man ju lite rädd, 'öm 'di hade en polis där, var man ju lite rädd för! Var man ju.

L: Jaha. Hade pappa sagt åt Dig detta att Du skulle beakta det? Och mamma också?

Carl Hendrick: Ja. Man uppfostrade det ja. Så det där, det var som en skräck '**inöm** en; att: Den och Den - polisen - och -

L: Det gällde samtliga ungdomar i Forserum?

Carl Hendrick: Ja. Sa 'di det att: 'öm Du gör **Så** ,så kommer polisen. Så var vi 'rädd för 'te och göra det!

L: Då blev det inget.

Carl Hendrick: Då blev det inte gjort!

L: I Ditt fall: Din pappa sade aldrig något förnedrande om prästen, trots att han var en konkurrent?

Carl Hendrick: Jag hörde aldrig det att han förnedrade, aldrig en människa. No no. Han förnedrade aldrig - eller drog någon svart skymt över någon i församlingen.

L: Så det var respekt.

Carl Hendrick: Respekt. Ja. Ja.

L: Så säger Du hör att Din pappa, han var en bra sångare och en god predikant.

Carl Hendrick: Ja ja.

L: Läste han med **Dig** i bibeln?

Carl Hendrick: Vi hade alltid bönemöte på kvällar.

L: Fick Du också l sa då?

Carl Hendrick: Jag fick inte l sa. Han l ste för oss och förklarade vad där menades vad han l ste. Så jag hade en mycket andlig ' ppfostran.

L: Så hela köket var fullt av åhörare då?

Carl Hendrick: Well. Hela våran familj. Familjen där.

L: Alla barn.

Carl Hendrick: Alla barnen ja.

L: Och alla fick vara med och lyssna.

Carl Hendrick: Absolut! Och vi fick inte skratta eller göra spektakel, f r gjorde vi Det, då fick vi gå ut! Då fick vi inte 'va med 'l nger!

L: Och Det ville ni inte vara med om.

Carl Hendrick: No no. Det var en stor skam.

L: F r det är ju svårt att hålla ungdomar, vet Du, i Herrans tukt och förmaning.

Carl Hendrick: Ja. Ja.

L: Så Det var respekt.

Carl Hendrick: Det var respekt. Jag hade en god far. En respekterad man.

L: När Du nu växte upp med Din pappa och det arbete som han hade som präst.

Carl Hendrick: Ja.

L: Fick inte Du någon läggning åt det hållet också? Eller: hur var Du lagd n r Du växte upp?

Carl Hendrick: Det är en long story - kan jag tala ' m. Jag 'k m 'te Jönköping - och - jag var hyreskusk där. ' m Du vet vad Hyreskusk  r?

L: Ja ja!

Carl Hendrick: And d r 'skull' det bjudas på brännvin och liquor varenda dag.

L: Jaså.

Carl Hendrick: Så. - Jag var aldrig fuller, som 'di säger.

L: Du menar: Du drack då i andras lag?

Carl Hendrick: Ja, då började jag dricka där.  garn sa 'te mig: "Calle", sa han: "det  r n t underligt. Jag har aldrig 'sitt Dig full" sa han, "men jag har heller aldrig 'sitt Dig 'n kter". Ja. Och det där begäret - det gick mer och mer. And; - när jag var på Lantbrukarnas Mejeri i Jönköping, så var det 'e' som hette Maria Sj berg, som hade en mj lkaff r i tornhuset - and varje 'm ran' jag kom dit, så hade hon 'biblen på bordet, och en 'k pp kaffe och en bulle och bjöd mig på - och så läste och bad för mig. Så jag var så sjuk på 'et så jag var tr tt på 'et. När jag 'k m 'öpp på - När jag 'k m 'öpp på västsidan, så var det 'e' som tillhörde Immanuelskyrkan. Gjorde detsamma! Men; - 'di var så snälla, så jag ville inte visa n t avighet emot 'd m! Men så en 'm ndagsm ran', jag 'k m in, på Klostersgatan i Jönköping, så 'gr t hon, som hade store't där. Och då säger jag: "varför gråter Du idag Maria"? "Jo" sa 'ho, "det var någon som sa att 'di hade sett Henriksson drucken i Järnvägsparken igår på söndan.

L: Det var Du det.

Carl Hendrick: Det var Jag det. "No" sa jag "det var det inte. Jag var hemma i mitt hem". Och 'ho blev så 'gla! Men jag ljög för henne. Så n r jag kom ut och skulle ta tömmarna och köra,

så fick jag sånt samvete, så jag stannade igen och gick in och talade 'öm för henne att jag ljög, att det var jag. Ja. - And - jag var inte drucken, men jag satt på en saloon på Atlantic även i Brooklyn New York, just på en corner där. Mitten på en natt. Satt Rätt vid bordet där och såg dom där båda 'fruntimmera. Och då 'köm det 'me det här: hur 'kunne - Hur kan 'e människa hålla på och dricka, när det var två kvinnor som var så kärleksfulla, så 'di bjöd på kaffe och allt möjligt och 'kunne bedja för mig, på en person som 'di knappast inte kände. Det 'köm till mig så väl. Så jag gick hem och packade min suitcase, och lämnade New York. Och har aldrig druckit sedan. Jag var inte frälst då Jag kom hit till Jamestown i november men jag blev frälst i februari. Så när jag kom ner på Brooklyn Square här i Jamestown, för jag skulle 'te Buffalo. Men så på tåget 'emella' New York och här var en irländare som jag 'köm i sällskap med. Och han säger 'te mig: "Du ser ut som Du behövde ha en drink"! "No tack. Jag ska sluta dricka" sa jag. Och vi 'köm 'te och bli goda vänner på tåget 'emella' New York och Buffalo! Och då säger han: "Du skulle inte stanna i Buffalo", sa han. "Du skulle gå till en plats 'söm heter Jamestown, 'söm ligger 70 mil ifrån Buffalo! Jag har varit där" sa han. "Det är en svensk stad" sa han. "'Di är smålänningar allihop, even polismännen", sa den här irländarn 'te mig. Så då fick jag in mind att jag skulle åka 'te Jamestown. Och kom ner här 'te Jamestown med 35 cent i min ficka, det var allt jag ägde och inte kände 'e' m'änniska. Och då gick jag fram och frågade en polisman, som stod vid Brooklyn Square: "Säg vill Du please visa mig så jag kan 'kötta fram i centrum of the city"! "Var 'kötter Du ifrån"? säger polisen. "Jag 'kötter 'ifrån New York". "You are Right in the centrum of the city right now" och det såg ut precis som en gammal bondgård!!

L: Men innan vi lämnar de här gamla damerna, som bjöd Dig på kaffe och bullar. Vad tror Du det berodde på? Som Du säger; de kände Dig ju knappt.

Carl Hendrick: Jag kände dom inte men 'di var så främdliga i sinnet.

L: Varför gjorde de så egentligen tror Du?

Carl Hendrick: 'Di ville jag 'sulle bli religiös! 'Di var så snälla. På Den tiden var det en eldad religion, den finns inte nu. Då ömmade 'di för människors frälsning, men människor ömmar inte för andras frälsning nu så mycket som 'di gjorde då.

L: Det är skillnaden alltså.

Carl Hendrick: Det är så stor skillnad - ja - 'söm. - 'Di kom här ett par, för ett par år sedan, och då ville 'di - då ville 'di veta Vad skillnad där var på religionen och på kyrkan för 60 år sedan, vad skillnad där var nu och för 60 år sedan. "Den enda skillnaden jag ser", sa jag, "på kyrkan för 60 år sedan och nu, så är det det att; för 60 år sedan så öppnade 'di mötena med bönemöten, men nu öppnar 'di med kaffekalas och det är inte samma styrka"!

L: Du arbetade där som körare i Jönköping.

Carl Hendrick: Ja, som körare ja.

L: Och Du kunde inte säga Nej då till en sup?

Carl Hendrick: No! Utan 'di bjöd då och -

L: Varför kunde Du inte säga: Nej?

Carl Hendrick: Det blev den vägen som man ville ha det också. Det var ju ens egna fel!

L: Tror Du att det hade kommit på tal om Du hade sagt att Du inte ville ha något?

Carl Hendrick: No - 'di hade aldrig sagt.

L: Det förekom inte att någon sa Nej?

Carl Hendrick: Nää, det 'föreköm aldrig. Och - alla 'söm bjöd, så Bjöd 'di på där nere och vi var 19 kuskar 'söm satt vid stora hotellet utanför där på den tiden.

L: Och alla hade en sup innan de började.

Carl Hendrick: Alla skickade efter litrar där och det 'hållde på hele dagar så där.

L: Från morgon till kväll.

Carl Hendrick: Från 'möran 'te kväll! Så 'hållde det på!

L: Så ni var halvdruckna då.

Carl Hendrick: Ja halvdruckna jämt.

L: Men det gick inte över bord då?

Carl Hendrick: No över bord. Det 'kunne 'va med 'nåen, men not med mig. Men - men; begäret växte.

L: Det gjorde det.

Carl Hendrick: Sure. Sure. Så man tyckte 'öm 'te ha det. Ja. Ja.

L: Hur gammal var Du när Du fick den förste supen?

Carl Hendrick: Väl. Jag var nog en 17 år, 'sulle jag tro. En 17 år.

L: Så ungdomar i 12- 13-årsåldern de tog aldrig någon sprit inte? Det förekom inte?

Carl Hendrick: Not så långt jag vet. No no. Som när jag tog förste så visste jag inte vad det var frågan 'öm. Nej.

L: Var det hemma i Forserum det?

Carl Hendrick: Det var hemma i 'Förserum. Vi 'sulle gå och meta kräftor, om Du vet vad det var.

L: O ja.

Carl Hendrick: Och då var det en 'pöjk som hette - vad var det han hette - Jan Larsson tror jag det var han hette. Han hade en 'lita' flaska, det var så lite så. Det var ju bara lite på tungan - men det är det första jag minns att det 'köm över mina läppar.

L: Så kräftorna smakade bättre då?

Carl Hendrick: Väl - jag kan icke minnas hur det där var ja. Så det - det

L: Så: - Du hade inget begär då att följa i pappas fotspår och bli predikant?

Carl Hendrick: No no. Jag brukade skratta för jag 'töckte allt det där var en dumhet.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Ja ändå jag var 'öppfostrad 'i't så 'kunne jag inte tycka att det var 'nön idé.

L: Du tyckte inte om sången heller?

Carl Hendrick: Jag tyckte 'öm och sjunga, för än idag så kan jag höra hans röst. Men - -

L: Inte i den åldern.

Carl Hendrick: No inte vid den åldern. No.

L: De pappa predikade för, och sjöng och spelade för, de använde gitarr?

Carl Hendrick: Ja. 'Di använde gitarr. Men 'di hade också en musikkår! som 'di hade bildat några 'stöcken.

L: Hornmusikkår?

Carl Hendrick: Hornmusikkår and - and 'Jag kan 'la' visa Dig lite här.

L: Så detta är hemmet i Forserum ja?

Carl Hendrick: Jaha.

L: Var det mitt i samhället?

Carl Hendrick: Rätt i samhället, just 5 minuter 'ifrån järnvägsstationen.

L: Och Här är Din pappa som sitter till höger där, - ja.

Carl Hendrick: Jaha. Jaha.

L: Och där är strängmusikanter.

Carl Hendrick: Jaha.

L: Alla har hattar på sig.

Carl Hendrick: Ja. Och denna **här** mannen - Den mannen där - han blev i kompani med Krüger. Förlorade flere miljoner när det gick över.

L: Jaså.

Carl Hendrick: And jag 'köm in på ett barbershop i Sverige - and då säger barberaren så hära 'te mig: "Vad tycker Henriksson 'öm 'et i Sverige"? "Jo jag tycker riktigt bra 'öm et". Och då satt den gamle gubben i 'ett annan stol där hos barberarn - och då säger gubben så här: "Du är inte Oskar Henrikssons son"? "Joo", sa jag, "det är jag". Men det är allt vad där var sagt! När han hade gått ut så säger barberarn: "Vet Du vem det var som satt i näste stol? Det var Oskar Danielsson i Sjöstorp. Han har vart mångmiljonär men förlorat så 'mö' han hade under Krügers tid". "Vad menar Du"? sa jag, "Oskar Danielsson! Jag har suttit i hans knä så många gånger hemma i vårt hus var han var med i ungdomsföreningen och far var där". Så jag sprang ut och fick tag i 'hönöm och vi började prata och då sa han: "Jag ska tala 'öm för Dig Henriksson" sa han "Calle" sa han", "ska tala 'öm för Dig Calle" sa han, "det var välsignat att jag losade så 'möcke' jag hade, för 'öm jag inte hade gjort det, så hade jag förlorat min himlarättighet"!

L: Han sa det.

Carl Hendrick: Och Det talte jag 'öm, för de har vart i tidningar i hela Sverige, dom orden. Ja. Så hans bror, han skrev 'te mig, att: det var det bästa han har hört 'öm sin egen bror. 'Di satt där hela 'natta. Jag fuskade fram så 'möcke jag 'kunne tänka! Men jag börjar bli gammal nu. (De tittar på foton). Det är mig själv när jag håller på och diggar källare här i stan.

L: Å, detta är från Jamestown!

Carl Hendrick: Det är 'frå Jamestown. Jaa. Det är min egen son, den lille där.

L: Och vem är Du då: Den?

Carl Hendrick: Det är Jag - Där. Och Där är - och Där är - ja Där är min son. Han var inte mer än fyra år gammal. Han brukar gå med mig då. Ja.

L: Du gick inte ofta i Statskyrkan under ungdomsåren?

Carl Hendrick: Inte mer än när vi var tvungna, för vi skulle väl gå så många söndar när vi konfirmerades.

L: ja, men inte efter det?

Carl Hendrick: Efter det gick jag inte.

L: Det var avslutningen på det.

Carl Hendrick: Ja.

L: När Du bodde i Jönköping 1914, det var före kriget bröt ut det.

Carl Hendrick: Kriget bröt ut när jag 'köm hit till landet.

L: Ja.

Carl Hendrick: Jag hade inte vart här mer än några 'månar'. Jag stod på Atlantic även och hörde det 'köm ut på högtalarna i Amerika, att kriget hade 'brötet ut.

L: Men när Du var kvar i Jönköping, hur fick Du idén att Du skulle åka till Amerika? Hur kom det sig?

Carl Hendrick: Det är knappt att jag kan förklara, men jag kan förklara att det 'köm denne vägen; att: det var en 'go vän 'te mig. Vi gick i Stora Hotellet i Jönköping en kväll, en onsdagskväll, och då säger han att han 'sa' åka 'te Amerika; "Jag vill Du ska gå med"! Och jag säger: "Ja", jag menade det inte! And han 'kömmer tillbaka på fredan och säger: "jag skickade in handpengar på Din biljett också 'te Joachim Prahls kontor i Köpenhamn". "Vad säger Du"? Och jag hade inga pengar själv, men jag hade en svåger som rådde 'öm en bondgård, som hette Rukarp, inuti Jönköping. Så jag gick 'öpp och fick låna - jag tror det var 180 kronor, så jag fick betala biljetten. Så jag följde med. Och det var knappt att jag 'kunne förstå att jag 'sulle åka 'te Amerika, för jag var inte riktigt klar på 'et!

L: Det gick hastigt då.

Carl Hendrick: Det - så hastigt gick det. Ja.

L: I fyllan och villan som man säger.

Carl Hendrick: Ja ja.

L: Du hade inte sparat några pengar?

Carl Hendrick: Nej jag hade inte sparat några pengar. Och jag säger det - jag önskar jag hade sparat lite, för hade jag 'ha'tt 40 dollar, när jag hade vart här i landet fem sex månader, så hade jag aldrig varit i Unated States idag!

L: Du drack ju lite grand vid denna tid.

Carl Hendrick: Å ja ja.

L: Räckte pengarna till Ditt underhåll med brännvin och så, eller fick Du låna?

Carl Hendrick: Jag har aldrig behövt fråga en människa om 5 cent! Du förstår vad jag menar.

L: Inte på den tiden heller?

Carl Hendrick: Nej nej då. Aldrig.

L: Du gick inte och lånade pengar då?

Carl Hendrick: Aldrig. Aldrig på Den tiden. Utan - vad 'di 'sulle 'kalla't, så kan 'di ju säga: maklighetsdrinkare!

L: Ja. Så man kan säga att det var rätta priset på spriten på den tiden också. Det var inte för mycket.

Carl Hendrick: Det var så billigt på den tiden.

L: Tror Du att det var För billigt?

Carl Hendrick: Det var så billigt och det var för lätt och 'kömma åt. Man kunde gå in på en krog här -

L: Ja, men jag menar: i Sverige vid den tiden.

Carl Hendrick: I Sverige, då var det 1 dol .. - 1 krona och 40 öre för en hel liter brännvin.

L: Tror Du att det var för mycket eller för lite?

Carl Hendrick: Väl! Det var 'la för 'möcke 'etter avlöningarna på den tiden också. Jaa.

L: Men det var ingen svårighet för Dig att få råd.

Carl Hendrick: No no. Men - 'di siste årena i Sverige så hade 'di de här notböckerna.

L: Och Du hade en också?

Carl Hendrick: Ja ja men. Så man fick ju inte mer än just Så 'möcke.

L: Men den ransonen räckte till.

Carl Hendrick: Ja den räckte 'te, så Det -

L: Du kunde låna av andra också?

Carl Hendrick: Och låna av andra. Och sedan var det det att; ibland så fick jag gå och köpa sprit åt honom som var kusk. Han hette Oskar Jonsson och hade 'ett stort spannmålsaffär i Jönköping. Och då sa han: "'Öm Du vill så kan Du köpa en liter för Dig själv också på min notbok"!

L: Så han hade en god tilldelning.

Carl Hendrick: Han hade. Ja, ja, han hade en god.

L: Men Du fick inte mera än ett par liter i månaden?

Carl Hendrick: No, jag fick inte mer än just så 'möcke, så det.

L: Men räckte det en månad då?

Carl Hendrick: Det räckte, så vi tänkte aldrig på 'et. Sen 'kunne Du ju gå in på krogen under dagens 'löpp, för det var - Du fick två supar på krogen. Sen fick Du 'lov och vänta fyra timmar innan Du fick 'kömma tillbaka.

L: Jaså.

Carl Hendrick: Men - så var det en krog på östra delen utav stan och en krog på västra. Och då 'kunne Du gå 'nerstairs' och få två supar, men så var det så en annan krog på andra våningen,

där fick Du två. Det var fyra! Och åkte Du då ner 'te östra 'kunne Du göra detsamma. Så var det ju åtta supar på 'möranen och sen kunde Du göra detsamma fyra timmar 'etter. Så det var ju plenty!

L: Du behövde inte köpa mat i samband med det?

Carl Hendrick: Oh no. Bara. Men; vi köpte alltid en köttbulle som vi hade, 'sulle bita i efter. Det kommer jag ihåg! Ja. Jag kommer inte ihåg 'et förrän Var gång jag kommer 'te och börja tala om 'et.

L: Det var livet i Sverige.

Carl Hendrick: Jaa, det var livet i Sverige på den tiden.

L: Du hade ingen fästmö då, när Du hade beslutat Dig för att resa?

Carl Hendrick: Nä nä. Nä nä.

L: Det var ingenting stadigt då?

Carl Hendrick: Inget, no no.

L: Skrev Du hem och talade om för föräldrarna, eller reste Du hem innan Du åkte iväg till Amerika?

Carl Hendrick: Jag åkte hem på lördagkvällen och då säger pappa: "nu stannar Du väl hemma lite"? "No" sa jag. "Jag 'sa' åka 'te Amerika i morn bitti". Och han blev så förvånad så. Så jag åkte ju 'te hansas syster, Du vet, här i landet.

L: Hade Din pappa en syster här?

Carl Hendrick: Han hade en syster här i landet, i Brooklyn New York.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Så jag 'köm dit och jag kände igen henne. För 1907 så var 'di hemma på besök i Sverige, så jag var 'go bekant med henne.

L: Säger Du det!

Carl Hendrick: Så jag var hos henne 'te jag lämnade för Jamestown. Ja. Så det gick ingen nöd på mig så länge jag var i Jamestown.

L: För det var ju många som lämnade för Amerika i Forserum och Barkeryd och där.

Carl Hendrick: Oh sure.

L: Så Amerika var känt där.

Carl Hendrick: Oh yes. Jaa. Ja.

L: Alla människor hade släkt i Amerika.

Carl Hendrick: Alla människor hade släktingar här.

L: För Du vet det att det var många som åkte ner till Texas?

Carl Hendrick: Texas var många smålänningar som åkte ner till Texas. Veldig massa som åkte.

L: Men Du hade inga tankar på det, utan det var till systemen till Din pappa.

Carl Hendrick: Det var systemen till min pappa ja. För han hade - vänta får jag se - tre systrar här - och två bröder, men den ene brodern bodde i Brooklyn också, men den andre 'broren, han went 'te Kalifornien och de visste aldrig var han Var. Han hette Klas.

L: Han försvann.

Carl Hendrick: Han försvann och vi har försökt och söka reda 'på'n, men vi har aldrig kunnat få reda 'på'n.

L: Hur gick det sedan till? Du träffade Din kamrat som hade köpt biljetten åt Dig. Åkte ni så tåg till Köpenhamn?

Carl Hendrick: Vi åkte 'te Köpenhamn och så 'frå Köpenhamn, och så landade vi då -

L: Vänta lite grand nu! för det är intressant ifrån början här!

Carl Hendrick: På Joachim Prahls ångbåtskontor i - i -

L: Jönköping?

Carl Hendrick: i Köpenhamn.

L: I Köpenhamn!

Carl Hendrick: I Köpenhamn.

L: Så ni köpte inte biljetterna i Sverige då?

Carl Hendrick: No sure we didn't.

L: Ni köpte inte västar - med alla papper insydda och allting med?

Carl Hendrick: No no. Well. Det gick inte riktigt ärligt till - förstår Du. Utan vi fick våra betyg på tåget! 'Köm in och delade ut 'döm till 'öss, 'öm jag 'kömmer ihåg rätt. Ja.

L: Hur gick det till?

Carl Hendrick: I don't know hur det var. Jag kan själv inte 'kömma ihåg det; men vi hade aldrig 'nåt trubbel.

L: Inte det.

Carl Hendrick: Nä då, nä nä nä.

L: Hur mycket pengar behövde Du betala för Din del av biljetten?

Carl Hendrick: 180 kronor.

L: För fullständig resa tvärs över?

Carl Hendrick: För fullständig resa. Ja.

L: Då anlände ni till Köpenhamn.

Carl Hendrick: Köpenhamn, och sen så

L: Och på en båt där. Du kommer inte ihåg namnet på den båten?

Carl Hendrick: Jag kommer inte ihåg namnet men vi åkte en båt. Och sen så fick vi åka tåg lite och sen så fick vi gå på en annan båt, men jag kan inte 'kömma ihåg.

L: I Danmark?

Carl Hendrick: I Danmark ja.

L: Och det var en vedskuta, säger Du?

Carl Hendrick: Ja - över Nordsjön.

L: Ja.

Carl Hendrick: Det var en vedskuta. Vi var inte mer än åtta personer just about som var där.

L: Åtta personer.

Carl Hendrick: Ja.

L: Och ni låg i samma säng.

Carl Hendrick: Och vi låg. Det var en hytt likadan, kanske knappt så stor som detta köket och så var bädden byggd 'utå' bräder - rätt cleared on; - och det var halm och så var där då: rätt som ett säcka, rätt över där. Det var alltså. Vi 'kunne ju inte klä 'å' oss som 'fölk.

L: Inte det.

Carl Hendrick: Nä. Och vi behövde ju inte ligga där mer än en natt. Men det värsta var. På 'möranen skulle vi ha frukost and när vi 'köm ut och 'sulle äta, det var på ett stort träbord där, så var där några potatis och så var där fett fläsk och det där fläsket det nästan rörde sig - se, så det var ju ingen som 'kunne äta. Man spydde ju istället för 'te och äta. Det var det värsta jag sett.

L: Var ni alla ifrån Sverige?

Carl Hendrick: Alla var vi 'ifrån Sverige. Ja.

L: Men Du kände bara en?

Carl Hendrick: Jag bara kände En, som var min reskamrat. Och vi stannade i Brooklyn New York.

L: Jaså åtta stycken.

Carl Hendrick: Åtta stycken var vi där ja.

L: Och då kom ni till London - eller?

Carl Hendrick: Jag tror det var till Hull. Sen så 'köm 'di och hämta 'öss vid båten där nere, så vi fick gå på en skjuts där. 'Di hade tre våningar på den och det gick med hästar på den tiden, 'te ett hotell, i Liverpool I think there was. And then they took us down nexte 'moran ner 'te Olympic.

L: Vad hade Du packat i Amerikakistan, som man säger? Du åkte lätt; förstås.

Carl Hendrick: Jag kan säga Dig att jag hade ingenting mera än just bara just vad jag 'kunne bära i mina händer.

L: Det var allt.

Carl Hendrick: Det var allt jag hade. Ja.

L: Inga extra kläder eller något?

Carl Hendrick: Min far sa då att: du tar inga kläder med Dig. För 'ho hade sagt 'te 'öss: om ni åker 'te Amerika, så ta inga kläder med er. Vi 'sa' se så ni får det där. Och det 'hållde jag på där. Så jag hade inte mera än mina 'söndagsklär, och det kanske ett extra par byxor. Det var allt. Så det var inte 'möcke och bära.

L: Du packade inte ner någon bibel eller psalmbok?

Carl Hendrick: Nej nej nej. Det hade jag ingen med mig.

L: Ingen psalmbok?

Carl Hendrick: No no.

L: Så **det** var en bedrövlig resa då.

Carl Hendrick: Det var en bedrövlig resa. Det var det värsta.

L: Var ni sjösjuka de flesta av er, eller?

Carl Hendrick: Å jag säger vi var sjösjuka. Så jag skulle gå 'öpp på natten. Jag var så sjösjuk. Men jag fick krypa tillbaka till bädds. Och då säger jag 'te 'di andra: "gå ner så blir 'i' better". Och när 'di gick ner och på 'gölvvet så ramlade 'di också! (Men Henrik skrattar nu åt minnet). Men - på Olympic var vi inte. När vi åkte över på Olympic, då var inte jag sjösjuk.

L: Det var ifrån Liverpool det?

Carl Hendrick: Ja. Det var ju en rejäl båt!

L: Var det en stor båt?

Carl Hendrick: Stor båt och rejäl mat där och allting.

L: Där blev ni serverade på riktiga tallrikar?

Carl Hendrick: Ja. - Sure. Och God mat där. Jag vill inte säga att: det var inte så förstklassigt på den båten heller, som det var nu när jag åkte hem -50; jag åkte hem förste gången -51 och sen åkte jag hem -55 och sen åkte jag hem -75.

L: Ja, Det förstås.

Carl Hendrick: Ja men -75, då flög jag, men 'di andre gångerna åkte jag på båt.

L: Och ni höll ihop då, ni åtta stycken som kom från Sverige där, eller blev ni skingrade?

Carl Hendrick: Well vi skildes åt, än den ene 'etter den andre. Ja. Men: vi blev bekanta med en del på båten från Sverige på Olympic när vi 'köm. För en del som inte hade åkt 'ifrå Köpenhamn 'di 'köm ju direkt 'ifrå Göteborg och kom på Olympic. And - där var En särskild, 'söm jag särskilt 'kömmer ihåg. Han hade inga pengar. Vi planerade 'hönöm 'emella' två utav 'öss. Jag vet inte 'öm det var Jag som gick först av dem. Så när vi hade visat våra 25-dollrar

först, så tog vi 'döm och så räckte vi 'hanna' 'baköm och han stod 'baköm så han tog samme pengar och visa att Han hade också! Och han gav just dem tillbaka men 'di visste inget 'öm den sak. Annars hade han inte 'kömmit i land. Så han fick gå i land på så vis.

L: Var det någon som hade sagt till er detta?

Carl Hendrick: Ingen. Vi gjorde det på en egen hand. För vi var tvungen till försöka hjälpa' n. Så - när vi stod så hära - så - karln titta. "All right". Då tog vi pengarna där och så räckte. Och då stod han rätt bakom. Det var trångt; så hära! Så han tog pengar dära. Så visade han sina med, och fick gå! Jag vet inte om det var nåt och skriva det jag säger här!!

L: Men så gick det till!

Carl Hendrick: Så gick det till.

L: Hur gick det till med läkarundersökningen? Skrev de lappar och hängde på er. Eller; hur var det? Kommer Du ihåg det?

Carl Hendrick: Nej det 'kömmer jag inte ihåg hur det var.

L: Du kommer inte ihåg att det var någon doktor som tittade i ögonen på er och lyssnade på bröstet och så?

Carl Hendrick: Det 'kömmer jag inte ihåg.

L: Inte det.

Carl Hendrick: Nej.

L: Ni fick ingen lapp på er där det stod en bokstav eller någonting?

Carl Hendrick: No not som jag 'kömmer ihåg. No jag tror inte det.

L: Så det var inga besvär då?

Carl Hendrick: Det var inga besvär alls no.

L: Ni låg inte över natt?

Carl Hendrick: No no. No no.

L: Åt ni på Ellis Island?

Carl Hendrick: Ja sure.

L: Ni gjorde det? Ni hade ett mål mat?

Carl Hendrick: Vi hade ett mål mat där. Ja.

L: Fick ni betala för det?

Carl Hendrick: Vi fick betala för det ja. Men; min hustru, 'ho fick 'va' på Ellis Island i fyra dagar.

L: Jaha.

Carl Hendrick: 'Ho var inte mer än 'tölv år gammal. Ja det står ju det dära.

L: Ja ja, det har jag ju sett. Hon kom ifrån Falun hon.

Carl Hendrick: Hon kom 'ifrån Falun. ja. Men det var 1906.

L: Berätta lite grand om det! Det var ju ett bedrövnadens levnadsöde.

Carl Hendrick: Ja det var ju så att 'henna' mor dog i Falun and så hade hon en moster här i Ridgeway, Pennsylvania och 'di skrev 'te henne att: "Skicka flickan 'te 'öss. Vi ska ta care av henne. Ta vård om henne". Och då 'skicka 'di henne respengar och så fordras det 25 dollar i landstigningspengar och de skickade 'di i en guldsedel på 25 dollar. Och hon var ju bara 'tölv år gammal. Så när 'ho kom 'te England så skulle hon - så långt hon kan minnas - så köpte 'ho äpple där och hade 'la' get dem den dära 25-guldsedlen och fick några cent tillbaka. Så när 'ho 'köm 'te new York hade 'ho inga pengar och landstiga med.

L: Det var ingen som följde med henne på resan över?

Carl Hendrick: No ingen följde med henne på resan. Bara 'tölv år gammal. And så 'ho fick inte landstiga. Då gick det ju inte så fort. Hade det vart nu hade det inte vart så länge - och telefonera 'te Ridgeway, så 'di fick sända nya pengar och det tog fyra dagar innan 'ho blev

lösgiven. Fick 'va ibland italienare och alla möjligt skräp där på Ellis Island. Och där var En svensk. Han 'köm 'te henne ibland. "Du och jag är visst 'di ende svenskar som är här". Och där fick flickestackarn gå i fyra dygn. "Tölv år gammal.

L: Sedan tog hon tåget då till?

Carl Hendrick: Sen 'te Ridgeway, Pennsylvania. Ja. Ja.

L: Det måste ha varit en fruktansvärd upplevelse.

Carl Hendrick: Det var en fruktansvärd upplevelse, ja. Och den - Den 'körger som hon hade sina kläder i, den har jag här än och jag har vart bjuden höga pengar för den - för jag har aldrig 'tatt den! 1906, det var en 'pappkörg, om Du vet, 'di hade i Sverige. Ja.

L: Det är fantastiskt.

Carl Hendrick: Ja.

L: Din maka, vad hette hon?

Carl Hendrick: Ellen Swärd.

L: Ellen Swärd.

Carl Hendrick: Ja ja.

L: Hon kom från Falun.

Carl Hendrick: 'Ho 'köm 'frå Falun i Dalarna. Ja.

L: Så båda hennes föräldrar hade dött?

Carl Hendrick: Fadern levde, men modern hade dött. Och fadern; han spände alla sina pengar i dryckenskap, så 'di såg att det var ingen framgång för henne.

L: Så hon kom då till Ridgeway.

Carl Hendrick: Till Ridgeway och sedan 'flöttade 'di 'frå Ridgeway 'te Jamestown - och där blev jag bekant med henne och sedan gifte vi 'öss 1917! den 22 september! Ja! Och levde tillsammans, ända till 'ho dog nu, -74.

L: Sånt är livet.

Carl Hendrick: Hade två barn. Ja.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Ja.

L: Om vi går tillbaka till Ellis Island. Du kom i alla fall iland utan besvärligheter.

Carl Hendrick: Jag hade inga besvär, hade inga besvär alls.

L: Och då var det Brooklyn. Vem mötte Dig vid båten? Var det en syster till Din far?

Carl Hendrick: Nej. Vi hade inte några meddelande här i landet som mötte 'öss. Men; vi gick 'te Missionshotellet i New York. Och då gick jag 'öpp 'te han som var föreståndare - och - visade min adress. "Åhå", sa han, "Snälla Du" sa han. "Det är mina bästa vänner, undertakare Eriksons" sa han. "Det blir inget trubbel alls. Ja", sa han. "Bara" 'sa jag 'säg vilken tåg jag 'sa' ta". sa jag. "Nej det Kan Du inte. 'öm Du sitter här" sa han. "Jag 'sa' ringa Henry" sa han. Så 'di ringde 'te undertakar-storen; 'te Brooklyn New York, och deras son kom right över 'te Missionshotellet i New York och tog hand om mig. Sedan hade jag aldrig några besvär!

L: Inga besvär.

Carl Hendrick: Nej.

L: De ägde en undertaking?

Carl Hendrick: Ja den undertaker store.

L: Det var en stor en?

Carl Hendrick: En stor. Erikson & Erikson; det namnet är kvar än, men; 'di är ju 'döa, så där går några andra ägare nu. Men namnet är kvar.

L: De måste ha haft en fruktansvärt stor rörelse.

Carl Hendrick: Ja. Ja!

L: Det var en av de största i New York väl - för svenskar?

Carl Hendrick: Ja.

L: Då kom Du dit, och stannade där. Hur länge stannade Du hos dem?

Carl Hendrick: 2 år nästan, 1 ½ år.

L: Du bodde hos dem?

Carl Hendrick: Jag bodde hos dom, hela tiden: ända ifrån april 1914, 'te i mitten på november 1915. Så; 1 ½ år just about, kan jag säga.

L: Hjälpte de Dig med ett arbete?

Carl Hendrick: 'Di hjälpte mig så jag fick arbete. Så jag började och arbeta. Det första arbetet jag hade, det var för Bordens, eller; ett stort mejeri. Det var Reeds' mejeri på Den tiden, men: nu är det Bordens'

L: Creamery?

Carl Hendrick: Ja. Creamery - You know. Vi hade på den tiden 84 hästar och lika många automobiler. Och jag fick ta care of hästarna, men; det var ju mer än Jag! Men bara för det att jag hade vart hästman i Sverige så fick jag jobbet där. Så jag stannade där nästan ett år och arbetade för 'döm.

L: Vad tyckte Du om Det arbetet?

Carl Hendrick: Jag tyckte mycket bra om 'et för jag var van 've' hästar, men. - Så.

L: Det var mycket arbete då?

Carl Hendrick: Well. Det var nästan lite för hårt för det var för 'möcke. Vi fick arbeta 'båd söndag och måndag, jag tror det var tio timmar om dagen, 'öm det var mer. And avlöningen var inte mer än 13 dollar i veckan och så hade vi inte mer än var tredje söndagseftermiddag av. Var tredje söndags! annars var där sju dar i veckan.

L: Arbeta!

Carl Hendrick: Ja. Men Tredje söndagseftermiddan hade vi av. And then; boarden, som jag betala till min aunt där, det var 5 dollar och 50 cent. Så det var inte 'möcke och 'säva! En fick vara rädd. Men jag minns jag hade sävat, så jag hade - jag minns jag hade en hundrala .. en hundradollarssedel där 'öppe, så jag tyckte jag var lite förmögen!

L: Så vad gjorde Du där? Ni fick rykta hästarna och hålla dem rena och mocka ut.

Carl Hendrick: Hålla dom rena och 'rökta dom och se 'te och 'fö dom.

L: Var lade ni all gödsel efter 84 hästar i Brooklyn?

Carl Hendrick: Va?

L: Var var stallet i Brooklyn? Det var inte inne i stan?

Carl Hendrick: Nä. Det låg rätt - vad ska jag säga? Ungefärligen en 10 minuters walk ifrån Atlantic avenue, 'öpp i sydgata.

L: För det blir ju en fruktansvärd gödselhög efter 84 hästar.

Carl Hendrick: Det - men den hämta 'di varenda 'möra. Det var någon 'söm hämtade den.

L: Å, dom hämtade den!

Carl Hendrick: Den gick ned. För hästarna, 'di var på tre 'våning. Jag menar: första, andra och tredje där är hästar. Tre våningar högt. Så 'di fick gå 'öpp på andra våningen och på tredje våningen. Och det var ju över en 25 hästar på varje våning.

L: Hur kom dom ner? Hade ni hissar?

Carl Hendrick: Nää då. 'di hade en lång landgång - vad jag 'sa' säga, så 'di gick 'öpp på 'landgånga' flera, på förste och 'öpp. Precis.

L: Så **det** var arbete.

Carl Hendrick: Ja det - det var arbete. Och det värsta jag såg där en gång. För när 'di tog in hö och höbalar, det vet Du vad det är?

L: Ja ja.

Carl Hendrick: Så öppnade 'di dörrarna, så 'di 'kunne hissa 'öpp höet - and en dag så hade en häst 'kömmet lös, och när han såg dörrarna var öppna, så springer han rätt ut och han faller ju rätt ner i 'gata 'ifrå tredje våningen och där låg han ju död.

L: Så det kan hända.

Carl Hendrick: Ja. Gå på New Yorks gator på den tiden, 've 4:e juli - eller i juli månad, då 'kunne man inte gå långt 'emella' utan där låg en döende häst på gatan och fäktade för livet i heaten .. värmen.

L: Det var värmen.

Carl Hendrick: I värmen. Ja. Och han hade kanske en is-säck över huvet eller 'nöntingen.

L: Jaså det var dagligdags då.

Carl Hendrick: Det var dagligt. Ja.

L: Så Dom körde ut mjölken då till olika hem?

Carl Hendrick: Å körde ut mjölken. Jag hade min route när jag körde, ut 'te Coney Island.

L: Du körde också!

Carl Hendrick: Jag körde också, to Coney Island.

L: Hur dags började ni på morgonen med att köra ut?

Carl Hendrick: Well det 'depentade' hur långt vi hade 'te gå. För det mesta så fick vi 'lov och 'va' där 've fyratiden på 'möranen. Men - 'öm vi var - öm vi var stöddiga - för jag arbetade ju i stallet för det mesta. Men var vi stöddiga, så var vi ju hemma då vid två tre. Men sen var det 'te och 'öpp 've 'klocka fyra på 'möranen igen. Det var långa arbetsdagar. Och den dagen, när vi 'kollektade, då fick vi nästan hålla på 24 timmar rätt straight through, för 'di 'kollektade en gång i 'vecka.

L: Och **det** fick Du också göra?

Carl Hendrick: Ja sure.

L: Det var kontanta pengar då?

Carl Hendrick: Med kontanta pengar då. Ja, det var.

L: Kunde de flesta betala punktligt eller?

Carl Hendrick: Nä, det gjorde 'di inte. Det var likedant som det är nu. 'Di 'hållde över 'te annan vecka. Men det värsta var att: vi körare, vi var ansvariga för att pengarna skulle 'komma in! Jag gjorde det inte, för jag Var inte så stöddig, men 'di andre, 'di fick lämna ett kapital: jag tror på nästan 200 dollar, som skulle stå i säkerhet, till 'kömpanit, när 'di började.

L: Så de tog av Din lön då, om? -

Carl Hendrick: Jag satsar det. ja. För det var 'easigt' och 'runna business då! Det var ju inget ansvar för the business, utan det var ju den stackars arbetarn som fick stå i ansvar för 'et! ja!

L: Dom fick ut det mesta!

Carl Hendrick: Jahaa! Än har arbetarn! Han har 'kömmet långt!! men - men 'di håller ändå! Ja.

L: Inga unions eller fackföreningar då?

Carl Hendrick: Fanns inga fack-. Joo, 'di hade. - Målarna hade och brickläggare hade fackförening på den tiden.

L: Men inte snickarna?

Carl Hendrick: No. Men - sen - när jag började arbeta för - för - för - på 'subvägen,

L: Ja.

Carl Hendrick: Ja. Vi 'börjde en. Det var bra betalt där för jag fick över 22 dollar i 'vecka där.

L: Det var den första gången de byggde under då?

Carl Hendrick: Ja ja, när 'di byggde den.

L: Jaha.

Carl Hendrick: And det var ingen som fick arbeta där utan att 'di var American citizens! Och jag var ju inte det.

L: Nähä.

Carl Hendrick: Men så; min kusin, 'di som var undertakare, 'di var goda vänner med 'supertentarn' där. Så 'di sa så här att - han sa att: "'Sulle det inte kunna finnas möjlighet och få in Calle vid 'subvägen, för han 'kunne tjäna lite mer pengar". "Well jag vet inte". "Jo, jag ska säga Dig". Och 'di hade en son, som hette Carl Erikson - Charlie Erikson, - och var född här i landet. "Du 'k kommer ner på 14:e 'gata 'klocka elva i mörn" sa han. "Då ska jag 'va' inne på 'officen - men 'låtsa' inte Du känner igen mig", sa han. "Låtsas inte att Du kände igen mig. Och Du säger att Du var född här i landet, men Du gick 'te Sverige och 'k om tillbaka. Och då frågar jag Dig", sa han, "'Öm Du var född här, och mitt namn var Charlie Erikson". Så då sa han 'döm däre: "Ring 'öpp (?) och fråga 'öm 'di har en man, 'söm är känd, 'söm heter Charlie Erikson; undertakare Eriksons son och det är ju Jag" och det var lögn. Jag hette Hendrickson. Jag hette inte Erikson. Så jag fick jobbet. Det gick så bra. Men! Så ropa de Erikson och jag glömde att jag hette Erikson!! Jag hade ett väldigt sjå! Då 'k om jag in på saloonen en kväll. Så sa pöjkarna 've bordet: "Du heter ju Erikson! 'Di arbetare som är här kallar Dig för Hendrickson! Men jag arbetade där nästan ett helt år.

L: Så det gick.

Carl Hendrick: Det 'geck. 'Möcke fusk i detta landet! Ja.

L: Var Det ett hårt arbete tyckte Du?

Carl Hendrick: Det var hårt arbete. Det var 'heavigt' arbete alltingen.

L: Det var det.

Carl Hendrick: 'Möcke' 'heavigt' arbete.

L: Var det värre än att bära plank i Forserum?

Carl Hendrick: Väl - det var 'la just about detsamma - men jag var ju starkare på denne tiden och det - så det. Men det värsta var: allting 'sa' gå så fort i detta landet, så vi fick 'lov och bygga så fort när vi 'sulle lägga 'öpp alla dom här store 'förmerna 'emella' 'järnbeamarna. Det fick 'lov och gå fort. För; 'döm 'söm 'la in (?), 'di var rätt efter oss, varenda minut. Så det var ett drivande 'ifrå 'möran och 'te kväll.

L: Var det många svenskar som arbetade där?

Carl Hendrick: Var nästan svenskar alltsamman.

L: Var det det!

Carl Hendrick: Ja ja. 'Möcke svenskar. Han som var den högste ledarn där, han hade gett order att de får inte hyra en enda italienare.

L: Vad berodde det på?

Carl Hendrick: För en italienare hade mördat hans bror en gång i livet! Ja. Jag tror han hette Smith, ägarn.

L: Men de svenska förmännen, de var inte mildare?

Carl Hendrick: 'Di drev värre än 'di engelske.

L: Gjorde de det!

Carl Hendrick: Å! Jag arbetade för ett par brickl äggare. De hette Erikson & Erikson. 'Di var två 'brödra. Den ene, han stod på sidewalken varenda minut. Om Du inte körde fort nok så ner med 'hanna' i 'ficken och tog 'öpp pengarna. "Här har Du och gå hän" och så vinka han på en annan som stod på sidewalken och väntade på ett job.

L: Och dom hade växel klar i fickan.

Carl Hendrick: Dom hade växel pengar bak. Bara betala av och så vinka han på en annan. "Gå nu. Du är no good". Ibland så (?) de inte nog, och inte gick fort nog på landgångarna.

L: Så det var rena slavarbetet då?

Carl Hendrick: Det var mer än slavarbete. Ja.

L: Och det var ingen som kunde klaga?

Carl Hendrick: Det var ingen som 'kunne klaga! Själve 'brickläggare, 'di hade en union en fackförening, men 'hantlångarna hade ingen.

L: Klarade Du av den där som stod och rösslade med pengarna i fickorna? Betalade de av Dig?

Carl Hendrick: Nej, det gjorde han inte. Jag minns inte hur länge jag stannade. Men jag blev mycket bekant med basen. Jag vet inte hur det var fatt vi blev sån vänskap. På lördagskvällar brukar vi gå ut tillsammans, så jag tror nog att det hjälpte lite. Men man fick ju slita. Det fanns ingen höjd! Och när det inte var för högt så hade 'di ingen elevador, utan då fick 'di köra på landgångar och det blev väldigt brant till sist.

L: Ja. Det var mycket skador och olyckor och elände.

Carl Hendrick: Oh sure. Ja.

L: Det är ju många i den ålder Du var i som är hetlevrade.

Carl Hendrick: Ja.

L: Satt inte smockorna i luften? Blev det inte mycket slagsmål?

Carl Hendrick: Väl det vill jag inte säga att jag såg några direkt - några slagsmål.

L: Inte det?

Carl Hendrick: Nej. And; Jag arbetade 'möcke tillsammans. 'Di bästa 'arbetskamratera jag hade i Brooklyn New York, och där, så var det 'negrarna.

L: Säger Du det!

Carl Hendrick: 'Di var så snälla så det var ingen hämnd med dem. Den förste som lärde mig och fråga; för jag 'kunne inte fråga hur 'möcke 'klocka var, så jag alltid 'köm och frågade, och gjorde Så hära:. Och då så tog han 'te 'hanna', så sa han: "What time is it"? sa han 'te mig. Och han 'hållde på och lära mig så jag 'kunne säga "what time is it"? och det var en neger. And. Jag ska tala 'öm någontingen, som kanske inte har hänt någon gång. Jag arbetade för (?) Company och jag blev drucken en natt och när jag vaknade 'öpp på 'möränen och jag hade 80 dollar i min ficka och när jag vaknade 'öpp på 'möränen, så stod det en stor negergumma rätt över mig och jag blev alldeles förskräckt. Och då säger hon såhär: "Var inte rädd Calle", sa 'ho, "för min son såg Dig igår kväll och han kände igen Dig, så han tog hem Dig och Du har Dina pengar kvar". 'Di hade inte 'tatt en cent. Hade det vart en svensk så hade 'di rensat mig den natta.

L: Så Du har mycket gott att säga om dem.

Carl Hendrick: Ja! Jag ska säga Dig. Här 'flötta ett par 'negrar in här 'borte, här på gatan nu, för ett år sedan. Och - jag 'töcker 'la inte 'öm 'et heller - jag vill inte säga det direkt. Men; grannarna, 'di 'tyckade - var och en på Sitt sätt. Men; jag sa ingenting. Men jag gick över och hälsade 'döm välkomna and 'di blev så väldigt glada - och - det är 'di bästa neighbours vi har, det säger allihop nu! Så - 'köm jag över 'te min granne här, som lever här. Så sa jag "vad tycker Du 'öm 'negrarna"? "Jag 'sa säga Dig Calle" sa han "vi har aldrig haft better grannar and på 'söndagsmörnar så kommer 'di med en specie-vagn och 'plöckar 'öpp barnen och tar 'döm 'te söndagsskola. Och då säger jag 'te Olle Carlson, som lever här, för han är frälsningssoldat också; "nu kan Du och jag skämmas" sa jag. "'Di är 'negrar" sa jag. "'Di 'kömmer här med specie-vagnen och 'plöckar 'öpp barnen och går 'te söndagsskola. Och Du och jag", sa jag, "vi har bott här i 50 år, vi har aldrig 'plöckat 'öpp en kid"!

L: Ja det är en ovanlig värld vi lever i.

Carl Hendrick: Ja, det är det.

L: Man ska inte döma folk för fort.

Carl Hendrick: Skåda dem inte efter skinnet, utan deras godhet. Så jag har aldrig nåt. Visst! Inte skulle jag 'villa' att min familj 'sulle bli inblandad med 'negrar - det förstår Du väl vad jag

menar. Men när det gäller 'te och leva med dem, så är 'di så. Jag 'sa' bara tala om ett exempel. Min bas - jag arbeta på Blackstones - var 'di gör (?) såhär - för många år. Han som började Blackstones, han och jag var goda vänner.

L: Han var ju smålänning Linné!

Carl Hendrick: No han var skåning.

L: Skåning!

Carl Hendrick: Ja. Han hette Oskar Linné.

L: Ja!

Carl Hendrick: Och han och jag, vi var så goda kamrater. Då hade han **inga** pengar. Jag hade 'et bra där hela tiden. Så gick jag 'te Sverige. Så en utav basarna. Han frågade mig, om jag ville köpa 'hönöm en liten fällkniv i Sverige. För när jag hade vart i Sverige förste gången så köpte jag en och gav 'han - och den gav han 'te sin son! Och hans son, han var med i Andra världskriget, och blev dränkt - och han hade fällkniven med sig och drucknade. Så han sa: "jag 'sulle vilja ha en sådan kniv"! Så när jag 'köm hem tillbaka, jag hade redan slutat på Blackstone för job, så gick jag ner för och träffa basen, men jag träffa han inte. Men; den ende jag blev trodd 'utå' allihop på Blackstones, det var en neger. Så jag gick och gav 'hönöm kniven och fråga 'öm han ville lämna den 'te basen, för då vet jag att han fick den! Och det talade jag 'öm för Oskar. Han sa: "I think Du var rätt" sa Oskar 'te mig!

L: Du nämnde tidigare för mig att om Du hade haft pengar tillräckligt, så hade Du åkt hem till Sverige.

Carl Hendrick: Jaha. Jag hade åkt hem till Sverige.

L: Hur länge hade Du varit här då?

Carl Hendrick: Sex 'månar'.

L: Vad var det som slog runt då. Var Du ledsen på det?

Carl Hendrick: Jag var 'less åt det och det var så varmt med den 'sömmarn. Så jag hängde där. Det var ett brickhus min aunt levde i. Och - det var alldeles omöjligt och få en enda puns 'utå' lite frisk luft. Så man tänkte man dog. Och så; arbeta i den där 'varmen. Ja. Så jag tänkte: hur 'sa' man kunna leva ett helt liv på det här sättet?

L: Och Du hade ingen väg att gå? Du kom inte därifrån. Du var inte känd med språket.

Carl Hendrick: Jag var inte känd med språket och kunde inte ett engelskt ord!

L: Och Du kunde inte resa någonstans?

Carl Hendrick: No!

L: Utan Du var instängd där.

Carl Hendrick: Var instängd! Jag var bara tvungen 'te och 'va där!

L: Så Din faster, förstod hon på Dig att Du inte trivdes riktigt?

Carl Hendrick: Well hon förstod nog **det**, men hon sa: det är sådant: sa 'ho': 'söm 'di alla har fått gått 'igenöm. Det är bara så. Det var ingen ursäkt där.

L: Vad hette den hon var gift med?

Carl Hendrick: Han hette Erikson. Undertakarn. Ja. Ja.

L: Jaså han hade gjort ett bra arbete.

Carl Hendrick: Han hade ett bra arbete.

L: Varför kunde Du inte hjälpa till där då?

Carl Hendrick: Han var död då. Men hans son var dum.

L: Han kunde väl ha givit Dig arbete?

Carl Hendrick: Sure. Sure; men inte i undertakar-. Jag brukar få gå med 'en och tjäna några dollar och plocka 'öpp nån 'dö' ibland. Så jag har ett väldigt minne. Jag talte 'öm för Dig. Jag va 'möcke bekant med en undertakare här i Jamestown och han brukar alltid säga, när 'di letade ut kistan, så sa han alltid 'te 'di sörjande; sa han: "jag är ledsen", sa han, "men jag har ingen så 'go' kista och sälja 'te er, 'söm eran man eller eran hustru var värd, för hon var så

'go". Han menade ju inte det mer än jag! Men bara för att, då 'sulle 'di få sälja en dyr kista, för då 'tjänste 'di mer pengar!

L: Så även svenskarna hade lärt sig att sälja då?

Carl Hendrick: Å, svenskar, jaha!

L: De såg omkring sitt hus, så att säga.

Carl Hendrick: Jaa.

L: Vad tyckte Du om det arbetet, att åka omkring och hämta upp de döda?

Carl Hendrick: Well. Jag gjorde det inte 'möcke. Jag kanske bara hjälpte och bära ner lite. Om jag hade fått ett arbete 'ån så kanske jag lärt och tycka 'öm det. Men det var så många som var dom closare som ville ha 'et och så hade han en annan partner. När min farbror dog så köpte han in en ny partner och den hette Charlie Erikson den också!

L: Det var helsvenskt då.

Carl Hendrick: Ja.

L: För det måste ju ha dött en fruktansvärt massa folk där varje vecka i Brooklyn.

Carl Hendrick: Å ja. Och sedan så kom den här perioden - Du vet - Spanska sjukan.

L: 1917 ja.

Carl Hendrick: Ja. Då fick 'di ju häva dom i varje boxar som helst. 'Di gjorde sig bottenrika på den tiden! Och en begravning kostade på den tiden kanske 6 och 700 dollar men idag kostar 'ho 3 000!

L: Men det var mycket pengar på den tiden.

Carl Hendrick: Å, det var 'möcke pengar på den tiden.

L: Jaa det var inte roligt.

Carl Hendrick: Nej.

L: Hade Du någon försäkring när Du t ex arbetade på subway-en?

Carl Hendrick: Inte ett dugg.

L: Om Du blev skadad, eller något ramlade i huvudet på Dig?

Carl Hendrick: Nu kan jag inte säga det.

L: Du kommer inte ihåg det.

Carl Hendrick: Jag kan inte 'kömma ihåg det.

L: Du hade inga olyckor?

Carl Hendrick: Jag hade aldrig några 'olöcker, men det var många 'olöcker där nere, men 'öm 'di hade några försäkringar? Det måste 'di väl haft, på 'nået' sätt.

L: Tillhörde Du någon förening när Du var i Brooklyn?

Carl Hendrick: Jag tillhörde Wasa-Orden.

L: Du gick med i den.

Carl Hendrick: Jag gick med i Wasa-Ordern, för han som var undertakare där, han tillhörde 18 olika; men det var ju business, i visst.

L: I 18 olika föreningar.

Carl Hendrick: Ja. Men han var hög guy i Wasa-Ordern så jag var ju tvungen 'te och gå in där! men jag gick ju inte så 'möcke!

L: Var det i en Noble Arch eller var det? Nobel?

Carl Hendrick: Nobel Arch. Ja ja. Nobel Arch ja ja.

L: Och det låg på Dean street?

Carl Hendrick: No - 'di hade sin lokal då på Atlantic avenue även på Den tiden.

L: På Atlantic avenue. Men ligger det inte på Dean också?

Carl Hendrick: Ja, det gjorde 'di sedan jag kom dän. Ja 'di har movat några gånger.

L: Alltså: Atlantic och Dean och Flatbush, det var svenskar runtom där.

Carl Hendrick: Ja ja. Det var svenskar, men nu är det inga svenskar! När jag 'köm dit nu för en 20 år sedan. Jag gick där. Det var inte en svensk! När jag 'köm dit så satt 'di ute på trapperna och talade svenska, precis som i Sverige.

L: Så Du hade inte svårt med språket då?

Carl Hendrick: Det var inte svårt när jag 'köm 'te Atlantic även, där 'kunne man klara sig vart man 'köm.

L: Och affärerna likadant?

Carl Hendrick: Affärerna likadant. Ja. Och 'di meste saloonerna så var 'di svenska på den tiden.

L: Men när Du arbetade i subway-en, fick Du använda engelska mera?

Carl Hendrick: Det var bara engelska nästan.

L: Det var det ja.

Carl Hendrick: Det är bara engelska. Inte utan 'öm Du fick en partner som var svensk använde man ju svenska. För vi var alltid två i

L: I laget.

Carl Hendrick: I laget ja.

L: Säger Du det.

Carl Hendrick: Men jag arbetade med en 'nörsk man. Han förstod ju 'nörska och jag begrep lite 'nörska och han begrep lite svenska, så det gick bra.

L: Jaha. Hur var det att arbeta med honom?

Carl Hendrick: Va?

L: Hur var det att arbeta med honom?

Carl Hendrick: Det var nice'd. Han var ju bättre snickare än jag, för jag visste ju inte vilken väg jag skulle hålla hammarn!

L: Så ni hjälpte varandra, på ett eller annat vis.

Carl Hendrick: Ja sure.

L: Vi fortsätter resan här nu. Så blev det slut då på subway-en. Slutade Du frivilligt?

Carl Hendrick: Jag slutade frivilligt där.

L: Blev Du less på det?

Carl Hendrick: Jag blev 'lett' av och bo i New York och det, för jag tänkte jag ville 'kötta till en mindre plats.

L: Var det någon som inbillade Dig att Du skulle flytta någon annanstans?

Carl Hendrick: No, not at all. Jag satt och gjorde det själv. Gick på min egen hand. Ingen visste att jag 'flötte'.

L: Inte Det!

Carl Hendrick: Bara min faster. Jag sa att: Nu 'flötter jag. Och 'ho skratta: Å! Du är här tillbaka ikväll, sa hon. Men jag var inte tillbaka på 30 år!

L: Så: vart åkte Du då? Till Buffalo?

Carl Hendrick: Till Buffalo. 'Ifrå Buffalo till Jamestown.

L: Visste Du någonting om Jamestown då?

Carl Hendrick: jag visste inget om Jamestown. Jag kände inte 'e' människa här!

L: Men hur kom Du på idén att åka till Buffalo?

Carl Hendrick: För jag hade en kusin där, som var fireman där och henne kände jag, för 'ho var född i Sverige. Men jag stannade inte där, så jag fick aldrig tag i henne där. Jag träffade ju henne sedan och hon var här och jag var där, så det.

L: Men - Du stannade aldrig i Buffalo?

Carl Hendrick: Nej. Jag gick direkt till Jamestown sedan.

L: Varför?

Carl Hendrick: För det att; Jamestown var en svensk stad.

L: Ja - men Du träffade någon på tåget, gjorde Du inte det?

Carl Hendrick: Yes, en irländare. Det var **Han** som gav mig idén om Jamestown.

L: Vad sa han?

Carl Hendrick: Han sa att Jamestown var en svensk stad. Dom meste var smålänningar, even polismännen, han sa.

L: Och då blev det Jamestown.

Carl Hendrick: Då blev det Jamestown och det har vart Jamestown sedan.

L: Och så kom Du ner då i downtown och Du visste inte att det var downtown.

Carl Hendrick: No, jag visste inte. Jag stod där.

L: Hur såg det ut egentligen?

Carl Hendrick: Va!

L: Det var 1917.

Carl Hendrick: Ja det var 1917. Då var det fullt 'utå liberty barns där - liberty stallar, fullt av hästar - och

L: Nere vid järnvägsstationen?

Carl Hendrick: No, det var nere på Brooklyn square. Var fullt av gamla salooner och gamla hus som var färdiga 'te ramla ner.

L: Så det såg bedrövligt ut egentligen?

Carl Hendrick: Det såg så bedrövligt ut som det 'kunne. Ja. Och på lördagseftermiddag så kanske det var hundratals personer som stod där nere och bytte hästar!

L: Säger Du Det! Jaså var det på Det viset!

Carl Hendrick: Jaa.

L: Det var som en svensk bondmarknad då?

Carl Hendrick: Yes sure. Ja. Och; det var många svenskar här, 'di hade en gammal häst alla nästan - men 'di arbetade på fabrikerna, men på lördagskvällarna så var 'di ute och bytte hästar! När jag talar 'öm det nu för en del ungdomar, det är otroligt. 'Di tror Dig inte! Nähä!

L: Du är väl egentligen en utav de sista som kan tala om någonting sådant här?

Carl Hendrick: Jag är mycket besvärad med, för det är så många som kommer hit och vill ha reda på det. Mayoren här i stan: han vill ha reda på Det - och han vill ha reda på Det. För det är inte så många som har 'levet så länge, Ni vet, som vad jag har.

L: Du hade god uppfattningsförmåga att observera olika saker.

Carl Hendrick: Väl det var det att jag kom in och bli min egen kontraktare, så jag kände ju 'te stan.

L: Så - var tog Du då vägen, när Du hoppade av tåget där nere?

Carl Hendrick: När jag hade 'kömmit 'å' street car-en här så regnade det 'söm himlen hade vart öppen, så jag gick in och satte mig på (?) -stationens väntsal, som 'di säger på svenska och där kom 'di och skrek varenda minut och frågade vilket tåg jag 'sa med. Och jag 'sa inte med nåt tåg! Och då när jag 'köm ut på 'måndagsmöranen, så gick jag ner till Brooklyn square och det var där jag träffade polisen och ville ha reda på 'te 'kömma. Men sedan, innan på kvällen, så träffade jag en 'go' vän 'ifrå Sverige här, som hette Isakson, och han bjöd mig 'te 'kömma hem, så jag stanna i deras hem 'te jag gifte mig.

L: Hur länge då?

Carl Hendrick: Två år.

L: Två år!

Carl Hendrick: Ja!

L: Så Du boardade där - som man säger då?

Carl Hendrick: Ja.

L: Du hade både mat och

Carl Hendrick: Ja, 'båd mat och Det och Det. Och jag visste inte han var i Jamestown och han visste inte jag var här, utan bara just en hel händelse. Ja. För hans hustru hade vart frälsningsofficer i Sverige - och frälsningsarmén i Forserum och mitt hem - det var bara en havtornshäck 'emella. För 'di var väl kända, men jag kände inte henne och hon kände inte mig. Så när jag sa vem jag var sa hon: "Ni är fel" sa 'ho. "Ni måste 'va Oskar Henrikssons bror, för jag känner alla barna". "No det gör Ni inte, för Ni känner inte mig, för jag hade lämnat Forserum när Ni var där" sa jag!

L: Så ni kom tillsammans utav en händelse då.

Carl Hendrick: Då var det en clear händelse. Så clear händelse det kunde bli. Och vi är goda vänner idag. 'Di är döda nu men deras barn är precis här med mina barn. Lever här i Jamestown.

L: Då kom Du till honom och började söka arbete.

Carl Hendrick: Jag fick arbete på Art Metal då.

L: Vad på?

Carl Hendrick: På Art Metal. Det var en factory här i Jamestown.

L: Vad tillverkade de? Var det metall ?

Carl Hendrick: Det var metallarbeten. Och han 'söm var föreståndare hette Albert Larson, en mycket snäll svensk man.

L: Och det var Dahlströms eller!

Carl Hendrick: Nej, det var inte Dahlströms.

L: Var det inte Albert Larson?

Carl Hendrick: No. Han var på Art Metal, Albert Larson. Han som var till Dahlströms, det var Dahlström och så var det en som hette Sällström. Jag känner dom alla, 'möcke väl. 'Di var inte mer än jag när 'di började, för vi var fattiga allihop - ja. Men så, Albert Larson, han gav mig ett arbete då, men det var så dåligt betalt. Jag tror inte jag hade knappt 10 dollar i 'vecka där på Art Metal och så betala en 5,50 i boarden och blev man sjuk så 'kunne man ju inte betala för boarden. Så jag sa 'te 'en om jag 'kunne få lite res. "No", sa han, "Du vet, Calle, jag hade inget arbete när Du började men jag tog in Dig" sa han "på barmhärtighet" menade han. "Så Well. När sola skiner högt" sa jag "så 'kömmer jag 'te och lämna". Det gick 'la ett par månar 'etter så sken sola och vi gick 'te arbete. "No" sa han. "Nu går jag tillbaka. Nu ska jag 'flötta ner 'te Texas". Och jag hade några dollar. Så jag gick hem och tvättade 'öm mig och gick ner 'te stan. Och då när jag 'köm ner på Brooklyn square, så stod det en som hette Oskar norström - som jag kände igen 'möcke väl. Då sa jag 'te 'en: "jag ska åka 'te Texas nu". "No, gör inte det Calle" sa han. "Di hyrer folk nere på Watsons" sa han "och 'di betalar 2,50 om dan", sa han, "så let us gå ner där" sa han, och fråga. Så vi gick ner där, båda två. Vi fick arbete där. Och det var ju ett stort res på 2,50, så jag tog det med detsamma. När jag 'köm ner och sluta på Art Metal, då ville Albert Larson ge mig res. "No" sa jag, "Du har inte mer pengar idag än Du hade när jag reste". Ja. Men vi var så 'goa vänner, Albert Larson och jag, så många år efter så var jag i (?) för en bildningskommitté. Vi byggde till Frälsningsarmén nere på Harrison street. Han var i Sverige. Så jag skrev 'te 'en och frågade om han kunde 'domine' .. ge. Jag tänkte, jag får aldrig svar. Han skickade 100 dollar i en check ögonblickligen 'ifrån Stockholm och hit 'te mig, som gick till Frälsningsarmén! Jaa. Vi var redigt 'goa vänner! Och han skrattade själv åt mig och när jag sa 'te 'en att han hade inte mer pengar idag än då.

L: När Du kom till Jamestown, då var Du nykterist? Du hade slutat att dricka då?

Carl Hendrick: Va?

L: Du var nykterist?

Carl Hendrick: Yes och jag har aldrig druckit här i Jamestown.

L: Du har aldrig det?

Carl Hendrick: No.

L: Du var inte med i någon kyrka då?

Carl Hendrick: No no. Jag gick in i Frälsningsarmén 1916, på våren, i april månad.

L: I Jamestown?

Carl Hendrick: I Jamestown ja. Och där har jag stannat.

L: Men Du var inte med i Första Lutherska?

Carl Hendrick: Nej nej. Jag har aldrig varit signad up med 'nå' 'körka. Men jag var med när 'di bildade den Svenska föreningen i kyrkan här uppe och är med där idag.

L: Å - 1949?

Carl Hendrick: Ja. No, det var långt innan det. Vi bildade den, jag tänker 1950 eller something. Svenska Föreningen.

L: Det var -49? 1949.

Carl Hendrick: Ja. Ja. -49 ja ja.

L: Du var med om det!

Carl Hendrick: Ja. Då var jag med om den.

L: Det var det som han Elof Jonsson var -

Carl Hendrick: Elof Johnson. Ja.

L: Johnson. Han var präst för Svenska Lutherska Alliansen på Buffalo street.

Carl Hendrick: Ja ja. Yes.

L: Du bodde hos dem i två år då - och - Det gick bra?

Carl Hendrick: Det gick bra. Ja då. Så jag råkade 'te och ha lite better tur än vad 'di hade, så jag 'köm - jag 'köm mer i rörelse här i Jamestown än 'di gjorde. Så jag fick ett tillfälle 'te hjälpa 'döm, den ene gången efter den andre, för 'di hade många barn och det var fattigt för 'döm - så. Men jag menar: jag hade förmågan 'te och kunna hjälpa 'döm lite och det gjorde jag. Jag var glad 'te och 'göra't. Jaa.

L: Men sedan började Du med eget här. Vilket år var det?

Carl Hendrick: Ja - det är knappast att jag minns.

L: 1919?

Carl Hendrick: Ja det var nog lite. Ja, det var -19 eller -20, something like it - och hållde på till -32 -34.

L: Och vad bestod det arbetet i?

Carl Hendrick: Bygga källare och lägga grunder.

L: Alltså; bara Det?

Carl Hendrick: Bara det och 'la' 'sidewalkar och sånt där. Vi började med moving, det var två i kompani. Flyttnings - så vi 'flötte 'fölk. Men det tröttnade jag på. Sen gick jag in i det här. Så jag byggt alla husena här på Johnson street.

L: Säger Du det! Detta är Swede Hill, som Du har byggt?

Carl Hendrick: Ja ja ja. Det är svenska kullen här. Ja. Och det var inga hus där när jag 'köm öpp här. Så det köpte jag, och så en som var domare här i stan, vi köpte en del land där och började bygga hus.

L: Jahaa! Och sen byggde dom, eller?

Carl Hendrick: Kontraktare. Vi byggde källare och sen 'läte vi ut träarbetet.

L: Och Du köpte - vad man säger - a team of horses - då?

Carl Hendrick: Ja jag hade tre team, sex 'horsar, hästar hade jag i en barn där.

L: Hade Du dom där uppe?

Carl Hendrick: Hade dom på Johnson street. Ja, mm.

L: Och där bodde Du först då?

Carl Hendrick: Jag bodde där. Jag 'köm upp där 1918 och sen bodde jag där 'te 19 ... vad var det - ja 1932 då när depression 'köm eller something. Ja.

L: Du byggde Ditt eget hus då?

Carl Hendrick: Ja ja men jag byggde många och levde i dom med och sålde dom och byggde ett annat Du ser!

L: Varifrån fick Du då den här idén att börja gräva källare? Var det ifrån subway-en i New York, eller? För Du hade ingen kompanjon?

Carl Hendrick: Jag hade det först men sen köpte jag ut 'hönöm. Han tillhörde Armén han också. Så köpte jag ut 'hönöm.

L: Va! Vad sa du?

Carl Hendrick: Sen 'köm den här depression 1932.

L: Ja.

Carl Hendrick: Och då kunde vi inte få ett arbete och inte kunde vi bygga och inte kunde vi sälja och inte kunde vi köpa.

L: Det var stopp.

Carl Hendrick: 'Stöpp. Det fanns inga pengar. Så då fick man sedera. Jag hade sex hästar, stod i barn och jag kunde inte 'maka' 50 cent med 'döm. Fick lov och sälja 'döm, 'te vad jag 'kunne få. Ja. Och sista huset jag hade, det fick jag också 'lov och sälja för vad jag 'kunne få. Och det var en tre fyra tusen dollar mindre pengar än vad jag hade gett för 'et! Men så köpte jag det hära. Och jag ska tala 'öm, hur jag köpte det hära huset. Han var president för stadskonsuln här. Han hette Carl Fagerström och när jag hade sålt mitt hus på Johnson street så fick han veta det. Då 'köm han och ville jag 'sulle hyra det hära, för hans svärföräldrar rådde 'öm det hära huset jag har här. "Nää" sa jag". "Jag har mer land på Johnson street. Jag 'sa' bygga" - och jag hade redan diggat en källare där. "Nå" sa han "hyr mitt hus". Och då sa gumman, min hustru: "let us flytta ner där". För hon tittade mer. Hans house låg långt 'öpp i skogen här. För det var så fullt 'å' blommor och 'ho såg more på blommor än 'ho såg på hus! Så jag 'flötte hit och han skulle ha 30 dollar i 'månan, för jag ville inte 'köpa't 'å'n. När jag hade bott här ett par månader sa han: "Jag får väl 'changa hyran" sa han. "Å, ska Du det" sa jag. "Jag går ner 'te 25" sa han, "jag vill inte Du ska 'flötta". Och så hållde han på, så jag betalte 15 dollar i 'månan. Han gick ner själv! Han var rädd jag skulle flytta. Men så 'köm han ner. Så sa han: "jag vill sälja huset 'te Dig" sa han "Jag kan inte ha 'et. Jag börjar och bli 'etter med taxerna" sa han "och det är en skam för en city president och vara behind med skatter". "Väl", sa jag, "jag vill inte köpa 'at, det vet Du" sa jag. Men han hållde på. Han 'köm vid sex på kvällen, och han lämna här klocka tolv på natta. Så; sa han: "Ge mig ett bud"! sa han 'te mig. "No", sa jag, "jag vill inte 'köpa't". Jag går inte hem förrän Du har gett mig ett bud". "Ja, jag har inte ens frågat Dig" sa jag "vad Du vill ha för huset". "No det har Du inte" sa han. "Jag vill ha 3 500" sa han. "Ja, det är inte för 'möcke. Det är billigt"! sa jag, "men jag vill inte köpa", - - Det är en man, som jag sa till att: "här har Du Dina pengar och Du kan gå nu". Och - det var det värsta, för det var en 'go vän 'te mig. Han var frälsningssoldat också. Han hette Holger Norén. Men var gång jag 'köm 'te job-ena så stod han och spelade mandolin! och jag blev trött på det dära. För när vi hade job så fick vi 'döm och skynda på, så 'di blev färdiga på den tiden!, om vi 'sulle tjäna 'nöt!. Så jag sa: "ska Du spela mandolin" sa jag "så köp Din egen mandolin och inte mina 'sköfflar - så Good-bye"!

L: Så han fick gå.

Carl Hendrick: Ja. Men vi var 'goa vänner ändå. "Jaha. Jag förstod ju det" sa han. Och han var ingen alls utsidesarbetare.

L: Så det fanns undantag.

Carl Hendrick: Oh yes. Oh yes.

L: men i stort sett var väl de svenska pojkar ärliga arbetare som ville göra rätt för sig?

Carl Hendrick: 'Di var goda arbetare. Jag hade två 'pöjkar, 'di var 'ifrå Huskvarna. En hette 'Öholm, en annan hette Nils, vad han hette i efternamn kommer jag inte ihåg. Men nu när jag 'köm 'te Sverige så sökte 'di 'öpp mig, så jag var hembjuden till deras hem.

L: Jaså de åkte tillbaka?

Carl Hendrick: 'Di åkte tillbaka till Sverige. För det var många som lämnade här och gick tillbaka till Sverige när Depression 'köm.

L: Det var en hård tid.

Carl Hendrick: Ja det var en hård tid för 'pöjkar, 'sa' jag tala 'öm. Ja.

L: Men utav alla de källare som Du har öppnat här, vad använde Du? Hade Du mullskopa eller?

Carl Hendrick: Mullskopa och hästar.

L: Du hade det.

Carl Hendrick: Ja. Vi hade inte några stenskövler, som 'di har nu eller sånt där.

L: Inte det.

Carl Hendrick: Det fanns inte på den tiden.

L: Men kunde Du använda mullskopa? Var den jorden så ren och bra?

Carl Hendrick: Den var inte ren. För det kanske var 'riktig berg ibland, om man bara kunde plöja lite, sen fick man bryta 'öpp det med hand nästan. Ja. Det var turen och oturen.

L: Det var ett hårt arbete.

Carl Hendrick: Det var hårt arbete. Jaa. mm mm.

L: Hade Du en bra bankbok år 1930 när the Depression kom? Du hade ju varit i arbete då i tolv år.

Carl Hendrick: Vad jag hade förlora jag.

L: Så det gick fort.

Carl Hendrick: Jag 'köm in på banken på 'möranen och jag tror det var den 4 mars - 'öm jag minns väl - och ville ha sa mycket pengar. "No" sa 'di, "vi kan inte lämna ut en enda cent. "Ja, men" sa jag "jag vill inte låna pengar", sa jag, "jag vill bara ta utav mina egna, till aktier". Men 'di var inte värda 'möcke, så när åren hade gått, så fick jag ju lite tillbaka.

L: Men de ville inte lämna ut kontanta pengar till Dig.

Carl Hendrick: Inte ett dugg. Sedan fick jag ju på aktierna, men det var två år efter, sedan. Så jag kunde ju inte använda då, jag menar: jag använde ju 'döm sedan, vad jag fick. Men; - jag var inte den ende. Det var en, han levde rätt här, som levde close to me. 'Di var gamla och det 'töckte jag var mer synd 'öm d'öm än mig. 'Di hade tjänat 'öpp, så 'di hade 5 000 dollar och det var 'möcke pengar på den tiden. Och varenda cent, utom 900 dollar, fick 'di stock på och stocken kunde 'di inte använda. Så 'di dog fattiga och hade tjänat och släpat hela sitt liv. Och så var det överallt, så det var inte bara jag. Ja.

L: Blev folk deprimerade då? Tappade de sugen? Eller: vad hände egentligen?

Carl Hendrick: Vad som hände. Jag kan **heller** inte förstå, för det gick så fort! Det fanns ju inte ett arbete och få! Fabriker och allt gick i konkurs, så mycket som fanns. Hela landet i konkurs! Det var en orons tid. Men vad som hjälpte detta landet. Rosevelt 'köm in and Rosevelt kutta ner arbetstiden, och öka betalningen. För 'di betalte ju inte mer än 15 och 16 cent i timmen och så hade 'di arbetat en tio 'tölv timmar om dagen och resten av dom hade inget och göra. Så Rosevelt kommer ut och säger: let us försöka något annat - och han fick 'döm alla på sin sida. Det kallades för Blå eagle! Åtta timmars dag och så 40 cent i timmen och: let us försöka det för så många månader, eller så. And - så han precis lurade 'döm den vägen. När den tiden var 'öppe, då hade han gjort det till en lag, att 'di måste betala 'at, och 40 timmars dag och 40 cent i timmen. Så - det var ju skillnad på och 'kömma hem med 16 dollar

och så bara arbeta åtta timmar, än och 'kötta hem med 5,6 och arbeta dubbel tid. Så det var Roosevelt som började 'kötta. Och sen började det gå framåt. Men **då** började arbetsgivare vara alldeles galna, för 'di hade blivit lurade! Men han var smart. Han kunde ju inte tvinga 'döm 'te, - när det ingen lag var. Men han tog dom vänligt och han 'la så 'mötte tid på dom, - så när det var slut så fick han det på lag, på kongressen.

L: Och det programmet kallades för blå

Carl Hendrick: Blue eagle.

L: Blue eagle.

Carl Hendrick: Ja. Han kallades för the Blue eagle.

L: Och det var ett styggt ord här i Jamestown ibland alla arbetsgivare?

Carl Hendrick: Ja certainly, det blev det sedan! Men det

L: Hur iakttogs en sådan händelse utav Jamestownsvenskarna? Var det många som klagade på Roosevelt?

Carl Hendrick: Det är 'la' många som klagar på honom. Men jag menar. han var den mannen som har satt landet igång.

L: Du tror det?

Carl Hendrick: Ja det **vet** jag! Hoover var alldeles oduglig. För det går inte bara 'te och pressa människor, utan Var och En bör ha sin rätt 'te och leva.

L: Och en viss frihet.

Carl Hendrick: Ja en 'vess' frihet. Det finns inga möjligheter. No - Roosevelt var en fin man. En fin man. Ja.

L: När gifte Du Dig?

Carl Hendrick: 1917.

L: 1917.

Carl Hendrick: Jaa.

L: Då träffade Du miss Swärd, from Ridgeway?

Carl Hendrick: Jaa.

L: Hade hon flyttat upp hit då?

Carl Hendrick: Hon hade bott här ett år innan jag 'köt hit. Vi bodde här i Jamestown.

L: Och hon arbetade som?

Carl Hendrick: Piga, vad 'di säger på svenska.

L: House made - eller.

Carl Hendrick: Ja - or house made - ja.

L: Så hon hade inte mer än sin släkting nere i Ridgeway?

Carl Hendrick: No no.

L: Hennes mamma var död och hennes far i Sverige.

Carl Hendrick: Men vi hade 'hena morbror här som tog care of henne. Han bodde hos 'öss i nio år innan han dog sedan.

L: Så hon hade gått i skola här i unga åren?

Carl Hendrick: Hon har gått i skola här, så hon kunde fullkomligt. Och det hjälpte mig när jag var i business, för jag var nog good jag med 'te och skriva engelska - och det.

L: Men hon skötte om det att skriva räkningar?

Carl Hendrick: Ja sure sure. Så jag hade inga trubbel där alls.

L: När ni gifte er 1917, var gifte ni er någonstans?

Carl Hendrick: På Frälsningsarmén.

L: Frälsningsarmén.

Carl Hendrick: Ja ja.

L: Och; då slutade hon arbeta?

Carl Hendrick: Då slutade hon arbeta.

L: Då stannade hon i hemmet?

Carl Hendrick: Hon stannade i hemmet. Stannade i hemmet 'te 'ho dog. Så hon hade aldrig nåt extra arbete. Vi hade två barn. Well det var två 'pojkar som bodde hos 'öss, som var 'ifrå Västergötland och där var det En, han hade ingenstans och bo. Well. Det var överste Olof Lundgren, om Du någon gång har hört det namnet.

L: Jag har hört namnet.

Carl Hendrick: Ja. Hans far, - 'Di kom från Sverige. Olof var inte här då. Så då var 'di 'etter gumman. Så 'di fick bo hos oss då. Men han gick tillbaka till Sverige och hämtade sin familj och hämtade hit överste Lundgren, han var bara ett kid då! And så den andra brodern, han bad att hans bror skulle få bo hos oss också. "Nä" sa Ellen, "jag vill inte ha några mer 'brodar". Men han sa: kunde han inte få bo 'e' vecka, så 'di hinner och skaffa'n en plats som han får bo. Ja det kunde vi ju inte neka. Men den veckan blev lång, för han bodde hos oss i elva år, 'te han gifte sig!

L: Han var en långkörare.

Carl Hendrick: Ja.

L: Depressionen, den tog hårt på Dina kontanter då.

Carl Hendrick: Å ja.

L: Kunde Du behålla de lotter Du köpt där då?

Carl Hendrick: Vål jag sålde det, jag menar. Men jag menar: det var så dålig förtjänst så jag hade inget utav det.

L: Nähä.

Carl Hendrick: Nej. Det blev inget över för mig. No. Och jag var glad 'te bli 'å med det.

L: Du sålde hästarna också?

Carl Hendrick: Jaa. Det sista hästbetslet jag sålde, det 'köstade mig, 'öm jag räknar bara vad selarna, Du vet vad selarna är?

L: Ja.

Carl Hendrick: och 'vågn, och det som bestod, så 'ulle jag säga att det hade 'köstat mig en 1 300 dollar. Men fick sälja för 80. Då kan Du begripa att det var förluster! Bara för 'te bli 'å' med 'et, för det 'köstade mig mer 'te och 'läta hästar stå i barn.

L: Så Du fick vara resolut och göra slag i saken.

Carl Hendrick: Sure sure. Så jag har aldrig sovitt så 'gött i hela mitt liv 'söm när jag blev av med alla dom där bekymmera.

L: Det var en lättnad.

Carl Hendrick: Ja, var en lättnad. Och det har gått bra alla sedan. Ja.

L: Men då fick Du ut och söka arbete igen.

Carl Hendrick: Fick jag söka arbete igen.

L: Men då kände Du många här i Jamestown.

Carl Hendrick: Jag kände så många så jag hade inget svårt med den saken.

L: Och vart tog Du arbete då någonstans? På Art Metal?

Carl Hendrick: Nej, jag började på Dahlströms.

L: Dahlströms.

Carl Hendrick: Han Sällström; Elmer Sällström och jag, vi var goda vänner. Så jag sa te 'en. Jag 'sa säga Ja" sa han. "Så fort Du har ställt 'å" sa han, "köm ner och börja hos mig" sa han. "Det kvittar om jag har nåt och ge Dig och göra här, men Du 'kömmer". Så när jag sålt 'å' så 'köm jag ner där. "Vad vill Du ha och göra"? "Let mig gå till målarverkstan, det tycker jag 'öm". Så jag var där. Och varenda 'söndagsmöra så 'köm han 'etter och vi var 'öppe. För han hade ridhästar, eller kapphästar, Så de 'köm med en 'vågn.

L: Ja - sulky, - ja.

Carl Hendrick: Ja. Det var hans nöje Du vet. Och han 'köm alltid 'öpp och ville jag skulle gå med på 'söndagsmörnar. Så var vi 'öpp i Lakewood och körde hästar!

L: Så Du hade det bra då.

Carl Hendrick: Väl - jag hade det bra. Sen hållde jag på. Sen börja jag 'te Blackstones, för det tjänade jag på.

L: Det var hos Linné det ja?

Carl Hendrick: Ja. Det var hårt arbete men det var bra pengar där.

L: Jaså.

Carl Hendrick: Ja. Så jag förlorade ingenting. Så vad jag förlorade på, det vann jag sedan.

L: Så Dina bästa år, dem lade Du i grunder här i Jamestown.

Carl Hendrick: Yes. Yes. I grunderna här ja.

L: 319, sa Du?

Carl Hendrick: 316 källare.

L: Det var inte lite det! Under 40-talet, Du tänkte inte då på att börja köpa land?

Carl Hendrick: Nej nej. 'Di 'kunne inte sälja mig 'nöting, om 'di hade velat.

L: Du var emot det helt och hållet.

Carl Hendrick: Jag var emot det, allting.

L: Du hade fått tillräckligt.

Carl Hendrick: Jag var skräck 'te allting vad affärer var. Och yet idag 'sulle jag inte gå in i nån business.

L: Inte det?

Carl Hendrick: Nää då. För allt vad där är så är det bara huvudbryderi. Det är inte värt de bekymren. Och sen ska jag tala 'öm för Dig att: jag kanske är den ende som säger. Men vara en sann kristen och vara i business, det ser jag så onaturligt ut som det kan vara.

L: Du tror inte det går?

Carl Hendrick: Det går inte! För Du står lögnare, den ena gången 'etter den andre, och är Du en sann kristen så 'batherar det det. För det är många gånger Du säger som så: jag lovar Dig att jag ska 'va där och där och jag 'sa' göra så och så och det möter hinder, så jag kan inte hålla det löftet. Och det kände jag var så svårt, att jag stod med lögner.

L: Du tror inte att det går att göra saker med vinst, utan att det ska vara lite lögn med i affärer?

Carl Hendrick: Väl; 'öm det gör det, så är det underligt. Men **jag** kan inte förstå det!

L: Så Du tror att han Lagerström med Krüger han hade rätta idén, att han var nöjd. Hette inte han Lagerström?

Carl Hendrick: Ja.

L: Han som var med Krüger. Eller var det Danielson?

Carl Hendrick: Jaa, han hette

L: Danielson?

Carl Hendrick: Danielson. Oskar Danielson.

L: Han var nöjd?

Carl Hendrick: Han var nöjd när han hade blitt av med alltingen. För han sa så här att: 'öm jag inte hade förlorat allt, så hade jag förlorat min Himmelska rättighet. Och det menas; han såg också att: det gick inte och vara ärlig i business!

L: Nähä. Så lätt fångat var lätt förgånget.

Carl Hendrick: Jaa. Men det var en god kristen man när han växte 'öpp för då kände jag 'en. Jaa.

L: Så det har sina sidor. Det är svårt att välja vägen.

Carl Hendrick: Gud vet det är. Ja ja.

L: Så då arbetade Du hos Dahlströms och hos Art Metal?

Carl Hendrick: Art Metal först. Det var det enda jag var i business Art Metal.

L: Jaa.

Carl Hendrick: Men jag var bara i Dahlströms och Blackstone since, så jag quittade business. Och jag blev retired -57, så då kan Du tänka Dig,

L: -57!

Carl Hendrick: så då kan Du tänka Dig. -57. Att jag har vart retired i många år.

L: Och Du har inte gjort någonting sen dess?

Carl Hendrick: Jag har inte gjort något sedan.

L: Fick Du bra pension från de åren Du arbetade på Blackstone och på Dahlströms?

Carl Hendrick: Ingen pension.

L: Ingen pension!

Carl Hendrick: Nej.

L: Inte ett öre!

Carl Hendrick: Inte ett öre.

L: Det fanns ingen union på Dahlströms?

Carl Hendrick: No det fanns ingen på den tiden. **Nu** har 'di det.

L: Inte på Blackstone heller?

Carl Hendrick: No. Nu har 'di det, men då hade 'di det inte.

L: Men det var väl en början med union där?

Carl Hendrick: Ja, det var union där. Jag var med, men 'di hade ingen - 'di hade ingen pension - pension plan.

L: Vad hade då the Union för fordran på arbetsgivaren? Det var Mera betalt?

Carl Hendrick: Mer betalt på arbetstiden men ingen pension eller något sådant.

L: Semester?

Carl Hendrick: Semester fick vi på siste årena. Vi hade inte det **heller** först. No.

L: Utan det var att arbeta hela året.

Carl Hendrick: Ja. Men Oskar var snäll och arbeta för. Det var ingenting.

L: hos t ex Blackstone - Du var längst där?

Carl Hendrick: Ja.

L: Hade Du arbetskamrater där eller arbetade Du för Dig själv?

Carl Hendrick: No. Vi hade. Vi var olika lag där, i the production line. Så vi gjorde var och en just så 'möcke.

L: Jaha. Var det mest svenskar där också?

Carl Hendrick: Mesta svenskar där.

L: Jaha. Några italienare kom inte in?

Carl Hendrick: Oh yes, 'di arbetade italienare där.

L: Hur var de ansedda som arbetare?

Carl Hendrick: Väl - 'di var 'la ansedda goda. 'Di och svenskarna och dom, 'di var likadana och det var ingen skillnad på dom.

L: Du såg ingen skillnad på dem?

Carl Hendrick: Nej, jag såg ingen skillnad på dom. Jag hade en italiensk, som 'sulle 'va bas över mig, han hette Paul Crossly. Det var den snällaste 'pöjk som 'kunne existera. Jaha!

L: Men svenskarna var lite granna - om man säger - relukted till att få dem in i fabriken, till att börja med?

Carl Hendrick: Ja - sure.

L: Men sen blev det mer och mer de behövdes.

Carl Hendrick: Mer och mer behövdes ja. Se. Jag 'sa tala 'öm för Dig. När Blackstones började, då var det ett litet shop nere på Market street, jo - 'di kanske gjorde en och två redigheter i månaden.

L: De gjorde väl fler!

Carl: No, när det började. And då hade inte Linné nåt och göra med det. Han hette Janson.

L: Å han tog Linné här i Amerika!

Carl Hendrick: And Janson. Linné var 'lyckesellsman' then. Min svärfar och Linné, 'di arbetade ihop på Järnvägen nere i Pennsylvania, när 'di 'köm over. And - så kom han in på verkstan - detta talte Oskar själv 'öm för mig, hur det gick 'te. Och då sa den här Janson: "'Sulle inte Du vilja köpa lite 'åktier", sa han, "för jag vet inte hur länge han 'kunne hålla på"? "Vad 'sa jag köpa 'åktier för"? sa han. Men jag hade 500 dollar, sa Oskar, som jag 'kunne undvara. Så jag 'la in 500 dollar i 'et. Och rätt vad det var så hade han gjort mig 'te president of kompaniet, men det var inget kompani. Så började det och så blev han en sån stor man. Nu såldes det: Blacstones, för ett år sedan, för en 232 miljoner.

L: Och det var Oskar Linnés idé?

Carl Hendrick: Ja ja ja.

L: Vem hade givit honom den här idén? Var det någonting speciellt?

Carl Hendrick: Idéerna var där när han köpte 'et. Men; så hållde det på och gå ut sig för 'en precis, för hans hustru och min hustru, 'di var goda vänner, så 'di bruka gå till - komma tillsammans - innan 'di blev stora på 'at, Du vet. Så - då 'feck han tag i en sellsman 'ifrå Detroit. Så han 'köm in med Chrysler Corporation och fick börja och sälja redigheter 'te Chrysler Corporation. Det var början 'te framgång.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Ja. mm.

L: Vem var det som hjälpte honom och ge idén till kylare? För det måste ha varit en speciell idé eller?

Carl Hendrick: Well. Idén var där, för han som hade haft det där shop-et ett par år förut - Du vet - men det var så 'smallt då så det var inte med någontingen. Ja. Men idén var där.

L: Sen började det att växa.

Carl Hendrick: Sen började det och 'di hyrde ju better ingenjörer Du vet och det började ju på. Men så hållde han på och få gå ur businesses. Det var Oskars ord själv, det är inte mina ord. Han behövde 20 000 dollar och 'kunne han inte få 20 000 dollar, så hade han fått lov och stänga 'öpp. Och ingen bank ville låna 'hönöm några pengar.

L: Var det under depressionen?

Carl Hendrick: Va?

L: Var det under the Depression?

Carl Hendrick: Jaa. Så då gick han 'öpp 'te en man som hette Strong, 'öppe på West Oak Hill, och ville låna 20 000 dollar och då säger Strong: hur 'sa Du expekta mig 'te och låna Dig 20 000 dollar? Du har ju ingen security! Well, I shall think it over, sa han. Så sa han: well jag tar en tjänst på Dig Oskar, sa han. Så han gav 'en 20 000 dollar och det hjälpte 'en, så där fick han framgångar, 'etter dom 20 000 dollar. The bank 'velle inte låna, men Oskar sa 'te 'en: "idag" sa han "så rår vi 'öm bankerna"!

L: Ja - vem ägde bankerna under 20- och 30-talen i Jamestown? Var det jänkarna eller?

Carl Hendrick: Väl - det var ju stockhållarna Du vet!

L: Det var det ja.

Carl Hendrick: Det var svenska business men. Han - Frank O. Anderson hade stor del i bankerna, och likadant Dahlströms hade stor del i bankerna och det är ju många av engelsmännen med i det där. För 'di hade två svenska banker här då, Du vet: Liberty-Banken och Svenska Banken. Ja.

L: Så det var svårigheter för honom i början.

Carl Hendrick: Å' - det var svårigheter för alla i början, 'sa jag tala 'öm, - här i Jamestown. Ja. Men svenskarna, när det gäller 'möbelindustrien, 'di har vart number one här i Jamestown.

L: De har varit det.

Carl Hendrick: 'Di var number one i Jamestown. Allihop så hade 'di sina egna factories. 'Di gjorde bra. 'Di betalte inte så bra, men 'möblera' var inte så dyra heller på **den** tiden och 'di gjorde bra möbler. Det hade 'di beröm för. Alla. Jag hade en son som var salesman för the (?) City Chair Company för 33 år, min egen son och han sa: "var man kommer" sa han "så bara pratar 'di om Jamestowns Furnitures"!

L: De hade ett bra rykte.

Carl Hendrick: Yes.

L: Det var 52 fabriker, var det inte det?

Carl Hendrick: Ja. Det var like - like. Jag hörde. Ja det var 'supertentarn, som var 'supertentare för dom på Nordströms här nere. Gubben Nordkvist dog.

L: August nordkvist?

Carl Hendrick: Ja Nordkvist ja. Och 'pöjkarna skulle börja rulla shoppet. "Så nu" sa han "nu ska vi inte runna 'at likadant som far gjort, utan vi har våra nya idéer". Så 'di tog maskinerna som var på första floor-et och 'flötte på andra och sen så var det inte bra där, så då tog dom det från andra floor-et och 'te tredje och 'di passade inte där heller, så 'di tog 'öpp 'döm på fjärde. Men när 'di tog 'öpp 'döm på fjärde, så var fabriken i bankrutt. Så då säger 'pöjkarna: "det är bäst vi 'flötter ner 'döm var far hade 'döm"! Han, 'supertentarn, talte 'öm 'et för mej, så jag har fått 'at 'ifrå honom. Hur sanning **det** är, det vet jag inte!

L: Var det svårt för barnen att följa i pappas fotspår? Gjorde barnen affärerna annorlunda?

Carl Hendrick: Det är skillnad. Men det är 'la Jag som har den idén bara. Det är skillnad på och vara kunnig i yrket än ha lärt det i skolan. Förstår Du vad jag menar?

L: Jaa.

Carl Hendrick: Ja. För 'di meste barna, 'di har ju education. Ja. Och då börjar 'di öppna sina industrier med education. Och det går inte alltid. För det är better och ha reda på var maskinen 'sa stå. Det är mina idéer. Men; det är dyrt och ha 'döm. Jag har en grand son. Han har två utav sina barn i college nu. 'Di är i - i - vad heter det nu - (?)ton, West Virginia, 'en stor college. Det 'köstade 'hönöm 16 000 dollar, förliden månad, bara för 'döm två barnen! Och jag vet inte om 'di kan nåt ändå, när 'di går dän!

L: Du hade två pojkar?

Carl Hendrick: Jag hade en pojk och 'e' flicka.

L: Gick de till college?

Carl Hendrick: Nä, inte nån 'utå dom.

L: Nej.

Carl Hendrick: No.

L: Men dom gick igenom High school och så kom dom in i försäljningsyrket.

Carl Hendrick: Ja ja.

L: Och deras barn, de går igenom college?

Carl Hendrick: 'Di går igenom college.

L: Tror Du att den generationen?

Carl Hendrick: Jag tror 'di blir sämre än deras föräldrar, som inte hade någon. Jaa. För min måg, han har inte gått igenom mer än bara vanlig high skola. Men han hade det största 'mjölkindustriet 'di hade i Jamestown, 'di hade 13 truckar, innan han sålde ut nu för några år sedan. Och han hade ingen education alls, men det gick bra för honom ändå. Så han kommer till mig en gång och så sa han att: nu ska jag sälja ut min del, sa han. Och det var en 'löcka han gjorde. För sedan tog 'di 'bört det dära husdeliver och alltingen Du vet och stora firmor tog hand 'öm 'et. Så han tjänte pengar på det, så nu har han 'nötta av dom pengar!

L: På tal om mjölk här nu. Nu ska vi komma in på ett område som Du känner till bra. Samuel Carlson.

Carl Hendrick: Jaa.

L: Alltså: borgmästaren för Jamestown, han är ju känd över hela världen som en föregångare.

Carl Hendrick: Ja ja.

L: Han gjorde ju fantastiska saker. Han elektrifierade ju hela Jamestown och tog hand om det själv. Och vattnet tog han hand om själv.

Carl Hendrick: Jaja men.

L: Men mjölken, den förlorade han på.

Carl Hendrick: Det förlorade han på varenda gång där.

L: Vad berodde det på? Blev han för våghalsig för att komma in med socialistiska idéer?

Carl Hendrick: Jag tror det och jag tror inte det hade gått så bra för 'en.

L: Varför hade det inte gått så bra, tror Du,?

Carl Hendrick: Han hade nog inte kunnat 'hållt - det var nog vad 'di var mest rädda för - han hade nog inte kunnat 'hållt ut frideliveringen. Det var ingen lag som kunde 'stötta 'döm att 'di inte fick sälja mjölk. Så då hade det blivit den ena lilla 'kompanit efter den andra. 'Di hade 'kömmit in och 'pealat mjölk med sina olika kunder.

L: Men med elektriciteten gick inte det?

Carl Hendrick: Electricity gick inte. Det var det bästa som hände. För där är ingen i hela the Unated States, så långt jag vet, som har så låg rase på elektriciteten som vad vi har.

L: I Jamestown.

Carl Hendrick: Ja, som Jamestown har.

L: Det har ni haft i många år.

Carl Hendrick: I många år. Och är det någon förtjänst, så har stan förtjänst på 'et och inte några privat. Han hade en väldig fight med sin konsul (?) och jag kunde ju namna en del män, men det vill jag inte göra nu, som var så arga på 'en, för 'di ville sälja det elektriska kompaniet till privat.

L: Till Niagara Fall?

Carl Hendrick: Till Niagara Fall, och andra. För 'di ville påstå, 'di var uppe hos mig också, 'di ville påstå: om vi säljer till the Niagara Fall, så får vi 'texter! Då sa jag såhär: Ja vi får texter, men vi får betala högre för elektrisk och det 'coverar inte vad vi har i elektriska. Så det gick aldrig för 'döm. Men nu har 'di 'kömmit så långt, så nu ser 'di hur bra det har vart att vi har haft det.

L: Så det har tagit så många år?

Carl Hendrick: Det har 'tatt så många år.

L: Men han fick lida mycket oförrätter.

Carl Hendrick: Han fick lida 'möcke. And hans lön på den tiden var inte mer än 500 dollar om året. Ja. And nu har vi en Mayor - i alla städer, - som har 40 och 50 och 'di hinner inget ändå.

L: Ja Du kände honom personligen?

Carl Hendrick: Jag kände 'hönöm personligen. Han hade aldrig en automobil.

L: Inte det!

Carl Hendrick: Och jag hade en gammal Ford, men han var good enough till och 'clima in i den och vi åkte ju och hämta han, för han brukar komma till Frälsningsarmén och hålla tal.

L: Jaha. Han var en god talare?

Carl Hendrick: Han var en god talare. En god

L: Både på engelska och på svenska?

Carl Hendrick: Han talade inte så god svenska som hans bror. Han hade en bror, som hette Lorentz Carlson. Men **han** kunde fullkomlig svenska. Men Mayoren hade svårt, han talade svenska, men det 'köm inte så flytande Du vet.

L: Jaså, inte det.

Carl Hendrick: Nej. Men Lorentz talade fullkomligt svenska. Men 'di bodde. - Som barn så bodde 'di rätt här nere.

L: Säger Du det.

Carl Hendrick: Ja.

L: Vad bestod hans arbete i egentligen? Han kunde inte leva på 500 dollar om året! Han gjorde väl annat vid sidan om?

Carl Hendrick: Han gjorde annat. Han var väl lite lagmanaktigt, så långt jag kan förstå.

L: Han var advokat?

Carl Hendrick: Han var 'la advokat och bror hans var advokat också. Jaa, så det. För 500 dollar 'öm året 'kunne han ju inte leva på som lön. Men en snäll man var det.

L: Jaså han var det. Var han lugn och sansad?

Carl Hendrick: Lugn och sansad. Jag såg 'en aldrig 'va' upprörd.

L: Inte det?

Carl Hendrick: Nää. Aldrig.

L: För han fick sina väldiga attacker, om man läser gamla tidningar?

Carl Hendrick: Jaså.

L: Dom var stygga mot honom. Var han ansedd som en socialist?

Carl Hendrick: Väl. Han nämnde aldrig 'nöt om socialiströrelsen. Men hans idéer var socialistiskt, för - I mean - att stan 'sa ha sitt eget elektriska och det, det är ju socialistiskt. Och såna idéer 'köm han 'öpp med. Allt socialistiskt 'köm han 'öpp med.

L: Han hade ju varit i Sverige och besökt Stockholm.

Carl Hendrick: Å ja sure. Ja.

L: Och han blev väldigt -

Carl Hendrick: Väldigt förtjust i 'et.

L: förtjust i det, ja. Och det försökte han att stöpa om här i Jamestown.

Carl Hendrick: Vet Du vad: Henry Jackson, han var en lagman. And han var Supreme justice i riksdan här - and han och jag var goda vänner. And efter kriget - för han var i Tyskland och dömde krigsfångarna där. Och när han 'köm tillbaka så mötte jag honom på tredje gatan. Jag var på En sidewalk och Han på en annan. "Come over here Calle" skrek han på mig, Jackson. Så jag gick över och talade med 'en. Och då sa han: "jag har vart i Sverige" sa han. "Och jag förundrar mig" sa han "på Sverige. 'Di har 'di bästa idéer, men jag undrar hur länge det 'sa' hålla ihop", sa han. "Jag hoppas det gör", sa han. "Det var det bästa jag nån gång har sett" sa han. "För det var goda idéer, som 'di hade i Sverige, men jag undrar, om 'di kan hålla 'at i längden". Det var Jacksons tal 'te mig när han hade vart i Sverige, 'köm ifrån Tyskland och gick till Sverige. Ja. Och han var demokrat.

L: Han var demokrat ja.

Carl Hendrick: Han var demokrat och han var i the Supreme justice, ja. Och det var Rosevelt 'söm putta 'en in, så han blev Supreme justice.

L: Men Sam Carlson, röstade inte han med the Republicans?

Carl Hendrick: No, han röstade demokratiskt. Jag 'sulle inte vilja gissa nånting.

L: Hur ställde han sig med fackföreningarna; the Unions, under depressionen? Var han med arbetsgivarna eller var han med folket?

Carl Hendrick: Han var med 'folket. Jag 'sa' säga; jag vet inte egentligen vad hans yrke var.

L: Jag menar: kunde han umgås på tu man hand med Dahlström, och med de övriga? Tyckte de om Sam Carlson?

Carl Hendrick: Storgubbarna tyckte inte 'öm 'en.

L: Inte det.

Carl Hendrick: Nej. Nej jag menar: 'di 'töckte 'la 'öm 'en så långt 'di hade rättighet 'te, men 'di 'töckte inte 'öm hans idéer. För 'di ville ha 'et allt.

L: De ville inte dela med sig.

Carl Hendrick: Nej. För; se 'di trodde på att kompanier skulle ha det. Det 'sulle inte 'va' något 'söm stan hade nån 'nötta av, utan det 'sulle 'va' gubbar som kunde ta förtjänsten. Och Carlson var emot det. För såg han att det var 'nöt som gick, så ville han att stan 'sulle ha 'et.

L: Om Du tar t ex the Blackstone Corporation här, det var Oskar Linné?

Carl Hendrick: Ja.

L: Han var president där från början.

Carl Hendrick: Ja.

L: Och hans son nu,

Carl Hendrick: Ridgie.

L: ja Ridgie, han är chefen för det?

Carl Hendrick: Han är chefen för det.

L: Äger han allting själv?

Carl Hendrick: Nää då, det är stockhållare.

L: Det är det.

Carl Hendrick: Ja. Men han hade störste 'åktierna, så han hade 'di meste 'åktiera i 'et; Linnér.

L: Ärvde Ridgie Linné det mesta, eller har han själv byggt upp det?

Carl Hendrick: Ridgie. När gubben dog, jag menar, så blev ju 'hansa 'åktier utdelade 'te barna.

L: Å, han hade flera barn än Ridgie?

Carl Hendrick: Han hade Harry och så hade han 'e dotter - och 'di lever här igen - men Harry dog. And; när Harry dog, så ville Ridgie köpa hans 'åktier, men hans hustru sålde 'et inte 'te'n,

L: Inte det.

Carl Hendrick: utan hon sålde sina 'åktier - för Ridgie var så efter att han skulle bli controoler over the stock - over the stocks - You see. Så då - så då så sålde hon sina stocks 'te han som hade Crescent Tools!

L: Å! Carl Peterson?

Carl Hendrick: Ja Carl Petersons son, (?), för Carl var död då. Sålde han all sina stocks där. Det var många stocks. Så Ridgie fick aldrig controol over the stocks then. Men; - efter åren har gått så - Ridgie har kanske köpt, kanske 5 och 10 stocks här och 5 och 10 stocks där och så och så on. Jag har talat med flere nu som är så arga så. "Han var efter mig så 'möcke'.

Kunde jag inte behållt dem. Nu hade jag fått **så** 'möcke"? Men han gav dom bara ett vanligt pris! Så han hade controol över the stocks. 'Di säger att han fick ett check nu för ett år sedan på 162 miljoner. Ja. Och hans syster fick ett, på nästan lika 'möcke.

L: Och Hon bor här i? -

Carl Hendrick: Hon bor här i Jamestown. Ridgies syster. Ja. Jag känner dom alla. Och då frågade 'ho 'te mej att: "Cålle" säger hon: "är Oskar Linné så elak 've arbetare som 'di talar 'öm"? Det var hans hustru, frågade 've mej. "Ja 'sa säga Dig", sa jag, "Alma", 'ho hette Alma, "alma", sa jag, "Jag har arbetat för Oskar nu i så många år" sa jag, "jag 'sulle inte kunna säga ett ont ord 'öm 'en. Vad 'di andre gör, det kan jag inte säga"!

L: Hon skojade väl bara?

Carl Hendrick: Väl, hon 'skojade inte, men hon hade hört det - Du vet. Men han var inte svår 've arbetare, Oskar! När Depression Var. När alla fick lägga 'å' sina arbetare, så var han den förste, som jag vet, och jag har inte hört nån sen - han gav dom tio dollar i veckan när 'di var hemma.

L: Under depressionen?

Carl Hendrick: Ja. Och det är inte många som har gjort. Och när jul 'köm, så samlade han ihop alla arbetarna. Jag minns inte, för jag arbetade där med då. Jag minns inte, men jag tror vi fick en 30 dollar var till julpresent.

L: Säger Du **det**!

Carl Hendrick: Och det var under the Depression, när alla behövde 'et. Och det var vad hans framgång var, för alla så tyckte 'di 'öm en.

L: Så han var omtyckt då?

Carl Hendrick: Han var, ja. Han var snäll Oskar. Han visste vad fattigdom var! Jag frågade 'en en gång, han satt här, "Hur 'köm det sig" sa jag, "att Du sederade (?)"? Han sa: "Jag tyckte aldrig 'öm (?). That's was the reason jag sederade".

L: Var han en affärsman då, eller fick han ha hjälp?

Carl Hendrick: Han hade ju hjälp. Jag tror inte han var nåt vidare så smart egentligen. Men han hade en partner, som följde med 'en, som hette Gus Larson och han var en rätt så smart affärsman, Gus Larson. Så det var Gus Larson och han, 'söm egentligen fick 'et 'te och gå i början. När jag började i Blackstones så var det, det var så litet så och nu är det en sån väldig massa.

L: Så Du känner både Oskar Linné och Ridgie Linné?

Carl Hendrick: Och Ridgie Linné - Jaa.

L: Vad är det för skillnad på de två personerna? Ger han extra pengar till dem som är utan arbete - och Christmas presents?

Carl Hendrick: No. Jag tror att han - Jag tror att Ridgie Linné är more tight-ad än vad fadern var.

L: Så han är mer i business då?

Carl Hendrick: Ja, så han är mer. Han bygger allt för sig själv så långt som jag kan förstå 'et, men jag vill inte säga att han gör 'et - men - i mina ögon. Men Oskar, han var givmild, men det var skillnad på. 'Companit var fattigt när han började. 'Di fick 'la 'va rädda 'öm varenda cent 'di 'kunna 'kömma fram för.

L: Ja men ändå var han inte rädd att hjälpa.

Carl Hendrick: Ja sure. Det var rätt då vid the depress...

L: Han dog så som en rik man?

Carl Hendrick: Han fick a heart attack och dog kvickt.

L: Ja, men han var rätt så rik vid **den** tiden?

Carl Hendrick: Ja, så, då, han var förmögen **då**.

L: Han var det ja.

Carl Hendrick: Ja ja. Första - när vi började och tala 'öm pension 'te 'en. Det var jag. - Han 'köm alltid'te mig på shop-et; Oskar! - och så var det en som hette Janson; Helmer Janson. Han hade vart saloon-keepare för 'en, för han hade saloon när han först var här i Jamestown, Oskar. Så sa vi 'te 'en. "Du skulle göra så vi finge en pension när vi - när vi arbetat så många år, sa vi 'te 'en. "No", sa han. "Jag vet vad jag 'sa göra. Jag 'sa se 'te så jag kan hänga redigheter 'öm halsen på er"! That's just vad vi fick! Jaa.

Får jag koka en 'köpp kaffe?

L: Så Du arbetade i så många år då, och det var ingen pension som kom ifrån arbetsgivaren?

Carl Hendrick: Inget. Nej jag har inte 'h'att en enda pension ifrån något arbete?

L: Inte det?

Carl Hendrick: Nej.

L: Hur har Du klarat Dig då under årens lopp?

Carl Hendrick: Jag har fått klara mig och min son med security. För jag slutade så tidigt.

L: Ja naturligtvis. Du har ju varit pensionerad sedan -57!

Carl Hendrick: Ja, sen -57.

L: Ja, men Du har gjort lite extra arbeten under den tiden?

Carl Hendrick: Ja - mycket lite. Jag har gjort bra 'möcke arbete men mer charity work! och det är inga pengar i det.

L: Nej.

Carl Hendrick: Nej.

L: Men nu kommer vi in då på Frälsningsarmén.

Carl Hendrick: Jaa!

L: Hur kom det sig att Du gick in i Frälsningsarmén? Att Du inte gick till Missionsförbundet istället; eller the Covernants, som man säger över här? Vad hade Din fru för kyrklig tillhörighet?

Carl Hendrick: Jag kände inte min fru då.

L: Inte det?

Carl Hendrick: No no. No no. And. Efter det kommer in på det religiösa området, så var det en präst som stod och predikade i Brooklyn Square på en kväll och jag kom och gick i Brooklyn Square, förste kvällen jag var här. Och han predikade om den förlorade sonen! Och det där, det 'töckte jag var precis som han kände igen mej, för jag kände mig så förlorad! Så det gick till januari månad. Så kom det ett par 'flicker 'öpp var jag boardade och frågade 'öm jag ville gå med 'te 'Missionskyrka.

L: Ja.

Carl Hendrick: "No", säger jag, "jag går inte till några 'körkor. "Men jag skulle kunna gå", sa jag "'öm jag finge höra den prästen, 'söm predikade i november månad på Brooklyn Square. Han hette Lundholm". Då sa hon: "Det är **den** prästen som är i kyrkan nu. Så: vill Du med dit"? "No", sa jag. Men när kvällen 'köm, så 'köm dom där båda 'flickera 'öpp 'etter mej och fråga 'öm jag ville gå. Och för hygglighetens skull kunde jag inte säga Nej! utan gick med! Och; - jag gick dit på tisdags.., på onsdagskvällen och gick tillbaka på torsdagskvällen. Och han predikade så **väldigt** och han predikade och jag satt där på stolen och då sa han: "Här är en man", sa han "som är så tilltalad av Guds Ande" sa han, "så böjde han sig, så böjde stolen han satt på sig"! Men jag trodde inte det var Mej han menade! Och sen gick han ner 'ifrå plattformen och gick rätt ner till mig! Prästen! Så gick det till. Så. Vad 'sa jag säga nu, så jag inte övertalar 'hönöm på nåt vis. Men jag kände inte det minsta, att det hade blivit nån förändring med Calle Hendrickson.

L: Inte det.

Carl Hendrick: No. Det gick tre dar. Men jag sa 'te mig själv så här att: Jag ska då min själ inte lämna, förrän jag ska finna ut nu om det är nånting i religionen, vad min far och alla andra har predikat 'öm. Så jag 'köm ut på Newton avenue - och jag sa: "Jag ska gå ner på Frälsningsarmén" sa jag "och jag 'sa ställa mig 'öpp och vittna att jag blev frälst". Och när jag hade bestämt det, då blev jag så 'löcklig, så jag visste inte var jag levde! Och sen har jag 'hållt på och vittna.

L: Var det här i?

Carl Hendrick: Det var här i Jamestown.

L: På Newton avenue?

Carl Hendrick: På Newton avenue. Jag stod på 'corner' där och bestämde jag skulle gå ner på Frälsningsarmén och tala 'öm att jag blivit frälst. Så var det att jag kom i lag med Frälsningsarmén här i Jamestown.

L: Hade Du svårt för att tala, då när Du gjorde detta? Var Du lite blyg utav Dig eller?

Carl Hendrick: Jag var så blyg, så jag vet inte än idag om jag sa nåt eller inte! Men jag har aldrig vart blyg sen. Och sen, som jag sa, sen har aldrig min mun vart stängd för vittnesbörd.

L: Inte det.

Carl Hendrick: Nä - Aldrig.

L: Aldrig haft svårt att prata.

Carl Hendrick: Väl - har ju svårt! Det är aldrig svårt och prata men det är värre och säga någontingen! Prata, det kan alla människor göra, men det är svårt och säga någonting, som är värdefullt. Förstår Du vad jag menar?

L: Själva formen, när man beskriver någonting.

Carl Hendrick: Ja ja.

L: När Du hade gjort detta då, kom Du med som soldat med detsamma, eller efter ett tag?

Carl Hendrick: Jag kom med som soldat. Detta skedde i februari och vid påsk - påsk var det i april - då gick jag in som soldat. Ja. Och sen har jag vart soldat. Vart arg många gånger, men aldrig arg nok 'te och kvitta.

L: Inte det?

Carl Hendrick: Nej. Det har vart många stridigheter. Jag menar: det blir det alltid när Du är i en board, för alla vill inte lika. Och; jag vill icke säga att **mina idéer har varit rätt alla tider, men; jag har trott på. 'Döm idéer jag har trott på, 'döm har jag inte vart rädd för och framhålla. Ja. Sen om det vart rätt eller inte.**

L: Och Du har stått på Dig också för att få igenom dessa.

Carl Hendrick: Jaa. Men under årens 'löpp så kanske jag har sett många gånger att jag var fel också. Så.

L: Har Du erkänt det då?

Carl Hendrick: Det gör jag gärna - 'öm jag har fel! Ja.

L: Men det känns väl svårt då?

Carl Hendrick: Nää. Det går lätt.

L: Hur många år har Du varit med i styrelsen, om Du räknar?

Carl Hendrick: I Frälsningsarmén?

L: Ja.

Carl Hendrick: 70 år, nu i vår!

L: 70 år!

Carl Hendrick: Det är inte mer än en som är äldre än jag, eller vart med längre än jag. Och det är ett fruntimmer. 'Ho har vart officer och heter Selma Janson.

L: Jaha. Du är soldat då och ingen officer?

Carl Hendrick: Jag är soldat och skall bli 'te jag dör. Ja. Om inte 'nöt särskilt händer. Jaa. Jag har aldrig än, på 'döm 70 årena, 'ha'tt tanke på 'te lämna armén. No, det har jag inte.

L: Du nämnde här tidigare vad det är för skillnad på kyrkan för 60 år sedan och idag. Men frälsningsarmén nu, och den Lutherska kyrkan, och Missionskyrkan, och Metodisterna och Baptisterna. Vad är det som skiljer sig - enligt Din mening?

Carl Hendrick: Well jag menar: alla 'körkor, och Frälsningsarmén, så är 'di ju nästan byggda på ett särskilt bibelord! Förstår Du vad jag menar?

L: Ja.

Carl Hendrick: Han; William Booth, han var ju metodist ifrå början. Och; han såg ju eländet bland de fattiga. Så han sa att: Something have to be done. Så han började ju då i London och hjälpa 'di fattiga, allt vad han rådde med och håll på sedan. Och; - alla 'körkor, så hjälper de. Men; Frälsningsarmén har ju gått ut mer för 'döm som har vart förfallna och kunna hjälpa 'döm lite mer.

L: Så i Jamestown, om vi ser här, de lutherska prästerna - eller de som var med i den Lutherska kyrkan - tog de sig an om där låg fyllehundar nere i stan, till exempel?

Carl Hendrick: Jag ska säga Dig. Jag vill inte dra nån vanära 'öm någon 'körka, för alla är goda. Men 'körkerna har 'ha'tt en väldig dum idea när det har gällt det. Jag har inte hört det så 'möcke nu på sista tiden som förr. När det 'köm en luffare 'öpp 'te pastorns dörr, så sa han: nej. Gå till Frälsningsarmén.

L: De sa det.

Carl Hendrick: Ja. Och - nu! är det all right för Frälsningsarmén, för nu har 'di medel. Men det var en tid i livet när vi inte hade några medel, but vi var så fattiga vi kunde vara. När vi öppnade våran sopp kitchen här; 1930, eller -32, vilket det var, -30 tror jag det var när 'di öppnade. Överste Gustav Johanson var ledare då; boss officer här then.

L: Jaa.

Carl Hendrick: Ja. And han 'köm. Han säger till mig: "Calle" sa han "vad 'sa jag göra" sa han. "Jag kan inte" sa han "betala priset på 'restauranter" och skicka luffare dit nu. Jag har inga pengar här. Och jag hatar och säga Nej". "Ja", sa jag, "då får vi öppna en soap kitchen"! "Ja men snälla Du, vem 'sa vi få 'te koka 'söppan"? "Jo", sa jag, "det är En". (Han bodde i nästa hus här). "som heter (?). Han är en god kock". "Men jag har inte" sa han "5 cent" sa han "'te och köpa kött"! "Well" - sa jag "det ska jag se 'te". Så jag gick ner 'te en kötthandlare som hette Sven Svenson och han var smålänning. Jag kände 'en väl. Hade ett 'stort affär. Då säger han: "Calle" sa han "jag ska tala 'öm för Dig. Jag ska ge er kött för en hel vecka" sa han. "Och näste fredagkväll så har Meathandlarnas Union möte och då 'sa' jag lägga fram för 'döm". Så 'di 'decidade att de ska ge Armén. Varje meat man ger meat för 'e' vecka: för soap meat. Den var ju inte så dyr; soap meat. Så **det** var det började. Men jag sa att: "'Advertisat inte i tidningen", sa jag 'te Johanson, "utan let det 'kömma". För vi hade tre den förste dan och sen vi hållde på i tre år. Men vi hade det mesta 180 om dagen för 'di siste årena.

L: Och det var ingen annan som hade öppnat kyrkan på det viset?

Carl Hendrick: Nej. Inte nån. Vi bara. Jaha. Men; alla var utan arbete, så det var många som 'köm ner och hjälpte, så vi behövde inte betala nån avlöning. Jag spände hela min tid där nere. Jaa. Vad jag har fått pengar 'te leva på, det vet jag inte, men jag har haft nog och har nog än! Jaa.

L: Har Du inte tänkt på många gånger, Du kunde ju ha varit lika djärv som många andra affärsmän och fått många tusentals dollar på en bankbok? Du har klarat Dig i alla fall.

Carl Hendrick: mitt business, det var så. Nu när jag åker här på gatorna och då kan jag se hela mitt business. Och vet Du vad jag säger? "'Hårt arbete, men inga pengar"!"

L: Du vet vad som finns under husena här.

Carl Hendrick: Jaha. Bara hårt arbete men det var inga pengar i 'et för mig.

L: Många skyfflar med jord och sten.

Carl Hendrick: Ja. Och så - man hade otur ibland. Hästarna dog och Ett som annat. Ja.

L: Det var inte roligt. Men Du var ung och stark då.

Carl Hendrick: Jag var ung och stark och 'kunne

L: Du måste ha varit stark. Jag ser på kortet här att Du är den kraftigaste i gänget.

Carl Hendrick: Ja. Men jag fick göra det hårdaste arbetet, för när det var redigt blött så ville 'di inte gå i källaren. Det var vatten och det, utan då fick jag lov och 'clima i där.

L: Hur fick Du ur vattnet? Hade Du pumpar då att pumpa ur med eller?

Carl Hendrick: Well 'öm det var så, så pumpade vi ur 'et. Men ibland så 'kunne det bara bli så 'möe' så det var otrevligt och arbete. mm.

L: Jaha. När Du lade de grunderna, lade Du avlopp runtom då?

Carl Hendrick: Vi fick lov och ha footing först, vet Du. Sen behövde vi kryp in - You know - på 8 foot hög, och 7, vilket 'di ville ha.

L: Men lade Du tiles, som man säger, runtom?

Carl Hendrick: Oh yes. Väl; jag menar, 'döm 'söm ville ha! Ville 'di inte ha! För en del var dumma nok till de ville inte ha'et. Jag hade en erfarenhet utav min egen son! 1951, så sa jag 'te min son - för jag gick till Sverige - att: "nu innan ni öser tillbaka jorden i ..."

L: Å, han var med och hjälpte Dig då?

Carl Hendrick: Han var liten då. Men det var sedan. Då var han salesman, när han 'böggde sitt egna hus!

L: Å, på Så vis.

Carl Hendrick: "Så lägger ni tiles eller pipor runt, som tar care av vattnet". Men då 'köm hans svärfar. Han var rätt så förmögen, och är 'möcke - 'möcke rädd 'öm slantarna. Så han sa: det behövdes inte! Så när jag 'köm tillbaka så var det inga tiles lagda och 'di hade källaren halv av vatten! 'Di kunde ju inte knappast, när det var regn, kasta ner lite kläder! "La ni inga tiles"? "No" sa han. "Janson", sa han "min svärfar, sa att det inte behövdes". "Ja, där har Du". Och 'di hållde på. Jag sa: "jag 'sulle inte hjälpa er", sa jag, "men jag får 'la göra 'at", sa jag, "'etter Du är min egen son" sa jag. "Men ring efter en airhammare" sa jag "så får vi bräcka upp insidan, Du vet, vid källaren"! Så vi bräckte 'öpp en foot wide och så en 8 10 tum ner och så 'la vi tiles där och fick 'et utlagt. Sen hade 'di inget vatten. Hade 'di lagt 'döm, som jag sa, så hade 'di aldrig haft några besvär. Nu 'köstade det dem dubbelt så 'möcke! Ja.

L: Så det var en generation senare, som inte tog problemen på allvar!

Carl Hendrick: Ja. Så.

L: Utav alla dessa 319 grunder som Du har lagt, har Du fått något vatten i källarna därvid?

Carl Hendrick: Å det är ju många som är vatten i källaren. Jag känner inte till det.

L: Har de någon livstidsgaranti på dem eller?

Carl Hendrick: Nää då. Vi gör aldrig några ansvar för vatten.

L: Det går inte?

Carl Hendrick: No. Men vi lägger så det 'sulle vara 'utlöpp i dem, ifall det 'sulle bli vatten.

L: Hade det varit lätt att få utlopp ifrån husgrunderna här?

Carl Hendrick: Ja, sure, för vi 'kunne konnekta 'at med (!)?

L: Fast nere på Swede hill - till exempel - där lutar det ju nedåt överallt.

Carl hendrick: Jo. Jaa.

L: Där är det ju inga svårigheter!

Carl Hendrick: Det är inga svårigheter. Ja, det kvittar hur det regnar här. Jag kan få vatten i källaren men det rinner rätt ut, för jag har piper som går rätt ut.

L: Ja ja.

Carl Hendrick: Ja. Men det har inte jag lagt ner, för jag har inte gjort något när jag byggde hära. Ja.

L: Men det kan fuskas?

Carl Hendrick: Å, ja.

L: Så 70 år i Frälsningsarmén!

Carl Hendrick: Ja.

L: Var Din maka också intresserad?

Carl Hendrick: Hon var intresserad i Frälsningsarmén hon också. Hon var soldat när jag började sällskapa med henne. Ja. Ja.

L: Så hon kom också in i det arbetet ja.

Carl Hendrick: Jaa.

L: Hur tror Du den fortsatta utvecklingen för kyrkorna blir? Du hade ju ett brinnande intresse. Finns där fortfarande en yngre generation som känner likadant? Kan Du se ett lika starkt intresse hos dem som nu växer upp?

Carl Hendrick: Well. ...

L: Så som Dina barn, Är de intresserade av religion?

Carl Hendrick: 'Di tillhör 'körkan - men -

L: Frälsningsarmén?

Carl Hendrick: Paul tillhör Frälsningsarmén, and (?) tillhör 'Sions-körkan.

L: Ja.

Carl Hendrick: Men - snälla barn. Skötsamma på alla möjliga vis så jag skulle kunna skräppa from nu och 'te i 'möra bitti med 'döm. Men; - ungdomen - den vägen jag ser 'at - 'di får inte samma idéer om religionen som vad vi har! Förstår Du vad jag menar!

L: Jaa.

Carl Hendrick: 'Öm det 'sa' bli nåntingen i religionen så måste det bli jättefrälsning!! och inte bara munvatten. För det går inte! Det är inte starkt nog. Jaa. mm.

L: Det är bara ytligt då tror Du?

Carl Hendrick: Well - det är inte ytligt heller. Men jag menar, allt vad vi gjorde när vi var yngre - och vi gjorde - så försökte vi och driva religionen så 'go' som den 'kunne 'va' och arbeta så hårt vi 'kunne, men det ligger inte i 'et nu. Så länge som det är 'nöt som är fun så är 'di med, men är det så det blir hårdare, då sederar 'di!

L: När det börjar att ta emot.

Carl Hendrick: Ja ja.

L: Har Din pojke gift sig med en svensk flicka, eller svenskättad?

Carl Hendrick: Ja svenskättlingar.

L: Jaså.

Carl Hendrick: Jaa ja.

L: Och Din dotter, gifte hon sig med en?

Carl Hendrick: Och min dotter, 'ho är gifter med en svensk.

L: Jaså.

Carl Hendrick: Hans föräldrar, 'di var 'di förste svenskättlingar. Hans: inte föräldrar, utan hans föräldrar föräldrar, var 'di förste svenskättlingar i Jamestown. Jaa.

L: Jaså!

Carl Hendrick: Ja det var inga svenskar förrän 'di började. Di köpte 'e' gammal ko bara och så hade 'di några potater med sig och började planta, och börja **Den** vägen.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Ja.

L: Var kom de ifrån i Sverige?

Carl Hendrick: Jag vet inte var 'di 'köm från i Sverige, för jag tror inte 'di vet det själve, den yngre generationen, var 'di 'köm 'ifrån. Men; en del 'utå 'döm hade vart ut i San Fransisco innan de 'köm tillbaka här 'te Jamestown. Så Mellkvistarna var de första svenskättlingar här i Jamestown.

L: Så dom hade en ko med sig då?

Carl Hendrick: Ja, 'öm 'di köpte 'henna här, det kan jag inte 'säg.

L: Ja, jag menar det alltså.

Carl Hendrick: Ja ja. Men Du vet att: det var svårt för 'di stackars gamle svenskarna och invandrarna här. 'di levde inte på lyx när 'di 'köm.

L: Och Du såg väl, även Du, en del av det där när Du kom hit, 1917 eller -16, hit till Jamestown?

Carl Hendrick: Ja.

L: Då såg Du de där gamla pionjärerna? Då var de i livet då?

Carl Hendrick: Då var 'di i livet Du vet ja. 'Di var gamla då.

L: Hur var de som människor? De var vänliga och hjälpsamma?

Carl Hendrick: Vänliga, som 'di 'kunne 'va'. Och 'di var vänliga. För vi på Frälsningsarmén har - nu gör 'di det inte så 'möcke - en vecka 'utå skördevecka. När skörden har bärjats in. - Och går ut och tigger. Och brukar sälja. Och det är nästan alla dom där gamle svenske farmare där, så har 'di redan lagat 'te sina paketer som vi 'sulle ha när vi 'köm. Så det var allt färdigt när vi 'köm.

L: Och det var för att hjälpa behövande?

Carl Hendrick: Det var 'te och hjälpa Frälsningsarmén och hjälpa 'te oss och få hjälpa ja. 'Di var givsamna.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Jag kan aldrig säga något ont om någon utan 'di har hjälpt.

L: De som hade varit här i 25 30 år, de hade sina egna hus i regel?

Carl Hendrick: 'Di hade sina egna hus.

L: De hade det.

Carl Hendrick: Inte 'di meste men 'di meste hade det, men; 'di var ju inte - 'di var inte så praktiska 'söm 'di är nu på långt väg. Jag sa det, i det talet som 'di skrev 'öm 'et i Sverige, att: Frälsningsarmén har varit en god hjälp 'te många människor, men många människor - och Jamestowns stad - har vart god 'te Frälsningsarmén också. Ja!

L: Jaha. Så de har mötts på halva vägen.

Carl Hendrick: Så det är vägen vi har kunnat gå så långt.

L: För det är ju en del som har klarat sig rätt så bra på fabriker och

Carl Hendrick: Absolut. Det är det visst ja. Ja.

L: på business, som man säger.

Carl Hendrick: Det är det. Alla människor, 'öm de egentligen vill. Det kan ju 'kötta in sjukdom och nöd, men alla människor, 'öm 'di vill leva ordentligt och sköta sig, så finns det framgång för 'döm.

L: Det gör det.

Carl Hendrick: Ja. Men det kan ju 'kötta in sjukdom och nöd och elände.

L: Då är det svårt ja.

Carl Hendrick: Då är det svårt. Ja.

L: Har Dina barn lärt sig att tala svenska? För Du pratar ju alldeles ypperligt.

Carl Hendrick: Jag ska tala 'öm. Min 'dötter, hon 'kunne inte ett svenskt ord och hon gick till Sverige, hon och 'henna' man. Det var - jag minns inte vilket årtal det var - men det är rätt så många år sedan. Och då stannade de hos denne här som var kongresman. And hon 'kötter tillbaka och talar svenska så bra som hon 'kunne!

L: Se där ja.

Carl Hendrick: Och nu talar 'ho flytande svenska, och skriver svenska. 'Di skriver sig emellan. Min son, som är i Rocky (?), han bor i Fairport där, han talar flytande svenska.

L: Och det lärde de sig i hemmet?

Carl Hendrick: Det lärde de sig i hemmet utav 'öss.

L: Så Du och Din fru, ni pratade svenska?

Carl Hendrick: Vi talade svenska jämt. Ändå så kunde hon fullkomligt engelska. Men vi använde svenskan för att barna skulle få en. Ja ja.

L: Så ni var noga med det.

Carl Hendrick: Yes. Ja. Men med min dotter. Men 'henna barn kan ingen svenska och likadant är min sons barn, 'di kan heller ingen svenska; men den han kan fullkomligt. Och hans hustru, 'ho är född nere i Västergötland.

L: Jaså.

Carl Hendrick: Ja. Men 'ho kom hit när hon var 18 månader gammal så. Ja.

L: Så de följer upp traditionen då.

Carl Hendrick: Ja.

L: Är de intresserade av svenska företeelser och följer med barnbarnen - Your grand children?

Carl Hendrick: Min son, han är - har vart så 'möcke intresserad i det svenska, så jag har aldrig sett nån har vart så 'möcke, men han blev så missberäknad, så nu så kan jag inte få 'nötningen tillbaka. Här var en man som reste och took movie pictures. En svensk. Nu minns jag inte vad hans namn var. Men: 'di skulle användas för skolor i Sverige. And tog in, 'båd han och hans hustru, för en hel vecka, i sitt hem. Och han körde 'frå plats och 'te plats; 'ifrå olika platser och spände så 'möcke pengar på 'en som han 'kunne. And; sen åkte han dit tillbaka till Sverige. Och då skriver min son 'te honom i Sverige och undrar 'öm han 'kunne få filmen! En film! på allt vad 'di hade gjort. Då skriver han 'tebaka: "Jag kan skicka Dig filmen, men den 'köstar 1 000 dollar". Och det kunde han inte smälta som hade gjort och vart med och byggt hela filmen, att det skulle 'kösta 1 000 dollar.

L: Så han blev arg då.

Carl Hendrick: Han blev arg och det går inte över!

L: Ja det är klart. Något som var känt i Jamestown för långa, långa tider var Chataqua Institute. Vad hade det för betydelse för Jamestown? Var Jamestowns befolkning där och fick del utav allting som gavs där, eller var det för mycket på toppen för folket i Jamestown?

Carl Hendrick: Ja. Jag ska säga. Jag är inte så 'mocket Med. Jag menar: Jag vet inte så 'möcke 'öm det dära, så jag kan inte tala 'öm det så 'möcke.

L: Men det är ju 10 000 personer där på sommaren.

Carl Hendrick: Jaså, det är det.

L: Och de kommer ifrån hela Amerika.

Carl Hendrick: Den som egentligen började där, vad var det han hette som fann på elektriska?

L: Å Eddison.

Carl Hendrick: Eddison ja. Det var den förste som var intresserad i Chataqua, säges det 'te mig.

L: Och Henry Ford var ju också där.

Carl Hendrick: Och Henry, ja, sure. Ja 'di alla 'gubber där.

L: Det var storgubbar som var där.

Carl Hendrick: Ja ja.

L: Så befolkningen i själva Jamestown, dom hade inte mycket och göra med den delen?

Carl Hendrick: Nä nä.

L: Utan det var en värld för sig själv.

Carl Hendrick: Det var en värld för sig själv där ja. Nu är det en stor mass. Inte massa, en stor del 'å' dom, som är naturliga människor. Förstår Du vad jag menar, som medelrika eller så där. Inte har för 'möcke, utan just så 'di

L: Har råd att ha varit med där.

Carl Hendrick: Har råd 'te och ha.

L: Men det kostar pengar att vara med där.

Carl Hendrick: Jag har en god vän, som har. Han heter Roger Anderson. Han rår 'öm alla 'döme hära - vad kallar Du dom nu - trailer-hemmena. Han har över tusen trailer-hem där

'öppe, över tusen, som hyrer. 'Öm det är Hans alla, det vet jag inte, men han har betalt för så många. Och jag tror han har en 500 dollar om året för dom där tr... . Han gör sig 'böttomrik up där! Ja. Och han åker 'te Sverige ofta. Han är också hos mina släktingar i Sverige.

L: Så han är svenskättling?

Carl Hendrick: Han är svenskättling. Hans far och jag är 'möcke goda vänner. Jaha. Han tillhör 'Sion-körkan. En snäll 'pöjk. Tänker 'möcke om Sverige gör han. Så Du skulle gå och se 'hönöm.

L: Ja. Vi kan ta adressen.

Carl Hendrick: Ja.

L: Bor han där ute då i Chataqua?

Carl Hendrick: Han bor där 'öppe där i Chataqua för 'di har det där trä- Han har sitt hus längre häråt men han är ju det mesta 'öppe vid trailer-kamperna där.

L: Så hans föräldrar kom hit då till Jamestown?

Carl Hendrick: Hans föräldrar 'köm hit här 'te Jamestown.

L: Och han är född här då?

Carl Hendrick: Ja. Hans mor, hon ligger på - på nursing-hemmet down i Falkner, det Lutherska nursing-homet.

L: Å, där nere.

Carl Hendrick: Och hon har vart sjuk. Hon vet inte vad som går an, för en 'tölv tretton år har 'ho legat där.

L: Jaså.

Carl Hendrick: Ja. Men det här, det är en snäll 'pöjk. Så. Han kanske 'sulle vara lite intresserad i det, för han tycker 'öm och 'va' intresserad. Ja. Så 'öm Du går där nu, så hälsa 'en 'ifrå mig och säg att: Jag har vart inne hos Carl Hendrick. Han sa att Du kanske var intresserad".

L: Ja.

Carl Hendrick: Ja.

L: De andra föreningarna i Jamestown som svenskarna var med i; Du har Wasa och Wikings.

Carl Hendrick: Ja.

L: Tillhör Du Wasa fortfarande?

Carl Hendrick: No. No. Jag tillhör inte nån.

L: Inte det.

Carl Hendrick: Inte nu - no.

L: Du slutade med det?

Carl Hendrick: Jag slutade med det. Ja.

L: Så dem har Du inte någon kontakt med?

Carl Hendrick: Jag har inte haft nån 'köntåkt med dem alls, men hela min släkt har 'köntåkt med dem, så jag vet allting som går on ändå!

L: Du har inte varit med i Sångarna?

Carl Hendrick: No. No.

L: Efter Du sjöng Du gamla Du fria på Kväsarvalsen - sen blev det slut.

Carl Hendrick: Sen blev det slut. När 'di inte 'kunne ge mig större betyg, så var det inte 'möcke och prata 'öm!

L: Så Du har haft Dina up-s and down-s mellan varven.

Carl Hendrick: Ja, det har det, det ska jag tala 'öm för Dig.

L: Men Du har kravlat Dig upp.

Carl Hendrick: Ja men.

L: Hur talade svenskarna när Du kom hit 1916? Hur pratade de svenskar som var här? Kunde de någon engelska egentligen?

Carl Hendrick: No. Det var många som hade vart här i 20 30 år och 'kunne aldrig 'nå' engelska! För svenskan den gick här i Jamestown.

L: Det var så många svenskar.

Carl Hendrick: Det var så många svenskar, så det bara. Och - alla 'körkera' var på svenska. Det var ju nära på engelska, det förstår Du ju. Men; mötena alla var på svenska. När jag 'köm ut på 1th avenue och barna var ut och åkte kälke - det var sen när det blivit lite snö - 'di pratade svenska, kids-ena! Så.

L: Så det var inte nödvändigt

Carl Hendrick: Inte 'nöt. No.

L: Men; mansfolket fick lära sig en del begrepp, som wilborough och?

Carl Hendrick: Ja! 'Di talade svenska då.

L: Ja men när de var på arbetsplatserna fick de lära sig en del engelska?

Carl Hendrick: Well - det kom an på var 'di arbetade, men som Nordkvisten, Nordkvist, han talade better svenska än han gjorde engelska, en så stor business man.

L: De sa alltså: Svenska Kullen.

Carl Hendrick: Svenska Kullen.

L: Det sa de.

Carl Hendrick: Det var allt ja. Svenska Kullen. Det var inget annat namn på 'en, utan: han bor 'öpp på Svenska Kullen.

L: Och de flesta svenskarna bodde där när Du kom?

Carl Hendrick: De var alla svenskar. Jag vet inte att det bodde en engelsman här even.

L: För det var ingen annan som byggde här då?

Carl Hendrick: No. Och nu är knappast inga svenskar här 'öppe.

L: Säger Du det!

Carl Hendrick: 'Di har 'flöttat ifrån kullen. Jaa. - Eller dött.

L: Var fanns affärerna här uppe, så de kunde gå och handla?

Carl Hendrick: Vi hade två stora store - bara här 'emella' och i Blacket.

L: Och nu finns ingen?

Carl Hendrick: Nu finns inget. Nu har 'döm 'te och gå 'te 'di store affärshusena.

L: Och där kunde de få allt de behövde?

Carl Hendrick: Ja, mm, kunde få allt 'di behövde. Och jag önskar det vore så än, för då vore det better för 'di gamle. För 'di gamle, 'di kan ju knappast köpa sig lite mat, för 'di kan inte köraautomobilen. Jag kör automobil än, men jag ska kvitta nu i höst.

L: Du kör fortfarande!

Carl Hendrick: Jag kör fortfarande men nu ska jag sluta. För jag fick mitt körkort förlidet år, på fyra år. Så när jag hade fått mitt körkort så sa jag 'te 'döm att jag blir 'tebaka, men då blir jag 99, men då skrattade 'di!

L: Och Du körde upp utan vidare!

Carl Hendrick: Ja.

L: Men är det inte besvärligt att köra i de här backarna då

Carl Hendrick: Å det är besvärligt. Nu är det besvärligt, men det har aldrig vart förr, det har aldrig batherat mej. Men nu - nu är det besvärligt, Var jag kör - 'töcker jag. För nu 'töcker jag jag ser som att alla är pigga på att 'di ska köra på mej!

L: Du har god syn då i alla fall?

Carl Hendrick: Jag har 'ha'tt, men det känner jag nog att det börjar och vika in nu lite med det - ja.

L: Vintertid tycker jag det skulle ha varit besvärligt att komma upp för backarna här. Då kör Du inte mycket?

Carl Hendrick: Jag kör inte så 'möcke. Jag kör, men jag kör inte så 'möcke och är det halt så stannar jag hemma.

L: Ja ja.

Carl Hendrick: Ja.

L: Så Du tar det säkra för det osäkra?

Carl Hendrick: Jaa. Men - barna kommer efter mig - så det går ingen nöd på mig när jag behöver gå någonstans.

L: Så en bor i Wochester, men dottern bor här i Jamestown?

Carl Hendrick: Min dotter bor här; och 'henna' barn bor i Jamestown och så har hon en dotter som är 'geft - och han är salesman, stor salesman - och han 'kömmer hit, så han är här och hjälper mig jämt.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Ja. Så det går ingen nöd på mej alls.

L: När blev Du medborgare?

Carl Hendrick: ... Ja - det kan jag inte komma ihåg, men jag tänker det var runt 1918 och -20, something like. Ja.

L: Jaså. Men Du behövde inte åka ut i det militära?

Carl Hendrick: Va?

L: Du var inte drafted for the military?

Carl Hendrick: Jo jag var draftad, men jag behövde inte gå.

L: Varför?

Carl Hendrick: No. Det var för det Första världskriget.

L: Ja.

Carl Hendrick: Jo det var så att - jag blev draftad. Det var här i Jamestown. Jag var den 18:e mannen som blev draftad, - men jag var inte medborgare då. Så då frågade 'di mej 'öm jag hade nåt emot om och gå, för att jag inte var 'medborgare. "Jaså", sa jag. "Well. sa han. Så då 'flötte 'di mig till andre platsen och sen - när 'di kallade mig tillbaka igen - då var jag gift, så då puttade 'di mig i fjärdeplatsen, men hade inte kriget 'te och vart slut så hade jag fått lov och gå samma månad. Då var det inga andra ursäkter. Och sen rätt efter så tog jag mina 'medborgarpapper. Men hade jag haft mina 'medborgarpapper så hade jag ingen ursäkt haft. Jaa. mm. Jaa.

L: Och det var 1918?

Carl Hendrick: Det var 1918. Ja.

L: Och under Andra världskriget, då var Du för gammal att åka ut?

Carl Hendrick: Då var jag för gammal - men jag hade min son - han var ute i fyra år.

L: Fyra år.

Carl Hendrick: Ja - mm. Jaa.

L: Om vi återvänder till fabrikena under kriget. Blackstone fick väl lägga om hela produktionen under dessa år?

Carl Hendrick: Sure.

L: Vad tillverkade de då?

Carl Hendrick: Väl. 'Di fortsatte och gjorde redigheter, för krigsmateriel och sådant och 'möcke annat 'di gjorde där nere med. Och; det var egentligen kriget som hjälpte Blackstones.

För - för - då fick han 'di store orderna. Och så var det det att han ville inte signa 'öpp med fackföreningarna Oskar.

L: Jaså han var emot det?

Carl Hendrick: Ja. Men; det var svårt för 'hönöm och få några order 'öm inte shop-et var organiserat.

L: Jaså det började bli kännning då under Andra världskriget.

Carl Hendrick: Han fick kännning, ja. Så då recognisade han ju det.

L: Och under kriget, då fick ingen strejka?

Carl Hendrick: Nej nej. Nej nej No.

L: Det gick inte?

Carl Hendrick: Det gick inte. No.

L: Vad tillverkade han mera då, utöver radiators - eller kylare?

Carl Hendrick: Han gjorde kabel-nets och sånt härän skåp som 'di har. Jaa. Lite 'utå' varje. Ja. Och så började 'd på med vaskmaskiner?

L: Jaha.

Carl Hendrick: Jaa. 'Di köpte ut. Se Blackstones; de har 'kömmet ifrån vaskmashines, namnet 'ifrå' början. För det var Blackstones Washings Mashine. För; då hette det Melicripment(?) before! Men så 'changade 'di över, när 'di köpte Blackstone och kallade hela Blackstone - Blackstones. Så det var Blackstones Washing Mashine and Blackstone (?) Company. 'Öm 'döme' här nya companies har skiftat namnet, det vet jag inte. Jag har inte hört nåt än.

L: Tror Du att kriget hjälpte många av de här fabrikerna på fötter? Ja - inte bara här, utan överallt? För då var det full produktion?

Carl Hendrick: Men. Det kan ju inte hjälpa någon, för pengarna som spends then, de är ju 'te 'kömma 'ifrå 'fölket, förr eller senare. Det är ju inget land 'söm gör 'nöt 'te tjäna profit på ett krig, utan det är ju bara utgifter. Och det kommer ju på skatte- på 'tax-pay-era. Så - jag vill inte säga. Men; annars så - mänskligt sett så hjälpte det ju många familjer, för 'di tjänade pengar då.

L: De gjorde det ja. För det var både hustru och man som arbetade på flera ställen.

Carl Hendrick: Jag hörde 'e' historia, men hur sanning det är, det vill jag inte garantera. Det var en hustru som 'käm in i ett bageri och hon sa så här att - ja kriget var nästan slut. "Jag önskar", sa 'ho', "att det hade hållt på ett par år 'te. För vi har 'ha'tt det bra och vi har tjänat pengar". Och det var en annan hustru som stod och hörde det där och hon köpte en paj, men 'ho slog pajen i ansiktet på henne! 'Öm det är sant, det vet inte jag, men det är en story jag har hört.

L: Det var många, där både hustru och man arbetade på fabriken?

Carl Hendrick: Ja så. Och 'sävade allt 'di 'kunne. Jaa.

L: Var det svårt under kriget? Tjänade Du mera, så Du kunde 'spenda mera pengar då, eller?

Carl Hendrick: Men allt var ju dyrt. Man tjäna pengar, men man fick ju inget köpa!

L: Det var slut på bensin och? -

Carl Hendrick: Jaa. Var slut på bensin. Man fick inte mer än **så** många liter .. gallon. Jaa.

L: Man fick köra iväg.

Carl Hendrick: Och likadant: socker kunde man ju inte få köpa och inte än det ena och inte än det andra. Så om man skulle köpa så fick man ju trefaldigt betala't och köpa 'at på black marknad om det 'sulle 'va'.

L: Jaa. Så det var svårt där.

Carl Hendrick: Ja. Men jag vill inte klaga över den tiden, för jag hade 'et rätt så bra, för jag var 'möcke bekant med många handlare här. Och det var en handlare. Han tog alla mina. Han tog alla mina .. lappar en 'sulle ha och när jag 'köm ner så var paketen lagade 'te! Jag fick allt jag ville ha! 'Öm han tog nog, det vet jag inte, men jag fick nog!

L: Så det hjälpte att vara känd med någon?

Carl Hendrick: Oh yes.

L: Har det varit så här i Amerika tror Du?

Carl Hendrick: Ja.

L: Dom säger ju alltid att: It is not the duzen of friends that You know, there is **whom** You know.

Carl Hendrick: Det är more to it than that.

L: Du tror det?

Carl Hendrick: Ja, det är det. Ja. Det är många som jag har hjälpt här i landet 'te och kunna få ett arbete och när 'di har fått 'et, så har arbetsgivaren sagt: Well. I did need it, men det var just because I know You"!

L: Jaha.

Carl Hendrick: Ja.

L: Men nu är det lite värre!

Carl Hendrick: Nu är det värre.

L: Det är kärvare nu.

Carl Hendrick: Ja. Arbetsgivaren har inget lätt job nu 'sa' jag tala 'öm.

L: Du tror inte det?

Carl Hendrick: Nää, för han står emellan två eldar. För; 'di har sina Unions nu och det är en väldig strid. Får 'di inte som 'di vill, så kvittar 'di.

L: Ja men tror Du inte att the Unions har brutit nacken av sig nu mer eller mindre och att de får vara försiktiga med att de ska ha Så och Så?

Carl Hendrick: Well. Jag har vart en union man i hela mitt liv och jag har trott på Union. Men i min synpunkt så tycker jag 'di har gått för långt. 'Di har för stor begäran nu. Och arbetslönerna, i mina ögon, 'di har gått 'öpp lite för högt och när 'di blir för höga, så är det ingen annan 'söm får betala 'döm, utan vi 'söm 'ska köpa in varan. Och då den människa, 'söm vi säger nu, är på Social Security, den får ingen hög avlöning - den är för låg, men han får betala ett högt pris för sina varor och det är **den** 'söm får 'suffra'. Arbetarn och union mannen, han 'suffrar' inte, för han har en hög avlöning. Ja. Du har en man här som arbetar för the city - för stan - är Nephew med my daughters son. Jag vet inte men jag tror han har 12 dollar i timmen och det är inte en man som är värd 12 dollar i timmen.

L: Det är ett högt pris tycker Du?

Carl Hendrick: Ja sure det är. Absolutely. Och jag menar: det är bara Han. Så undra på att det är dyrt, stuf like that. Sedan är det ju det. Du får inte ut så 'möcke arbete utav mannen nu - utav en arbetare - 'söm Du fick för **så** många år tillbaka sedan.

L: Det har gått ner.

Carl Hendrick: Gått ner. För - Ta här nu. Först så ska 'di ha ett kaffebreak på 'möranen, det tar en 15 20 minuter, - 'söm 'di ska dricka kaffe. Och likadant 've eftermiddan. Och har Du då en tusentals människor, det menas pengar! 'öm Du räknar den vägen. Och sedan. Sedan har 'di **så många** veckor semester varje år och det med full betalning. Och så har 'di pension och **allt** ska tas.

L: Och Sjukassa.

Carl Hendrick: Och Sjukassa! och allting. Och allting ska betalas med en avlöning. Det ska arbetsgivaren betala! Så - det är inte 'gött och vara arbetsgivare. Jag 'sulle inte våga mig på 'et nu. Jag satt och resonerade med Folke, han 'söm har Glaskompaniet i Sverige. Han talar 'öm för mig att: där är inte en man - och han, han har 32 man - 'söm har under 40 kronor i timmen i Sverige! Men han sa: "'döm 40 kronorna", sa han, "men mannen 'köstar mej 70 dollar i timmen! Jag får betala så 'möcke för deras pension och så 'möcke för deras semester och

alltingen, så mannen 'köstar mig 70 dollar i timmen! Men han får ju inte mer än 40, men det får jag ge 'hönöm i avlöning. Men 'di andra 30 går för annat".

L: 40 kronor i timman ja.

Carl Hendrick: Ja. Jag sa: jag kan inte begripa. För - 'di åker över hela världen - så det är inte och begripa hur det går. För - jag sa 'te 'en nu att: för han byggde 'te sitt shop för en miljon dollar och då säger jag: "Hur i hela tiden **kunde** Du"? "Jag var tvungen" sa han "'te och bygga 'te", sa han, "för vi tjänade en miljon dollar. Och hade jag inte byggt till", sa han, "så hade jag fått ge 68 % tillbaka till"

L: Till skatt.

Carl Hendrick: "till skatt. Så jag var tvungen, för att kunna behålla pengar"!

L: Du säger nu att Du har varit en union man under hela Ditt liv.

Carl Hendrick: Ja.

L: Vad var det för union? The Mechanics?

Carl Hendrick: The Mechanics. Jag var med när vi bildade AFL. Ja. Och sen var vi i CIO.

L: CIO.

Carl Hendrick: Ja. Jag var med när vi bildade union på Blackstones. Jag var med när vi bildade union på Dahlströms. Jag var med när vi bildade union på Crescent Tools.

L: Hur var förhållandena där till arbetsledning och till förmän?

Carl Hendrick: Det var en väldig fight innan vi fick 'döm 'te signa 'öpp där.

L: - Det var det?

Carl Hendrick: Det var en väldig fight.

L: Hur var förhållandet då med dem Du kände i the management. Såg de ner på Dig?

Carl Hendrick: No no. Jag har aldrig mött någon. Och aldrig

L: Men det var väl en del här i Jamestown då som hade begett sig härifrån, till Buffalo, för att dom var för jädriga?

Carl Hendrick: Well. .. Det var en del som vållade sig 'möcke dumheter själva - förstår Du, gaphalsar.

L: Som gick för långt?

Carl Hendrick: Well. Så fort 'söm 'di blev Union men, så trodde 'di att 'di hade rättigheter 'te och överta hela shop-et. Och! bara gå in och skälla på de ledande där. Och 'di 'la' av dom och det var ingen människa. 'Di hade inte ens rätten 'te och fighta 'döm tillbaka!

L: Det gick till ytterligheter.

Carl Hendrick: För ledare är ju ledare; 'te och hålla reda på. Jag är den mannen så jag tror på even - 'båd' i hemmet - och på grannar och det - alltingen så kan det settlas med förståelse och vänskap. Ja.

L: Kom det någon ifrån Sverige under Denna tid, när de bildade fackföreningar här? Unions, - som Du kommer ihåg, som var här och höll föredrag?

Carl Hendrick: Well. -

L: Såldes de för resten socialisttidningen Ny tid här?

Carl Hendrick: Jaa.

L: Den såldes här?

Carl Hendrick: Ja. Jag hade en som hette Erland Berg och han var - han var väldigt kommunistisk.

L: Jaså.

Carl Hendrick: And; han gick ju lite för långt. Så var det en 'utå deras medlemmar som dog, så 'di skickade efter en utav de kommunistledare ifrån New York 'te komma hit på begravningen! Men denna Lennart Carlson hade begravningen.

L: Jaså - från Frälsningsarmén?

Carl Hendrick: Ja. För - hansas syster hade vart frälsningsofficer, den här 'pöjkens, som jag känner väl. Och - Lennart. Han 'sulle tala först, kommunisten, och han talade ju på sitt vis, på alla möjliga 'områden. Och när Lennart började predika så svarade den här kommunisten på alltingen, men då sa Lennart Carlson: "Du kan tiga" sa han "för det gjorde jag när Du pratade"! "Du kan tiga nu" sa han "för det gjorde jag när Du talade" sa han.

L: Jaså han började och svara där inne i kyrkan?

Carl Hendrick: Ja! Inne i 'körka', rätt på begravningen! för och diskutera emot 'en när han stod och predikade över den döde. Och! och! och! Lennart Carlson sa inte ett ord 'te kommunisten när han fick stå och tala. Men då sa Lennart högt: "Du kan tiga. Det gjorde jag när Du talade" sa han. "Nu är det jag som talar". Och - då 'käm han den häre - som hade kallat och han sa: "Nu 'sa' jag tala om för Dig Calle, nu 'feelar jag shame"! sa han. Jaa.

L: Så hade han dött ung den här Erland? .. Berg, eller vad hette han? Erland?

Carl Hendrick: Erland Berg var inte. Det var en 'kömmunistledare här i Jamestown som hade dött, men Erland Berg var **en** 'utå' kömmunistledarna. Ja ja. Och det var **han** 'söm 'käm 'te mej och sa att: nu 'feelar jag bad! sa han. That's what happened.

L: Tror Du inte att socialisterna blev stämplade som kommunister då som regel?

Carl Hendrick: Socialister - och kommunistiskt - det är ju -

L: Bra lika?

Carl Hendrick: Bra lika, enclosed där 'te. Kommunisten. Kommunisterna går ju lite längre. Ja. Ibland så. Jag förstår det inte riktigt heller och -

L: Men de fick ingen framgång här i Jamestown?

Carl Hendrick: Aldrig haft nån framgång. Men - 'di meste som blev här i Jamestown och kommunistiska, 'di 'käm från Sverige.

L: Tror Du det?

Carl Hendrick: Det var 'pöjkarna 'frå' Sverige som började här, för jag känner en tre fyra. Och det var så märkvärdigt så. 'Di 'sulle riva ner hele stan och jag vet inte allt vad det var 'di 'sulle göra.

L: Men dom blev inte gamla!

Carl Hendrick: Nej, 'di blev inte gamla. och sen så var det. När 'di blev avlagda på ett arbete, L: då blev de stämplade överallt.

Carl Hendrick: Var 'di stämplade. 'Di 'kunne ju inte få några arbeten. De var tvungna och ge sig 'ifrå' Jamestown. Ja. Ja. Ja.

L: Så det var inte lätt.

Carl Hendrick: För det var inte lönt för en 'kömmunist och 'kömma 'te Blackstones och fråga för ett job. Så fort 'di visste **det**. 'Di ville inte ha! Och inte Dahlströms och inte 'nöen'! Nähähä!

L: Du har ju arbetat för stora bolag: både för Dahlströms och Blackstones. Tror Du inte arbetarna, när Du var i den åldern, när Du såg vilka stora vinster dom gjorde; Men: - det märkte Du inte då, att Blackstones blev rikare och rikare och rikare?

Carl Hendrick: Man 'kunne ju inte förstå att det 'sulle bli. Man såg ju att det gick lite framåt.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Men Du vet: en arbetsgivare han ger inte **in** i heller att det går så 'möcke framåt.

L: Nej det är klart, det kan han inte göra.

Carl Hendrick: Nej utan de håller det där.

L: Karl Peterson på Crescent Tools till exempel.

Carl Hendrick: Jaa.

L: Han blev ju miljonär.

Carl Hendrick: Ja men han var en snäll man Karl Peterson.

L: Han var det ja.

Carl Hendrick: Han var en fin man.

L: Så folk var inte avundsjuka på Honom då?

Carl Hendrick: Nä. Jag var med där, för jag var i the Union. "Calle" sa han "Dig känner jag" sa han. Men Melvin, hans son, var mer. Men Karl var en nice man. Ja. Väldigt nice. Och han erkändes med detsamma och 'di hade aldrig några fighter nere på

L: Crescent Tools?

Carl Hendrick: No not så jag vet.

L: Inte det?

Carl Hendrick: Utan - när 'di 'köm in. Men 'di hade bra ledare the Union där med, så 'di 'kunne samsas. Det är inte bara och säga att: vi vill ha så och så"!

L: Så det gick och resonera med dem.

Carl Hendrick: Ja.

L: Så när Du pensionerades 1957, då började det bli förändringar i Jamestown. En del flyttade härifrån och en del fabriker stängde ner.

Carl Hendrick: Ja ja. -57, då -

L: Art Metal sålde ut till Kummings, eller vilka var det?

Carl Hendrick: Ja.

L: Eller vem sålde dom till?

Carl Hendrick: Blackstones?

L: No: Art Metal?

Carl Hendrick: Art Metal sålde 'di sålde ut 'te - jag vet inte Vad 'kompanit hette, som 'di sålde ut 'te. Men det gick ju ut sig för dom.

L: Vad berodde **det** på då, att ett så stort company kunde rinna ut i sanden?

Carl Hendrick: Well.

L: Men Du hade slutat innan?

Carl Hendrick: Ja ja. och Algot Larson - jag tror aldrig han har gått igenom 'nån college. Men - han runnade Art Metal i många år. När han lämnade Art Metal, som ledare där, då var det 19 miljoner i kassan. Och då var det en annan som kom hit och han skulle 'va' så märkvärdig. Det tog inte flere år förrän 'di var broke och fick ge 'öpp alltingen. 'Di skulle göra 'öm och 'di byggde det där stora shop-et i (?). Ja. Oförståndigt. Alltsammans. Så 'di gamla stockholdarna, 'di fick ju ingenting. Och sen var det en del - en del 'utå' arbetarna, 'söm hade ålderdomspension, 'di fick 'et - och en del förlorade sitt och hade lagt i det hela livet.

L: Så det var slutet.

Carl Hendrick: Just så var det.

L: Och det försvann helt och hållet?

Carl Hendrick: Försvann helt och hållet. Jaha. Och då var det education men som skulle runna 'at och en annan som inte hade gått igenom ens en vanlig högskola här, han kunde runna 'at, med förtjänst! mm. Se det. Många gånger räckte inte huvet 'te och grunna på det. Algot Larson var en god 'körkmedlem - en honnest 'körkmedlem. Ja. Jaa.

L: Hade prästerna mycket att säga till om här i Jamestown?

Carl Hendrick: Nä.

L: Som Julius Lincoln till exempel?

Carl Hendrick: No. No.

L: Du tror inte det?

Carl Hendrick: Väl - di hade 'la' lite 'måkt över sina medlemmar, kan jag tänka.

L: Men de gick inte ut i arbetslivet då?

Carl Hendrick: nä nä. Nä nä. Prästerna hade inte.

L: Men var det inte så att det var många ifrån Sion-kyrkan som arbetade på? -

Carl Hendrick: Alla, tror jag, på Art Metal.

L: Ja.

Carl Hendrick: 'Öm Du tillhörde 'Sion-'körka så

L: Så fick Du jobb med en gång.

Carl Hendrick: fick du 'jobb med en gång. Och det - det är sanning. Ja.

L: Så det låg nånting i det.

Carl Hendrick: Ja så. Han triggade ju på det. 'Öm 'di fick arbete där, så fick 'di en medlem i 'körkan! För 'Sion-körkan, det var en utflykt 'ifrån 'Missionskörkan. För det var en 'Missionskörka, men så skilde 'di på sig, så det blev två istället.

L: Det var Första och Sion.

Carl Hendrick: Å ja, Sion ja. Ja.

L: Så blev det.

Carl Hendrick: Yes.

L: Nu ser jag att Du har tatueringar på armarna här.

Carl Hendrick: Jaha.

L: Var och när fick Du dom?

Carl Hendrick: 'Döm fick jag 1911.

L: I Sverige!

Carl Hendrick: I Sverige. Då var jag inne vid artilleriet: A6, i Jönköping. Och då satt vi kvällar vet Du. Och då var det en 'söm hette Uvström 'ifrån .. - Ja, nere i Småland- jag vet inte var - 'söm var där. Han ville sätta in det dära på mig. Så han sa: "Du 'sa' sticka in det där på mig och jag 'sa' sticka in - och jag 'sa' sticka in det på Dig och det 'sa' vi ha 'söm minne så länge vi lever", och det var, han hette Uvström. Ja. And. Så där har jag 'ha'tt ett sedan.

(Under samtalets gång tittar de på Carl-Hendricks tatuering samt även på föremål. Sekr anm).

L: Vad är det för nånting? Det är en man och

Carl Hendrick: Det är en man och hustrun.

L: Man och hustru.

Carl Hendrick: Jaa. Och där är en häst. Och jag önskar jag aldrig hade 'ha'tt 'et för jag hatar när man 'sa' ha 'körta armar, 'öm man 'sa' gå ut på en picknick eller 'nöt.

L: Nu känner jag ju Dig i alla fall.

Carl Hendrick: Så fick 'di främmat 'ifrån Sverige här 'börte en gång och jag satt och talade med 'döm och då sa 'ho': "Din morbror", sa 'ho', "han har ett likadant märke" sa 'ho' "'söm Du har". "Å, har han det"? Vad 'kömmer Du 'ifrån"? "Jag 'kömmer 'ifrån" jag kan inte komma ihåg **var** i Småland - "Uvström, han" - Då sa jag: "Men; Vad hette han"? "Han hette Uvström". "Hans pappa hade inte sadelmakeri"? sa jag, i platsen, jag kommer inte ihåg platsen vad den hette nu. "Jo"! sa 'ho', det hade han. Då var det 'henna morbror som hade satt in detta!! Så: världen är small, va!

L: Det är antagligen ett gott arbete då. Dom har hållit sen 1911.

Carl Hendrick: 1911 jaa.

L: Men det är rätt ovanligt att Du har gjort det på undersidan här då? Var Du inte rädd för blodförgiftning?

Carl Hendrick: Jag hållde på och få blodförgiftning där.

L: Ja jag menar det!

Carl Hendrick: Och kaptenen där, han chefladarn för batteriet, han var så arg så jag tänkte han 'sulle! ..

L: Så det blev inflammation där då?

Carl Hendrick: Jaa. Du gjorde det med en nål på **den** tiden, vet Du.

L: Ja visst, men det var ju rätt på pulsådern där!

Carl Hendrick: Ja så. Men - vi hade inte, 'söm 'di har nu, bara en maskin 'te och 'tröcka på, utan Du gjorde det med små nålar. Jaa jaa.

L: Det svullnar väl upp rätt bra efteråt? Svullnade det inte upp?

Carl Hendrick: Det svullnade 'öpp på **den** men 'di andre svullnade inte 'öpp. No no.

L: Var det vanligt att de flesta gjorde på det viset?

Carl Hendrick: Allihop gjorde där.

L: Allihop!

Carl Hendrick: Allihop. Det var ingen som gjorde på nåt annat sätt! Det var inte **en** på batteriet utan 'di hade nåt märke på det! Ja. Ja. Yes!

L: Men det passade ju bra, efter Du kom med i Frälsningsarmén.

Carl Hendrick: Ja så.

L: Det är ju ett kors och en kedja runtom ja.

Carl Hendrick: Ja.

L: Så man skulle kunna tro att Du varit sjöman.

Carl Hendrick: Jaha! No, det tål jag inte, för jag tycker inte 'öm sjön alls.

L: Du fick tillräckligt mellan Danmark och England.

Carl Hendrick: Min 'doter har ett 'utå! 'di finaste hemmena 'öppe vid Chataqua Lake och 'di har en motorbåt där 'öppe, så fin och 'snögg, men 'di får mej aldrig in i 'en.

L: Inte det.

Carl Hendrick: Nää då! Nä.

L: Du går inte på det.

Carl Hendrick: No, jag går inte i där. (Men lika fullt skrattar Carl Hendrick gott).

L: Nu ska vi jämföra lite grand här. Första gången Du åkte tillbaka till Sverige, det var efter 40 år här.

Carl Hendrick: Ja.

L: Det var 1940? ..

Carl Hendrick: Det var 1951, det var första gången jag var i Sverige.

L: -51. Tog Du Din hustru med Dig då?

Carl Hendrick: Då kom min hustru med mig.

L: Jaha. Och pappa och mamma, levde dom?

Carl Hendrick: Nää. Ingen utom bara syskon.

L: Bara syskon.

Carl Hendrick: Ja. Men jag stannade i mitt gamla föräldrahem, för en 'utå mina bröder hade det. Ja.

L: Vad kände Du då när Du kom tillbaka? Hade det förändrat sig för mycket, tyckte Du, för att Du skulle känna igen Dig? Eller var det sig likt?

Carl Hendrick: Jag tyckte, när jag lämnade Sverige, att gatan där jag bodde, hon var så stor så 'di 'kunne köra med häst och 'vågn där. Nu när jag 'kömmer för och gå 'öpp där så 'töckte jag det var bara en vanlig gångstig! Så jag säger till min bror: "Men snälla nu! Här var ju en stor gata förut, för 'di körde med häst och 'vågn"! "Det gör 'di än", sa han!! Men så 'litet 'töckte jag gata var då när jag 'köm tillbaka.

L: Det hade ändrat sig.

Carl Hendrick: Ja ja. Och så var det ett ting. Jag satte mig före, när jag 'sulle 'kömma, - när jag åkte hem till Sverige, att jag ska inte på något sätt visa mig stolt över att jag har vart i Amerika, eller, så att 'di får känna att jag var högfärdsdum. Förstår Du vad jag menar? Utan jag ska hälsa på alla människor. Och jag gick och shakade hands och jag stod och prata med en gammal gubbe och det. "Ja, se" sa han "jag känner inte igen 'folk 'öm jag inte har vart här mer än sex månader"! Så det det. Så jag mötte så många. 'Di visste inte vem jag var, och inte jag heller!

L: Inte det.

Carl Hendrick: Nä. Men jag språkade med 'döm där ändå. Ja. Och sen, - på 'männa' - 'söm nu - så hade 'di en plats var 'di kallade för **Centrum!** och där gick alla 'söm inte arbetade ner och satt där nere i centrum och jag gick ner och satte mig ibland 'döm - och - så 'di - det blev så bekant så 'di satt och väntade på mig om 'möränen att jag 'sulle komma! Och 'di hade sagt det: "Kömm inte bror Din hem snart igen, så vi får sällskap på centrum"! 'Di var ju förvetna 'öm Amerika och jag talade 'öm 'söm det var för 'döm; **ett 'söm annat.** Det var så många som 'käm hem till Sverige när **jag** var hemma förr. Och 'di var så högfärdiga, för 'di hade varit i Amerika. Det var inget 'te och 'va' högfärdiga för! Amerika är ju inte bättre än Sverige och Sverige är inte bättre än Amerika! Arbeta får Du göra vart Du 'kömmer. Jaha! Jag har inte fått nåt, varken i Sverige eller här! Nähähä!

L: Nej, det tror jag säkert. Du har fått lagt till manken.

Carl Hendrick: Jaha! Jaa.

L: Var det någonting speciellt som Du tyckte hade förändrat sig mycket?

Carl Hendrick: Väl. Jag kan inte säga det direkt.

L: Det var inne i hemmen, naturligtvis: ,med rinnande vatten och ved.

Carl Hendrick: Väl. Förste gången, då när jag var hemma, 'di hade varken vatten eller toilet inne där. 'Di hade utsides, när jag var hemma -51. Men när jag 'käm tillbaka -55, då hade 'di fått in 'båd' vatten och shower.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Så det var en stor skillnad då. Jaha. Jag tyckte det var besvärligt förste gången, då 'döm inte hade vatten.

L: Det var det ja.

Carl Hendrick: Ja ja. Men det var ju likadant här förr i världen.

L: Det är ju - så att säga - grunderna som Du har tagit upp nu. - Där var toalett.

Carl Hendrick: Jaa. Det hade de inte några.

L: Inte en enda en!

Carl Hendrick: Inte en enda.

L: Rinnande kallt vatten?

Carl Hendrick: Alltid modernt.

L: Och toalett.

Carl Hendrick: Ja ja. Jadå. Ja.

L: Så då var Amerika långt före Sverige på detta område då? De låg många år tidigare.

Carl Hendrick: Ja. Sure. Sverige var efter med det. Men jag menar: det kanske 'di var efter, men det var ju ett 'smallt' samhälle - Du vet. På ett 'smallt' samhälle var det samma här. Men Jamestown var ju rätt så big då, för vi var mer innevånare på den tiden än vad vi är nu.

L: Jaha.

Carl Hendrick: För vi hade över 40 000 då och jag tror inte det är mer än 33 000 eller något liknande.

L: Ja nu har de flyttat ut förstås.

Carl Hendrick: Ja.

L: Så det var modernt och bra det där då!

Carl Hendrick: Oh yes, det var det. Det var ingen nöd alls.

L: Men när Du kom hit till Swede Hill 1916,

Carl Hendrick: Ja ja.

L: var det inomhustoalletter överallt? i de gamla städerna också? Det fanns uthus.

Carl Hendrick: Det fanns utsides på en del platser. Detta hära, här, på detta huset - är 95 år gammalt.

L: 95!

Carl Hendrick: Det var 'böggd ett år efter jag var född. Min grandsons hustru arbetar på the assessment rule-n för Jamestown. Så jag frågade henne för ett år att hon skulle checka upp vilket år mitt hus var byggt och det var 'böggd 1890. 1890 och jag är född -89, så det är ett år yngre än vad jag är. Men; 'di hade ingen toilet, men det var innan jag 'köm hit, 'öppe här, så 'di 'böggde 'te 'et efter.

L: Det är ju ett väldigt **bra** utlagt hus, för att vara så gammalt.

Carl Hendrick: Ja visst är det det. Han 'söm rådde 'öm huset här, han hette Nilson. Han var svensk. Han hade 'ett stort furniture factory som hette Atlas.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Jaa.

L: Så kylskåp - hade de sådana i de flesta husena under depressionen? eller kom de efter kriget?

Carl Hendrick: De 'köm efter.

L: Andra världskriget?

Carl Hendrick: Det var många år här som - 'di fick 'usa' is - och sen en isbox.

L: Och de sprang och sålde is då?

Carl Hendrick: Sålde is, ja.

L: Ja.

Carl Hendrick: Ja. De här kylskåpena har inte vart så många år. 'Öm jag säger att 'di har vart i en 20 år eller 'nöt liknande, kanske lite mera - something like it.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Jaa. Och likadant. Det var inte många som hade 'furnaces' i husena utan 'di fick ha 'kol-stovar.

L: Det har det också varit i detta huset?

Carl Hendrick: Det har det också vart i detta huset, ja. mhm.

L: Och det var inte så roligt alltid med en massa kol.

Carl Hendrick: Ja - och arbete.

L: Och sedan arbete ja.

Carl Hendrick: Ja.

L: Men de använde mycket stokers väl?

Carl Hendrick: Ja så?

L: Stokers.

Carl Hendrick: Ja stokers ja. Jaa, mhm, mhm.

L: Så det var en fördel, istället för att lämpa in 'di store bitarna.

Carl Hendrick: Absolutely. Det var 'möcke besvärligt. Nu har jag aldrig några besvär. Jag sätter min furnace på 70 när hösten kommer. Sen rör jag 'en inte på våren. Han går av och an. Så när det blir under 70 så går han på.

L: Jaha.

Carl Hendrick: Jaa.

L: Så det är lättvindigt och bra.

Carl Hendrick: Det är så lättvindigt som det **kan** 'va'. Ja.

L: Du har aldrig åkt ner till Florida vintertid?

Carl Hendrick: Nää!

L: Inte det?

Carl Hendrick: Jag har 'ha'tt alla möjliga tjänster. Och en gång så nästan köpte 'di mitt hus där nere. För 'döme hära: undertakare Ericsons 'dötter hade ett nere i S:t Petersburg! och det var en 'söm sålde till henne - and - hon gick och köpte huset och hon bad mig att jag 'sulle köpa 'at och 'flötta ner, men jag har aldrig 'ha'tt 'nön håg för Florida. Jag vet inte varför.

L: Inte det?

Carl Hendrick: Nej, not at all. No.

L: Annars är det många som åker dit ner.

Carl Hendrick: Ja. Det 'sulle ju 'va' 'nicet och bo där på 'vintren, men 'sömmarn vill jag inte bo där, för jag tycker inte 'öm när det är för hot - när det är för varmt.

L: Det är bättre här och vintrarna har Du blivit van vid också.

Carl Hendrick: Ja så. Jaa. No no. Jag vill inte 'flötta till mina egna barn even. 'Di ville jag 'sulle sälja av och jag 'sa' 'flötta till 'döm, nu när jag är så gammal. Jag vill vara min egen, 'va' min egen bas! Jag vill gå till isboxen när jag vill och kan jag inte sova en natt, så går jag och sätter på television och tittar på nåt 'te jag blir sömnig - och jag ofredar ingen!

L: Nej. Du vill ha "luft under vingarna".

Carl Hendrick: Yes yes. Jag tackar för all vänlighet men så länge 'söm jag kan reda mig själv så vill jag.

L: Jaa.

Carl Hendrick: Ja.

L: Det är nog så det är, att så länge som man klarar sig själv så är det bra.

Carl Hendrick: Yes.

L: Och Du har varit demokrat under alla år.

Carl Hendrick: Aldrig vart något annat än demokrat. No no.

L: Vad berodde det på att många svenska arbetarpojkar var Republicans? Var inte det lite konstigt?

Carl Hendrick: Jaa. Jag kan inte se. Det är inte så stor skillnad i 'nået 'utå' 'et. 'Öm vi tar kongressen, så. I politiken nu för tiden så lovar 'di 'möcke, men gör ingenting. Och 'di kan väl inte göra allt heller, vad det beträffar.

L: Det är ju omöjligt ja.

Carl Hendrick: Ja. Jag har arbetat. Jag har arbetat hårt här i Jamestown för olika politicsgubbar.

L: Jaså Du har varit intresserad av 'et?

Carl Hendrick: Ja, jag har varit intresserad i 'et och intresserad än.

L: Har Du varit invald i The city council eller?

Carl Hendrick: No, jag har inte. Men: jag ska tala 'öm för Dig hur det var. Att: vi hade en Mayor här 'söm hette Strååt och vi hade en council man här 'öppe 'söm hette Aronson. And Aronson dog och Strååt, och två council men, 'di 'köm 'öpp här tre gånger och ville 'up hunta' mig till ta hans plats i councilen. "No" sa jag, "det vill jag inte. Jag har a bad name nu 'öm mej 'söm jag har"! sa jag "så jag vill inte ha den platsen"! Så jag tog den inte. No. Jag har aldrig velat gå in och bli 'nöt i City Hall.

L: Men Du har hjälpt andra att bli invalda?

Carl Hendrick: Ja - och rekommenderat 'döm. Ja ja. Så det. Men; 'sa' man va en politikgubbe, så får man 'löv och ge 'öpp 'möcke tid och förlora 'möcke tid med min egen familj. För det är

arbete 'båd natt och dag, 'öm jag 'sa bli 'nöntingen. Och är jag ingenting så har jag inte där och göra.

L: Nähä. Tror Du att det ligger någonting i samma begrepp som Du sa om Affärsmannen?

Carl Hendrick: ja.

L: Man kan inte vara en kristen och en affärsman.

Carl Hendrick: No!

L: Man kan inte vara kristen och politiker?

Carl Hendrick: No no no no! För det går inte. Finns inte möjligheter!

L: Det går inte.

Carl Hendrick: Nä. Jag! Det kanske! Det ser ut 'te och gå bra för många! Men för mig! - faktiskt - I don't. No!

L: Nu för tiden blandar de ju in präster och kyrkan i politiken.

Carl Hendrick: Jaa ja.

L: Du tror inte att det är så lyckligt? att kyrkan går med i politiken?

Carl Hendrick: No. Kyrkan 'sulle **aldrig** lägga sig i politik.

L: Du tror det?

Carl Hendrick: No. Det är ju hårt och säga det, men kyrkan 'sulle 'leta' sina egna medlemmar sköta det själva, det 'sulle inte 'kömma 'ifrå predikstolen. No. Där 'sulle de 'keepa quiet där. För det är många medlemmar 'inöm 'körkan 'söm 'fåktiskt begriper inte politiken och då gör 'di precis vad prästen säger.

L: Han har så stor makt över dom.

Carl Hendrick: Ja så stor makt över 'döm. För Du ser, det var 'ena' präst som sa det, så det måste 'va rätt. Ja. Jag tror inte allt på vad präster säger!

L: Du kan ha fel.

Carl Hendrick: Ja ja. Jag sa 'te. - Jag vet inte om Du känner igen. - Vi hade en luthersk präst här som hette Västerborg.

L: Karl Västerborg?

Carl Hendrick: Ja! Jag kom opp här på ett nursing home här oppe, ett som 'di hade, i ett 'utå mina gamla hus. Och då kom det in en, som hade ett furniture store här i Jamestown, som hette Swanson. Hans far var där. Och då sa hon som ägde nursinghemmet: "Vänta Calle. Vi 'sa ha kaffe nu"! "All right" sa jag. Så jag fick en 'köpp kaffe där också och vi satt där. Och då så sa han så hära 'te mig att: "Att alla människor och 'körka, hur krokiga 'di är"! Han nämnde inte Frälsningsarmén, för han visste jag var frälsningssoldat, men han sa ju Lutherska 'körka och överallt - och han kallade dom allt möjligt. "Ja men snälla Du" sa jag. "Hur ska Du kunna expekta", sa jag, "att alla ska 'va 'båd ärliga och det, 'i' elva hundra medlemmar i Lutherska 'körka" sa jag "att alla 'sa' kunna 'va ärliga. Du har ett store" sa jag "nere på Second street. Ni är tre i 'et och hela stan säger att ni är krokiga i det. Men ni är tre"! Men då teg han! Då blev det en annan låt! Ja. Och då.

L: Vågade Du säga till honom det då?

Carl Hendrick: Varför skulle jag inte våga **det** för? Jag hade fakta för vad jag sa.

L: Ja, men jag menar; hade Du inte respekt för överheten?

Carl Hendrick: No, varför 'sulle jag ha respekt för en som hade slitit i the furniture store. Jag

var lika hög som han och jag hade inte respekt. För sen 'köm 'di och tala om 'Västerborg. Att

'Västerborg hade sagt att: alla människor som är döpta så är 'di frälsta. "Det tror jag inte på" sa

jag. "Det är 'Västerbörgs ord och **det** har han sagt. Men jag kunde ju inte säga att han inte hade 'sågt 'at. Men det turades så bra, så några dagar 'etter, så mötte jag 'Västerbörg. "Hör Du", sa jag, "nu vill jag ha reda på what kind of frälsning Du predikar"? "Vad menar Du nu"! sa 'Västerbörg. Han var lite heter på 'at i början. Då sa han: "Calle"! sa han, "Du känner 'la' mig bättre än det" sa han. "Det har jag aldrig 'sågt. Men jag kanske har 'sågt" sa han "'öm 'di är döpta, så kanske 'di kan få bli medlem i Lutherska 'körkan"! Jahahaha.

L: Så Du är inte rädd för att säga till dem då?

Carl Hendrick: Oh no no. Jag mötte 'Västerbörg härom dagen 'öppe i banken. Då skrek han på mig: "Hur gammal är Du nu Calle"? "Å" sa jag. Det var innan jag hade fyllt 95 år. "Jag blir 95 år" sa jag då. "Du är lucky" sa han. "Det är den enda förtjänsten Du har när Du slipper och 'va på nursinghem så länge"! sa han.

L: Jahaa! Ja Du har tagit nacken av många, det är många som är på nursing som är 60 70 år vet Du.

Carl Hendrick: Åh, det är fullt av dom se. Så jag har ju 'ha'tt en väldig tur som har kunnat klarat mig så.

L: Tror Du att det är tur? eller är det på grund av ett bra levnadssätt? Du lagar maten för Dig själv?

Carl Hendrick: Jag lagar all min mat själv.

L: All mat själv?

Carl Hendrick: All mat själv.

L: Och Du har ingen snaps till maten?

Carl Hendrick: No no. Så det det. Oh no! No no Jag har inte tatt ett glas beer sen 1916.

L: Jaså inte det?

Carl Hendrick: Noo. För; jag har inte tatt ett glas vin. Överste Söderström, jag vet inte om Du känner 'hönöm eller inte. Vi var bjudna in till en familj och 'ho bjöd 'öss på ett glas vin.

Söderström tittade på mig. Så sa han såhär: "Calle", sa han, "Biblen säger att: 'frössara' och vindrickarna skola inte ärva Guds rike, så vi läte det hära 'va"! Och 'gumma, 'ho tillhör Armén 'ho med, som bjöd på 'et. 'Ho blev så snopen så!

L: Ja men i nattvarden, där använder dom ju vin.

Carl Hendrick: Ja så, det, ja. Men - det står i biblen att: 'frossara' och vindrinkarna skola inte ärva Guds rike. Ja. Ja.

L: Inte dom som dricker måttligt.

Carl Hendrick: No no. Det är det. Jag fightar med många. Jag fightar med många 'körkmedlemmar, för 'di målar sina hus och arbetar precis på söndagarna, som om det vore på vardagen, det menas inget för 'döm.

L: Det gjorde dom aldrig förr då?

Carl Hendrick: Å - inte! Jag har aldrig gjort det.

L: När började det egentligen?

Carl Hendrick: Well det är nu mera utav den yngre generationen, 'di gamle, 'di -

L: 20, 30 år?

Carl Hendrick: Ja ja. Så. Så. Jag tror aldrig på 'et. Jag hade En 'söm till hjälpa mig här. Jag har målat mitt hus, men det har jag gjort själv denne 'sömmarn.

L: Säger Du Det!

Carl Hendrick: Jaa.

L: Alldeles själv!

Carl Hendrick: Men jag gick inte 'öpp högt, för det lejde jag för.

L: Ja ja.

Carl Hendrick: Och då 'köm han och ville måla på söndan. "Nä" sa jag. "Öm jag får 'et målat eller inte målat. Jag 'sa' inte byta mina idéer där nu", sa jag "när det har gått i så många år". "Å är det **det**, så då kan jag vänta tills i 'möra", sa han. "Det får Du göra", sa jag, "'öm Du 'sa måla mitt hus"! Så han fick inte måla! Han fick inte måla på söndan. Då säger en 'körkmedlem 'te mej: "Det är bara på söndagar". Jag skrattar. "Du kan hålla på och måla". "En framgående 'körkmedlem! "Ja det är ingen synd" sa han. "Nä", sa jag, "men biblen säger att Du 'sa' helga vilodagen, så Du kanske har vilodagen i 'mörn istället"? "No", sa han, "För jag ser 'et **den** vägen. Jag ser 'et den vägen. Det är inte alla 'söm ser 'et 'söm **jag**. Människor, 'di speglar sig i 'öss, och 'öm vi gör sånt vrångt, så ser 'di heller ingenting i religionen, utan då säger de: "Han är inte en bit better än jag är. Han gör likadant som jag, så vad är det". Det är den vägen jag ser det, men jag är gammal och dum, men; jag 'sa' hålla på med mina dumheter. Jag 'sa' inte ändra praktik.

L: Du har ju erhållit många erfarenheter i alla fall.

Carl Hendrick: Ja så, ja. Ja. Jag har inte arbetat på söndag, mer än **en** gång.

L: Det var bara i Brooklyn.

Carl Hendrick: Va?

L: I Brooklyn med hästarna.

Carl Hendrick: No no det var här i Jamestown och då kom en kontraktare Gustafson. "Du är tvungen", sa han "'te och ha denne källarn färdig. För på måndag morgon" sa han "så tar 'di ifrån mig kontraktet, för jag måste ha foundation in på måndag kväll, så jag kan sätta (?) och (?) på måndag 'möra". "Well", sa jag "Jag får 'la' bryta då. Jag 'sa' sända 'öpp två 'utå mina män med ett team med hästar och häva 'öpp". "Ja, gör det" sa han. Jag gjorde det. And när vi hade arbetat på söndan så började det och regna och det regnade i två veckor och vi fick inte in nån källare på två veckor och jag sa: det blir den siste gången mina hästar kommer ut på en

söndag! Då var det inte noga. Då kunde det gå för två veckor då det bara började regna. Men det 'kunne inte gå då en annan dag utan man skulle bryta på söndan. Så efter det, 'di 'köm aldrig ut.

L: Så Du tror att folk ska återgå till att helga vilodagen som de alltid har gjort?

Carl Hendrick: Yes. Let vilodagen 'va' en vilodag.

L: Man hinner med i alla fall.

Carl Hendrick: Man hinner med i alla fall. Ja. Det är en del farmare, 'di var alldeles tvungna 'te och arbeta på söndagar här, men sen på måndan och tisdan, då låg de här framme i stan och 'språng emellan saloner!

L: Var det många saloner här i Jamestown?

Carl Hendrick: Å, det var saloner i varenda hörne. Här nere i Priceville, när Du kommer ner för hillen här, det var fyra saloner, en salon i var corner. Ja. Och (?) hade två där.

L: Jaså han hade det också.

Carl Hendrick: Ja.

L: Han gjorde pengar på det då?

Carl Hendrick: Well - jag vet inte - för jag törs inte säga det, men han gjorde - han - som alla andra. 'Di började bootlegga I guess på alla möjliga vis som 'di gjorde förr i världen.

L: Under the prohibition.

Carl Hendrick: Ja.

L: Var det en lycklig utveckling, tror Du, när de förbjöd att sälja sprit? Var det mera otyg än nytta?

Carl Hendrick: Well - det var ju -

L: Det var stängt då? Det var inga krogar öppna?

Carl Hendrick: Det var inga krogar öppna, men det var ju tio gånger värre, än 'öm dom hade vart öppna.

L: Det var det?

Carl Hendrick: För 'di fick ju dricka vad smörja som helst och stora pengar för 'et. Bara en massa italienare gjorde sig bottomrika.

L: Jaså dom var hembrännare.

Carl Hendrick: Ja. Jag hade ett hembränneri här och jag kommer för och köra hem en gång och det rann så det 'flöddade ner för hillen här. Då var det polisen som var där och redade 'et och tappade ut buttlar. Det rann 'söm en 'flodd nerför streeten.

L: Bodde det italienare här då?

Carl Hendrick: Ja här nedanför hillen ja.

L: Där bodde italienare?

Carl Hendrick: Ja. Och 'di hade - och 'di bor där än. Men 'di hade bränneri där nere. Och det var den ena bootleggeriet som helst. Ja.

L: Var de goda kyrkomedlemmar också, de som brände hembränning?

Carl Hendrick: Jag vill inte säga att de var goda! 'körkmedlemmar.

L: Men de var med i kyrkan?

Carl Hendrick: Men **med** var 'di. 'Öm 'di inte var lutheraner så var 'di katoliker i alla fall.

L: Och dom har ju den idén att de kan lägga i kollekten, så är det allt.

Carl Hendrick: Sen är det betalat från allt elände. Jaa. Sen är synderna förlåtna.

L: Men det är ju ett väldigt bra system.

Carl Hendrick: För dem är det, men den varar ju inte för evigheter.

L: Ja! men så länge dom lever!

Carl Hendrick: Så länge 'di lever går det bra.

L: Ja, det är ju ett bra system.

Carl Hendrick: Ja. Yes.

L: Du betalar vad Du har.

Carl Hendrick: Well. Jag har många katoliker 'söm jag är goder vän med och 'di är goda människor, snälla som guld!

L: Går några katoliker till Frälsningsarmén?

Carl Hendrick: Väl. I won't say. - Jag vill inte säga att det är många katoliker som går till Frälsningsarmén, - men det värsta är - we got - vi har haft flera soldater nu på sista årena 'söm har gift sig med katoliker!

L: Säger Du det!

Carl Hendrick: Jaa.

L: Vad händer då?

Carl Hendrick: Well. Jag vet inte vad det händer, för de 'kömmer inte 'te Armén och inte vet jag 'öm 'di går till 'Katolikkörka heller, - så det!

L: För att: lutheraner och missionsvänner och baptister och nykterister, dom kan ju lika gärna gå till Frälsningsarmén och höra på orden där.

Carl Hendrick: Ja.

L: Men katolikerna håller sig undan då?

Carl Hendrick: Ja så, 'di är sällan, ja. mm., mm. mm.

L: Så Det. - Det är en strid i denna världen.

Carl Hendrick: Det är en strid.

L: Tror Du att det har varit lyckligt detta. Alltså: svensken är ju väldigt ovanlig. Du har katoliker här. De flesta italienare är ju katoliker,

Carl Hendrick: Ja.

L: och de flesta polacker

Carl Hendrick: Och 'polackar ja.

L: ja och de flesta irländare.

Carl Hendrick: Ja och irländare ja.

L: Men svenskarna, dom är ju lutheraner, missionsvänner! baptister, metodister

Carl Hendrick: Ja.

L: och frikyrka.

Carl Hendrick: Jaa.

L: Vad berodde det på? Den här lilla klicken, en nation på fyra, fem miljoner?

Carl Hendrick: Ja.

L: Vad berodde det på att alla

Carl Hendrick: inte slog sig tillsammans.

L: Ja.

Carl Hendrick: Hade ett och samma.

L: Ja, precis som katolikerna!

Carl Hendrick: Så så!

L: Men det har dom inte gjort!

Carl Hendrick: Nä.

L: Tror Du att det har varit lyckligt? För det är ju olika uppfattningar. Det kanske stärker -

Carl Hendrick: Väl - se, det -

L: Till exempel: Du nu kan ju resonera med Doctor Västerborg,

Carl Hendrick: Ja.

L: om religion. Du är inte rädd för det.

Carl Hendrick: No.

L: Nä. Men en katolik, till exempel, han kan ju inte gå upp till sin fader

Carl Hendrick: Oh no no!

L: och diskutera

Carl Hendrick: No, det vore döden för 'hönöm.

L: Ja! Du har **den** friheten!

Carl Hendrick: Ja, så. Vål. .. Ja! Jag arbetade med en katolik, till Dahlströms, han var italienare denne här. Han hette Lille Joe. Han 'köm 'te mej en 'möran. Så säger han så här: "Calle", sa han, "jag har 'möcke stort förtroende för Dig. Vill Du tala 'öm 'nöt för mig" sa han. "The präst 'köm 'öpp in my house yesturday", sa han, "last night". För han hade 'ha'tt en 'pöjk 'söm hade dött och han hade inte gett 'nöt 'te 'körka sen 'pöjken dog. Han 'köm 'öpp och han ville ha, nu minns jag inte hur mycket pengar det var, så det ska jag tåga. Han 'köm 'öpp och ville ha så 'möcke pengar, "jag hade inte" sa han. "Jaa", sa han, "'öm inte Du ger mig det, så går pojken till helvetet". Då sa jag 'te 'en: "Ja, Du går och säger 'te prästen, att han blir i helvete lika fort som pastorn blir. För Din 'pöjk blir **never** i helvete, för because inte Du 'penar' a price 'te prästen". "Är Du sure för det"? sa han. "I am so sure" jag säger. "I am going to listen to You". Han gick och kvittade.

L: Katolska kyrkan?

Carl Hendrick: Catholics the 'körka. Det var ju easigt 'sågt, för vad Tror Du att 'pöjken blev utan 'kömma, för inte han betalte en summa 'te 'körkan. Han **hade** ju inga pengar karlstackarn! och ge!

L: Kunde dom verkligen göra på det viset.

Carl Hendrick: Det är ordena han 'köm 'te mej med. Och jag har hört många som har sagt att 'di fordrar 'di ska ha så 'möcke. För jag hörde en annan. 'Ho hette Berg den dära. 'Henna dotter var gifter med en svensk och prästen 'köm dit och sa att han ska ha **så** 'möcke pengar å' 'döm, annars så, - och så hära. "Nä, det ska Du inte" sa hon.

L: Du nämnde här att en del frälsningssoldater har gift sig med italienare. Vad händer då med dessa barn, som blir födda där? Vilken religion får de?

Carl Hendrick: Det kommer an på var 'di skickar dom. Kanske 'di skickar dom till en katolik söndagsskola. Det är ju det viktigaste att 'di

L: Att de ska bli katoliker?

Carl Hendrick: Jaa. Katoliker är starka.

L: Dom är det?

Carl Hendrick: Oh yes. 'Di är starka.

L: Ja men det stod i tidningen nu idag att de har förlorat så många präster. Det är 14 % lägre på fem sex år.

Carl Hendrick: Jaa det kan nog hända. Så Oskar Linnés; Fred Linné han har en son som är katolikpräst.

L: Å katolikpräst!

Carl Hendrick: Ja katolikpräst och det, det kan jag inte begripa, för jag känner 'pojken så väl så. Men han trodde på 'hönöm så långt så han blev

L: Är mamman katolsk då eller?

Carl Hendrick: No, hon var inte katolsk. 'Pojken blev Italian katolik utan vidare.

L: Och föräldrarna var lutheraner eller?

Carl Hendrick: Föräldrarna var 'la ingenting, men 'sulle 'di 'va nåt, så var 'di 'la lutheraner, för Linné tillhörde Första Lutherska 'Körka. 'Öm han hade vart där nån gång, det vet jag inte, men när han dog så blev han begravnen därifrån, det vet jag.

L: Ja.

Carl Hendrick: Ja - och sen så gav han rätt så 'möcke till Lutherska 'körka, så han trodde 'la på den. Jaa.

L: Svenskarna har haft det lite grand besvärligt med flickor som har gift sig med italienare?

Carl Hendrick: Oh yes. Och håller på, mer och mer. Det värsta är nu att en del svenska flickor här, unga flickor, gifter sig med 'negrar!

L: Här i Jamestown?

Carl Hendrick: Ja, blandar sig in med dem. Ja. Jag känner ett par stycken och! föräldrar är framstående! Ja. mm. Den ene 'utå' den framståendes familj, 'di heter Broström, 'di har ett stort store nere i stan and deras 'dötter, 'ho är gift 'te en neger! Tillhör 'Sions-körkan. Men 'di 'kömmer, hon är så vit och han är så svart han kan bli! Jaa.

L: Så kärleken vandrar.

Carl Hendrick: Jaa. Men 'di säger: Kärleken är blind och det måste han ha vart vid 'den tillfället. Jaa.

L: Och föräldrarna har inte mycket att säga till om förstås?

Carl Hendrick: 'Di har inget och säga till 'öm nu! Nu har världen blitt så. Det är inte föräldrar som kan säga till barna vad 'di 'sa' göra. Nu säger barna till föräldrar vad 'di får göra.

L: Hur har det gått för Dina barn? Har Du haft någonting att säga till om? Gjorde dom som ni sa?

Carl Hendrick: Jag ska säga att mina barn, 'di fick 'lov and lyda mej till 'di var 18 år gamla. Min son fick aldrig vara ute, 'öm inte det var 'nöt riktigt särskilt så jag visste, efter 'klocka tio en kväll, till när han var 18 år gammal. Sen fick jag 'lov och släppa han flödhänt. Och han talar 'öm ett än. Han sa: "jag brukar och stjäla mig och springa på - på" .. show, för jag vet; 'di fick aldrig gå för mig! Men han gick. Och när 'klocka var 5 minuter i tio, sa han, och jag ville se till slut, men jag tordes inte. Och då 'språng jag hem och då 'köm han springande, så han varalltid hemma på slaget tio, 'te han var 18. Men sen så fick 'di 'lov. Sen sa jag, som min far

sa 'te mig: "Nu" sa han "har gjort allt för 'båd Dig och vad Gud fordrar. Nu får Du 'va' på Din egen hand"! Och så sa jag 'te mina barn! Min 'dötter har jag aldrig 'ha'tt några besvär av. Hon har aldrig vart sån som har vart ute, eller. Ja hon gifte sig när hon var 20 år gammal och sen har hon varit i sitt hem.

L: Ja.

Carl Hendrick: Jaa. mm.

L: Du har haft det bra på så vis då ja.

Carl Hendrick: Jag har det bra, ja. Inte haft några besvär med mina barn. Hur det blir med mina barnbarn, det vet jag inte - och hur de gör nere i Rochester, det vet jag inte, för det är så långt 'härfra, så då vet jag 'at inte!

L: Så Du har inte så mycket kontakt med dem då?

Carl Hendrick: Å, 'di ringer oss varje kväll. 'Di ringer varje kväll och 'di 'kömmer. 'Di 'kömmer, för hon har sin far här också, oppe på Camp street.

L: Å, på Så vis!

Carl Hendrick: Ja. Ja. mm.

Lennart Setterdahl: Ja världen är mindre nu när dom har bilar och kan köra fort emellan.

Carl Hendrick Hendrickson: Jaa.

L: Och Du är inte dålig, Du ska köra ett par år till va?

Carl Hendrick: No. Jag ska kvitta nu.

L: Jaså detta är sista?

Carl Hendrick: Det är sista. När licens går ut nu, så köper jag ingen mer licens.

L: Nähä.

Carl Hendrick: För jag tycker den vägen, ska jag tala 'öm: när man ska ha en automobil bara för att 'te och gå och köpa sig lite mjölk.

L: Ja det är inte värt det.

Carl Hendrick: Och 'te betala licens och betala insuring och allt möjligt. Det är inte värt 'et.

L: Nej.

Carl Hendrick: Men - jag är för gammal 'te och köpa mig en ny bil och lägga ut tio och 'tölv tusen dollar. Då gör jag better om jag tar en taxi 'öpp och handlar en gång i veckan. Det blir billigare för mig. För jag törs inte köra nätter i alla fall, för då ser jag inte, så jag har ingen 'nötta 'å' et!

L: Det blir mindre bekymmer.

Carl Hendrick: Jag har bestämt mig för att: nu får det vara slut, när tiden är 'öpp.

L: Jaa.

Carl Hendrick: Och inte vet jag om jag lever så länge heller!

L: Njaa, Du ser allt ut och hålla på ett bra tag till.

Carl Hendrick: Ja - well. - Det säger så här i ett ordspråk: - - Gårdagen är förbi. En morgondag har vi inte sett. Men idag hjälper herren! - - Det är vad jag lever på!

Lennart Setterdahl: Här är det slut på samtalet med Carl Hendrick Hendrickson, Jamestown, New York. Slut på intervjun.

Transkriberat från kassettband 2012-05-07 /O-KS